

**UCHWAŁA NR XLI/496/14
RADY POWIATU W WADOWICACH**

z dnia 3 listopada 2014 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 595, poz. 645, Dz. U. z 2014 r., poz. 379, poz. 1072), w związku z art. 3 pkt 3 i art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2009 r. nr 84, poz. 712, nr 157, poz. 1241, Dz. U. z 2011 r. nr 279, poz. 1644, Dz. U. z 2012 r. poz. 1237, Dz. U. z 2013 r., poz. 714, Dz. U. z 2014 r., poz. 379, poz. 1146) **Rada Powiatu w Wadowicach uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wadowicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr XLI/496/2014
Rady Powiatu w Wadowicach
z dnia 3 listopada 2014 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015 – 2020

Wadowice, październik 2014 r.

Spis treści

Wprowadzenie	6
Harmonogram i metodologia prac nad Strategią.....	7
Skład Konwentu ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020	7
Skład Zespołu Roboczego ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020.....	9
Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020.....	11
Charakterystyka Powiatu Wadowickiego	12
Misja i wizja powiatu wadowickiego	15
Obszar I: Wiedza, kapitał ludzki i współpraca mieszkańców.....	16
Wprowadzenie	16
I.1 Sytuacja wyjściowa.....	20
I.2 Analiza SWOT	34
I.3 Cel operacyjny: Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja zawodowa uwzględniająca zmiany na lokalnym rynku pracy	35
I.3.1 Wspieranie pracodawców oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia.....	36
I.3.2 Budowa otoczenia sprzyjającego aktywności zawodowej	36
I.3.3 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych zamieszkujących powiat wadowicki.....	37
I.3.4 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej osób młodych	37
I.3.5 Wsparcie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – realizacja programów specjalnych	38
I.4 Cel operacyjny: Wysoka jakość edukacji ponadgimnazjalnej, dostosowanej do potrzeb zmieniającego się rynku pracy.....	39
I.4.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury szkół i placówek oświatowych	39
I.4.2 Rozszerzenie oferty edukacyjnej i podnoszenie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego	39
I.4.3 Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.....	40
I.5 Cel operacyjny: Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców powiatu.....	41
I.5.1 Wzmocnienie więzi z regionem i jego promocja.....	41
I.5.2 Dążenie do zacieśniania współpracy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu.....	42
I.6 Cel operacyjny: Wsparcie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu wadowickiego.....	42
I.6.1 Podjęcie działań na rzecz stworzenia klastrów technologicznych	43

I.6.2 Zaangażowanie w stworzenie lokalnej instytucji wsparcia przedsiębiorców	43
I.6.3 Promocja gospodarcza powiatu wadowickiego	43
Obszar II: Turystyka, potencjał dziedzictwa regionalnego i kultury	45
Wprowadzenie	45
II.1 Sytuacja wyjściowa	49
II.2 Analiza SWOT	57
II.3 Cel operacyjny: Wspieranie rozwoju infrastruktury podnoszącej atrakcyjność turystyczną regionu	58
II.3.1 Tworzenie nowych i modernizacja istniejących szlaków i ścieżek rowerowych na terenie powiatu.....	58
II.3.2 Odnowa i ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu	59
II. 4 Cel operacyjny: Opracowanie spójnej wizji promocji powiatu	59
II.4.1 Budowa zintegrowanego systemu informacji o atrakcjach turystycznych, bazie gastronomicznej i noclegowej na terenie powiatu	60
II.4.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego powiatu	60
II.4.3 Wspieranie i organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych, skierowanych do mieszkańców powiatu oraz turystów	61
Obszar III: Dostępność komunikacyjna i teleinformatyczna	62
Wprowadzenie	62
III.1 Sytuacja wyjściowa	63
III.2 Analiza SWOT	67
III.3 Cel operacyjny: Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu wadowickiego	68
III.3.1 Poprawa stanu technicznego istniejącej sieci dróg powiatowych wraz z obiektami inżynierskimi, w szczególności w ciągach głównych dróg powiatowych powiatu wadowickiego	69
III.3.2 Intensyfikacja współpracy zarządców dróg publicznych w zakresie poprawy stanu infrastruktury drogowej	69
III.3.3 Kontynuacja działań zmierzających do rewitalizacji linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu	70
III.3.4 Kontynuacja działań na rzecz poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego.....	71
III.4 Cel operacyjny: Zwiększenie dostępności oraz jakości zasobów i usług udostępnianych drogą elektroniczną, szczególnie w obszarach kluczowych dla obywateli i przedsiębiorców	72
III.4.1 Kontynuacja działań w zakresie rozwijania elektronicznej administracji, a także udostępniania zasobów gromadzonych przez instytucje samorządowe	72
III.4.2 Upowszechnianie wiedzy o publicznych zasobach elektronicznych instytucji oraz możliwości ich wykorzystania.....	73
Obszar IV: Rolnictwo i gospodarowanie nieruchomościami powiatu	75
Wprowadzenie	75

IV. 1 Sytuacja wyjściowa.....	78
IV.2 Analiza SWOT	85
IV.3 Cel operacyjny: Zwiększenie zatrudnienia w sektorze pozarolniczym z wykorzystaniem infrastruktury i potencjału terenów wiejskich	86
IV.3.1 Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających łatwy dostęp oraz promocję informacji o lokalnych rolnikach i ich produktach.....	87
IV.4 Cel operacyjny: Wzrost konkurencyjności i produktywności gospodarstw powiatu wadowickiego.....	88
IV.4.1 Wykształcenie nawyku uczenia się przez całe życie.....	88
IV.5 Cel operacyjny: Racjonalne gospodarowanie nieruchomościami powiatu wadowickiego	88
IV.5.1 Poprawa stanu technicznego nieruchomości stanowiących własność powiatu wadowickiego.....	88
IV.5.2 Efektywne wykorzystanie mienia powiatu wadowickiego.....	89
Obszar V: Bezpieczeństwo mieszkańców i gości	90
Wprowadzenie	90
V.1 Sytuacja wyjściowa.....	91
V.2 Analiza SWOT	100
V.3. Cel operacyjny: Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem w powiecie.....	102
V.3.1 Sprawne i dobrze wyposażone służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.....	103
V.3.2 Doskonalenie współpracy samorządów i służb w ramach powiatowego systemu zarządzania kryzysowego	103
V.3.3 Edukacja na rzecz bezpieczeństwa.....	103
V.4 Cel operacyjny: Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych	104
V.4.1 Kontynuacja rozbudowy Szpitala Powiatowego im. Jana Pawła II w Wadowicach o Pawilon Łóżkowy „E” i jego wyposażenie	104
V.4.2 Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców powiatu	105
V.5 Cel operacyjny: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem	105
V.5.1 Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami z terenu powiatu wadowickiego działającymi w sferze integracji i pomocy społecznej.....	106
V.5.2 Likwidacja barier architektonicznych w jednostkach organizacyjnych powiatu wadowickiego.....	106
V.5.3 Inicjowanie działań na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych.....	107
V.6 Cel operacyjny: Poprawa stanu środowiska naturalnego	107
V.6.1 Realizacja programu ochrony środowiska dla powiatu wadowickiego	108
V.6.2 Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii ..	108

V.6.3 Edukacja ekologiczna i propagowanie działań ekologicznych wśród mieszkańców powiatu	109
Spójność Strategii z dokumentami wyższego rzędu.....	111
Główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020.....	111
Upowszechnianie Strategii	118
Monitoring i ewaluacja Strategii	119
Podsumowanie	121
Spis map, tabel i wykresów	123

Wprowadzenie

Planowanie strategiczne jest procesem, który pozwala organizacji na osiągnięcie sukcesu i wysokiej konkurencyjności. Przemysłane zarządzanie umożliwia spójny, zrównoważony i wszechstronny rozwój, uwzględniający aspekty społeczne, przestrzenne, ekonomiczne, ekologiczne, techniczne, ale także wynikające z nich problemy. Długofalowe zarządzanie ma szeroki wymiar w kształtowaniu polityki rozwoju na każdym szczeblu administracyjnym. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju politykę rozwoju prowadzi m.in. samorząd powiatowy. Polityka ta prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju.

Strategia rozwoju powiatu jest podstawowym i najważniejszym dokumentem dla samorządu powiatu – stanowi ona fundament do prowadzenia polityki rozwoju lokalnego. Określa obszary, cele oraz kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni powiatowej, wskazuje również obszary problemowe wymagające poprawy. Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty powiatowej, odnosząc się do współpracy pomiędzy samorządem powiatowym, samorządami gmin, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz innymi instytucjami i podmiotami, mającymi wpływ na rozwój powiatu. Strategia ma pełnić kluczową rolę w kształtowaniu postępowania samorządu powiatowego w perspektywie najbliższych lat, ale będzie też narzędziem komunikowania się i współpracy między partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi.

Przystępując do tworzenia Strategii władze samorządowe powiatu wadowickiego założyły, że przede wszystkim nie może to być dokument naukowy, o skomplikowanej strukturze, pisany trudnym, niezrozumiałym językiem. Zapisy nowej Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego powinny być określone w jasny, zrozumiały sposób. Powinien to być dokument stale weryfikowany i modyfikowany w zakresie celów i kierunków działań, zmierzający do optymalnego wykorzystania posiadanych sił i środków. Strategia z konieczności ograniczona jest jednak realiami i zadaniami władzy samorządowej w powiecie.

Harmonogram i metodologia prac nad Strategią

Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 rozpoczęto w lutym 2014 r. Po podjęciu przez Radę Powiatu w Wadowicach uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii, ogłoszono publiczny nabór członków Konwentu ds. opracowania Strategii. 20 marca 2014 r. Zarząd Powiatu w Wadowicach zatwierdził harmonogram prac nad dokumentem, a także skład Konwentu oraz Zespołu Roboczego ds. opracowania tego dokumentu. W skład Zespołu weszli pracownicy Wydziału Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Wadowicach, a Konwent utworzyło 49 osób: przedstawiciele samorządu powiatu wadowickiego, samorządów gmin wchodzących w skład powiatu, jednostek organizacyjnych powiatu, powiatowych służb, inspekcji i straży, komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego, a także reprezentanci organizacji pozarządowych, nauczycieli, przedsiębiorców oraz mieszkańcy powiatu.

Skład Konwentu ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

1. **Artur Adamus** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
2. **Radosław Baran** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
3. **Rafał Bogacki** – przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wadowicach,
4. **Renata Bukowska** – przedstawicielka Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego w Wadowicach,
5. **Katarzyna Dąbrowska** – przedstawicielka Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach,
6. **Beata Dyduła** – przedstawicielka Zespołu Szkół Nr 3 im. ks. prof. J. Tischnera w Wadowicach,
7. **Izabella Ferenc** – mieszkanka powiatu wadowickiego,
8. **Witold Grabowski** – przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach,
9. **Antoni Hutniczak** – przedstawiciel Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach,
10. **Tomasz Jakubowski** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,

11. **Józef Jodłowski** – przedstawiciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Radoczy,
12. **Bartosz Kaliński** – przedstawiciel Zarządu Powiatu w Wadowicach,
13. **Józefa Karkoszka-Warchał** – przedstawicielka Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kaczynie,
14. **Mateusz Klinowski** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
15. **Zdzisław Kłobuch** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
16. **Agnieszka Kramek** – przedstawicielka Domu Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach,
17. **Jolanta Kubas** – mieszkanka powiatu wadowickiego,
18. **Szymon Lukaj** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
19. **Józef Łasak** – przedstawiciel Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Radoczy,
20. **Karolina Łysoń** – przedstawicielka Wydziału Środowiska Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
21. **Łukasz Malciak** – przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach,
22. **Anna Makuch** – przedstawicielka Gminy Wadowice,
23. **Zbigniew Małecki** – przedstawiciel Wydziału Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
24. **Magdalena Mazur** – przedstawicielka Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
25. **Justyna Młynarczyk** – przedstawicielka Wydziału Budownictwa i Zagospodarowania Przestrzennego Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
26. **Paweł Mrzyglód** – przedstawiciel Liceum Ogólnokształcącego im. M. Skłodowskiej-Curie w Andrychowie,
27. **Wojciech Niedźwiedź** – przedstawiciel Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
28. **Marcin Niemczak** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
29. **Barbara Pająk** – przedstawicielka Zespołu Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Kalwarii Zebrzydowskiej,
30. **Marcin Pawiński** – przedstawiciel Wydziału Dróg Powiatowych Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
31. **Andrzej Petek** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,

32. **Barbara Petek-Matula** – przedstawicielka Lokalnej Grupy Działania „Dolina Karpią”,
33. **Michał Pietruszka** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
34. **Jerzy Rajda** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
35. **Małgorzata Rachwał** – przedstawicielka Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
36. **Wacław Radoń** – przedstawiciel Wydziału Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
37. **Ewelina Rolka** – mieszkanka powiatu wadowickiego,
38. **Anna Rybicka-Stanicek** – mieszkanka powiatu wadowickiego,
39. **Anna Sabuda** – mieszkanka powiatu wadowickiego,
40. **Michał Sala** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
41. **Franciszek Sałaciak** – przedstawiciel Stowarzyszenia „Dolina Karpią”,
42. **Michał Sopicki** – przedstawiciel Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach
43. **Małgorzata Stężowska-Gębala** – przedstawicielka I LO im. M. Wadowity w Wadowicach,
44. **Piotr Targosz** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
45. **Bogusław Wajdzik** – przedstawiciel Komendanta Powiatowego Policji w Wadowicach,
46. **Bartłomiej Westwalewicz** – mieszkaniec Powiatu Wadowickiego,
47. **Beata Wilk-Woderska** – przedstawicielka Wydziału Inwestycji i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Wadowicach,
48. **Mateusz Zmysłowski** – mieszkaniec powiatu wadowickiego,
49. **Anna Żmuda** – przedstawicielka Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wadowicach.

Skład Zespołu Roboczego ds. opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

1. **Alina Wolas** – Koordynator Zespołu Roboczego,
2. **Justyna Kowalczyk-Czycz** – Zastępca Koordynatora Zespołu Roboczego,
3. **Michał Gruszecki** – Członek Zespołu Roboczego,
4. **Katarzyna Radwan** – Członek Zespołu Roboczego.

Pierwsze spotkanie Konwentu, Zespołu Roboczego i władz samorządowych odbyło się 2 kwietnia 2014 r. Dokonano wówczas wstępnego ustalenia obszarów kluczowych, które miały zostać ujęte w nowej strategii:

- 1) Wiedza, kapitał ludzki i współpraca mieszkańców,
- 2) Pomoc społeczna i polityka prorodzinna,
- 3) Turystyka, potencjał dziedzictwa regionalnego i kultury,
- 4) Bezpieczeństwo mieszkańców i turystów,
- 5) Dostępność komunikacyjna i teleinformatyczna regionu.

Z czasem obszary zostały zmodyfikowane. Zagadnienia związane z pomocą społeczną włączono do obszaru „Bezpieczeństwo mieszkańców i gości”, wyodrębniono także obszar „Rolnictwo i gospodarowanie nieruchomościami powiatu”. Dalsze prace nad dokumentem odbywały się w mniejszych grupach roboczych. Każdy z członków Konwentu uczestniczył w pracach jednej grupy.

W kwietniu zorganizowano pierwsze spotkania grup roboczych oraz Zespołu Roboczego, podczas których przeprowadzono analizę SWOT – mocnych i słabych stron powiatu, a także stojących przed nim szans oraz zagrożeń (z ang. *Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*). Dyskutowano o misji i wizji rozwoju powiatu wadowickiego, poszczególnych obszarach priorytetowych oraz głównych zagadnieniach strategicznych w każdym z wyodrębnionych obszarów. Wyznaczono cele operacyjne i zadania do realizacji. Do każdego z obszarów przygotowano diagnozę, opracowaną na podstawie danych i informacji uzyskanych w jednostkach organizacyjnych powiatu wadowickiego, służbach współpracujących z powiatem oraz Głównym Urzędzie Statystycznym. Z każdego spotkania sporządzano protokoły, które rozsyłano członkom grup do akceptacji. Przygotowano wstępne szkice poszczególnych rozdziałów, do których członkowie Konwentu zgłaszali uwagi i sugestie.

W maju odbyła się druga tura spotkań. Grupy analizowały pierwsze wersje rozdziałów przesłanych im wcześniej przez Zespół Roboczy. Ostatecznie – 3 czerwca 2014 r. pierwsza wersja Strategii została przekazana do konsultacji, które trwały do 15 czerwca 2014 r. W tym czasie swoje uwagi do całego dokumentu mogli zgłaszać wszyscy członkowie Konwentu. Wyniki konsultacji zostały uwzględnione w drugiej wersji dokumentu, która została opracowana do 30 czerwca 2014 r. i ponownie przekazana do konsultacji członkom

Konwentu. Druga wersja dokumentu strategicznego została opracowana do 31 lipca 2014 r., po czym został on przekazany przez Zarząd Powiatu w Wadowicach do konsultacji społecznych. Projekt Strategii opublikowano na stronie internetowej powiatu wadowickiego i mógł się z nim zapoznać każdy mieszkaniec powiatu. Uwagi zgłoszone w ramach konsultacji zostały przeanalizowane przez Zespół Roboczy, który przygotował ostateczną wersję Strategii i przedłożył dokument pod obrady Zarządu Powiatu.

Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2009-2015 została przyjęta przez Radę Powiatu Wadowickiego uchwałą nr XXVIII/195/09 z dnia 18 czerwca 2009 r. Dokument zawierał podstawowe wytyczne dla polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd powiatu, był również instrumentem w procesie pozyskiwania zewnętrznych funduszy na realizację priorytetowych zadań. Strategia pomogła także skoordynować działania różnych instytucji działających w sferze społecznej i gospodarczej na terenie powiatu wokół pewnych priorytetowych kierunków.

Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 jest odpowiedzią na zmiany społeczno-gospodarcze, zachodzące zarówno w powiecie, jak i w jego otoczeniu. Wynika też z konieczności dostosowania dokumentu do regulacji strategicznych szczebla regionalnego i krajowego, zwłaszcza ujednolicenia horyzontu czasowego Strategii z okresem nowego programowania Unii Europejskiej. Posiadanie aktualnego dokumentu strategicznego umożliwi również skuteczniejsze aplikowanie o środki zewnętrzne, m.in. na realizację inwestycji.

Wszelkie podejmowane w przyszłości przez lokalne władze działania muszą wynikać z diagnozy potrzeb, zidentyfikowanych problemów oraz analiz i uwarunkowań obszarów życia społeczno-gospodarczego ujętych w Strategii. Muszą także wykazywać swą spójność z celami strategicznymi i kierunkami działań określonymi w tym dokumencie.

Charakterystyka Powiatu Wadowickiego

Powiat wadowicki położony jest w północno – zachodniej części województwa małopolskiego. Powierzchnia powiatu wynosi 64 440 ha (644,4 km²), co stanowi 4,4 % powierzchni województwa i klasyfikuje go na jedenastym miejscu w Małopolsce. Powiat zamieszkuje ok. 158,4 tys. osób, a na 1 km² przypada średnio 246 mieszkańców. Pod względem liczby ludności powiat wadowicki zajmuje 6 miejsce w województwie. Liczba mieszkańców od kilku lat sukcesywnie rośnie. Świadczy o tym m.in. dodatni przyrost naturalny, którego wartość w 2012 r. wynosiła 2,0 na 1 000 mieszkańców oraz saldo migracji, wynoszące w tym okresie 0,2 na 1 000 ludności.¹

Tabela 1: Mapa administracyjna powiatu wadowickiego

Powiat wadowicki graniczy z siedmioma powiatami: oświęcimskim, chrzanowskim, krakowskim ziemskim, myślenickim, suskim (przynależącymi terytorialnie do województwa małopolskiego) oraz żywieckim i bielskim ziemskim (leżącymi na terenie województwa

¹ http://stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/rs_rocznik_demograficzny_2013.pdf

śląskiego). Na terenie powiatu znajduje się dziesięć gmin, w tym trzy miejsko-wiejskie: Andrychów, Kalwaria Zebrzydowska i Wadowice oraz siedem wiejskich: Brzeźnica, Lanckorona, Mucharz, Spytkowice, Stryszów, Tomice i Wieprz.

Powiat wadowicki leży w dorzeczu rzeki Skawy. Jego obszar rozciąga się od Pogórza Śląskiego na północnym zachodzie, przez Beskid Mały na południu do Pogórza Wielickiego na północnym wschodzie. Południową część powiatu obejmuje Park Krajobrazowy Beskidu Małego. Północna część powiatu jest równinna. Znajdują się tu liczne stawy rybne. Ze względu na występowanie na tym obszarze wielu chronionych gatunków flory i fauny, część tych terenów została objęta programem „Natura 2000”. Każda z 10 gmin powiatu wadowickiego posiada swój unikalny charakter, dzięki czemu Ziemia Wadowicka jest miejscem wyjątkowym i niepowtarzalnym.

Siedzibą władz powiatu są Wadowice – miejsce, w którym urodził się i wychował św. Jan Paweł II. Jego osoba rozślawiła miasto na cały świat, czyniąc z niego cel pielgrzymek wiernych chcących poznać miejsca związane z dzieciństwem i młodością Papieża Polaka. Pątnicy odwiedzający Wadowice często kierują się także do Kalwarii Zebrzydowskiej, gdzie mieści się słynne miejsce kultu maryjnego. Bazylikę i klasztor OO. Bernardynów wraz z zespołem architektoniczno-krajobrazowym odwiedzają także turyści pragnący poznać piękno jedyne w powiecie wadowickim obiektu wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Największą gminą powiatu jest Andrychów. Jej położenie na terenie Beskidu Małego oraz mnogość szlaków pieszych, rowerowych i konnych stwarza doskonałe warunki do uprawiania turystyki.

Powiat wadowicki położony jest pomiędzy dwoma aglomeracjami – krakowską i górnośląską. Jego sieć komunikacyjną poza drogami gminnymi oraz powiatowymi tworzą trzy drogi krajowe: nr 28 – Zator – Medyka, nr 44 – Gliwice – Kraków i nr 52 – Bielsko – Biała – Głogoczów oraz dwie drogi wojewódzkie: nr 781 – Chrzanów – Łękawica i nr 953 – Skawina – Kalwaria Zebrzydowska. Przez powiat przebiegają także cztery linie kolejowe: nr 94 relacji Kraków Płaszów – Oświęcim, nr 97 relacji Skawina – Żywiec, nr 103 relacji Trzebinia – Wadowice – Skawce oraz nr 117 relacji Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona – Bielsko - Biała Główna. Położenie powiatu umożliwia mieszkańcom i turystom relatywnie łatwy dostęp do transportu lotniczego. Stolicę powiatu oraz Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków – Balice dzieli odległość ok. 50 km, aby zaś dostać się do Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach trzeba pokonać ok. 100 km.

Na terenie powiatu działa wiele małych przedsiębiorstw, nierzadko posiadających wieloletnie tradycje, przekazywane z pokolenia na pokolenie. Średnie wynagrodzenie na tym terenie w 2012 r. wyniosło 2 772,44 zł brutto.² Stopa bezrobocia w powiecie wadowickim na koniec 2013 r. wynosiła 13,4 % i była równa krajowej, jednak wyższa od stopy bezrobocia w województwie małopolskim. By zachęcić pracodawców do lokowania swych przedsiębiorstw w powiecie wadowickim, na andrychowszczyźnie utworzona została Specjalna Strefa Ekonomiczna Krakowski Park Technologiczny – podstrefa Andrychów, zajmująca powierzchnię ok. 140 ha.

Bliskość ośrodków akademickich, takich jak Kraków czy Katowice skutkuje tym, iż powiat wadowicki zamieszkuje duża liczba młodych, dobrze wykształconych ludzi. W ogólnej strukturze wykształcenia mieszkańców przeważają jednak osoby posiadające kwalifikacje zasadnicze zawodowe – 33 % ogółu społeczności. Dyplom ukończenia szkoły średniej lub policealnej posiada 29 % lokalnej ludności, zaś wykształcenie wyższe – 11 % mieszkańców powiatu. Odsetek osób z wykształceniem podstawowym lub nie posiadających wykształcenia oscyluje wokół 27 % populacji.³

² Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

³ <http://zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/>

Misja i wizja powiatu wadowickiego

Misja powiatu określa, jaki powinien być wizerunek powiatu w perspektywie następnych kilku lat i jakie są jego priorytety w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Misja jest sentencją, która najlepiej ujmuje główne, planowane kierunki działania samorządu, jest także podsumowaniem całej opracowywanej Strategii.

Misją powiatu wadowickiego jest:

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powiatu wadowickiego jako atrakcyjnego i bezpiecznego miejsca zamieszkania, pracy, edukacji, inwestowania i wypoczynku w przyjaznym środowisku.

Wizja to pożądany, docelowy obraz przyszłości, który powiat chce osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego, wspólnie ze społecznością lokalną oraz partnerami społeczno-gospodarczymi.

Wizja powiatu wadowickiego brzmi:

Powiat Wadowicki przyjaznym miejscem do zamieszkania, pracy i spędzania wolnego czasu.

Obszar I: Wiedza, kapitał ludzki i współpraca mieszkańców

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 jako jeden z głównych obszarów działań wymienia gospodarkę wiedzy i aktywności. We współczesnym świecie kapitał intelektualny regionu jest jednym z ważnych czynników stanowiących o jego atrakcyjności. Aby go rozwijać, należy prawidłowo realizować podstawowe funkcje systemu kształcenia – egalitarną tj. zapewnienie dostępności do wczesnej edukacji niezbędnej do właściwego rozwoju umiejętności i kompetencji oraz elitarną tj. zwiększanie jakości edukacji warunkującej kształtowanie talentów.⁴

Dynamiczne zmiany na rynku pracy oraz zmiany demograficzne wymagają od pracowników szybkiej adaptacji do nowych warunków. Związane jest to z potrzebą nabywania nowej wiedzy i doskonaleniem posiadanych umiejętności. Niezbędne jest wspieranie działań, dzięki którym zwiększy się odsetek dorosłych uczestniczących w różnych formach kształcenia ustawicznego. Obecnie procent osób doksztalających się jest niewielki w porównaniu do innych państw Unii Europejskiej. W tym zakresie właściwe wydaje się poszerzenie systemu kształcenia dorosłych wraz z wprowadzaniem nowych form szkolenia, dostępnych dzięki rozwojowi techniki.

Rozwój kapitału intelektualnego wg twórców Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego powinien opierać się na siedmiu kluczowych działaniach:

- ✓ wdrożeniu mechanizmów odkrywania, kształtowania i wspierania talentów;
- ✓ kształtowaniu i promocji postaw związanych z uczeniem się przez całe życie oraz korzystaniem z kształcenia ustawicznego;
- ✓ modernizacji i rozwoju infrastruktury oraz poprawie jakości i dostępności usług świadczonych przez ośrodki kształcenia ustawicznego;
- ✓ rozwoju oferty w zakresie usług dotyczących podnoszenia oraz zmiany kwalifikacji na różnych etapach życia – w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy;
- ✓ wdrożeniu systemów formalnego uznawania oraz potwierdzania kluczowych kompetencji i umiejętności nabytych nieformalnie, w tym powiązaniu kształcenia

⁴ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

dorosłych z europejskimi standardami nabywania kwalifikacji;

- ✓ wdrożeniu systemowych rozwiązań i mechanizmów umożliwiających prowadzenie i korzystanie z kształcenia na odległość w procesie uczenia się przez całe życie;
- ✓ wdrożeniu systemowych rozwiązań zwiększających poziom uczestnictwa osób starszych w systemie kształcenia ustawicznego, w tym instrumentów finansowego wspierania uniwersytetów trzeciego wieku.⁵

W rozwoju innowacyjnych gałęzi wiedzy przydatne jest tworzenie klastrów i parków technologicznych, w których działające podmioty konkurują ze sobą, ale również współpracują na rzecz dalszego rozwoju tam, gdzie jest to możliwe. Do rozwoju takich obszarów niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza kadrowego.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 stawia na specjalizację technologiczną Małopolski na tle kraju i Europy. W związku z tym preferowany powinien być rozwój szkolenia w ramach 10 kluczowych technologii, sklasyfikowanych w 3 obszarach:

- ✓ w obszarze bezpieczeństwa i komfortu życia: budownictwo samowystarczalne energetycznie, czyste technologie energetyczne oraz inżynieria materiałowa i nanotechnologia dla zastosowań specjalnych;
- ✓ w obszarze medycyny i zdrowia: inżynieria tkankowa, leki i technologie miejscowo niszczące nowotwory, monitoring i kontrola stanów chorobowych oraz usprawnienie procesu leczenia w oparciu o analizę danych;
- ✓ w obszarze informacji i wizualizacji: bezdotykowy interfejs komputerowy, systemy inteligentne oraz uniwersalny dostęp do informacji.⁶

Samorząd województwa chce osiągnąć spodziewane rezultaty m.in. dzięki zwiększeniu zakresu i jakości kadr w ramach ww. kierunków priorytetowych. Stosowne działania będą również prowadzone w zakresie powiązania kształcenia zawodowego z lokalnym rynkiem pracy, co powinno przyczynić się m.in. do możliwości kształcenia praktycznego i doskonalenia zawodowego. Służyć temu ma doskonalenie kadry nauczycielskiej oraz doposażenie techniczno-dydaktyczne szkół tak, aby uczniowie opuszczający szkołę byli przygotowani do podjęcia pracy.

⁵ Ibidem

⁶ Ibidem

W założeniach Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 rozwojowi regionalnego rynku pracy towarzyszyć ma poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości polegająca m.in. na aktywnej działalności instytucji otoczenia biznesowego. W ramach wzmacniania atrakcyjności gospodarczej w województwie małopolskim wdrożony ma zostać profesjonalny system obsługi inwestora połączony z promocją przedsiębiorczości.

Środki przeznaczone na zadania związane z zagadnieniami wiedzy, kapitału ludzkiego oraz współpracy mieszkańców będzie można pozyskiwać z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 w ramach Osi 1. Gospodarka wiedzy (na którą zaplanowano 250 mln euro), Osi 3. Przedsiębiorcza Małopolska (310 mln euro), Osi 8. Rynek pracy (268 mln euro) oraz Osi 10. Wiedza i kompetencje (200 mln euro). W świetle tego dokumentu interwencja będzie ukierunkowana na obszary o największym potencjale rozwoju, mające decydujące znaczenie dla wzmacniania pozycji konkurencyjnej regionu, dlatego też celem osi priorytetowej „Gospodarka wiedzy” jest wzrost innowacyjności gospodarki regionalnej, wyrażający się głównie zwiększeniem nakładów na działalność badawczo-rozwojową. Z uwagi na typ preferowanych działań przewidywanych do wsparcia w tym zakresie wydaje się, że powiat wadowicki nie będzie pozyskiwał środków z tej osi.

W ramach Osi 3. Przedsiębiorcza Małopolska rola samorządu powinna polegać na wzmacnianiu atrakcyjności inwestycyjnej powiatu w powiązaniu z promocją gospodarczą i turystyczną, a także budową potencjału inwestycyjnego, m.in. poprzez tworzenie odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych. Działania te winny być podejmowane w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.1 „Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości”. Należy jednak pamiętać, że główną grupę docelową wsparcia stanowić będą przedsiębiorcy zainteresowani zlokalizowaniem działalności gospodarczej w strefach aktywności gospodarczej, ofertą inkubatorów przedsiębiorczości oraz przedsiębiorstwa we wczesnej fazie rozwoju.

Głównym celem Osi 8. Rynek pracy jest szeroko rozumiane wsparcie zatrudnienia na regionalnym rynku pracy. Zaplanowane w ramach osi działania mają charakter względem siebie komplementarny oraz realizują bezpośrednio cel szczegółowy urzędów pracy

– bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy. Zadania zapisane w ramach tej osi realizowane będą poprzez 5 priorytetów:

- ✓ dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników;
- ✓ pracę na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw;
- ✓ równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostępu do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzeniu życia zawodowego i prywatnego oraz promowaniu równości wynagrodzeń za taką samą pracę;
- ✓ przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian;
- ✓ aktywne i zdrowe starzenie się.

Na terenie powiatu wadowickiego zadania w ramach tego priorytetu będą wdrażane m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe.

W ramach Osi 10. Wiedza i kompetencje realizowane będą 3 priorytety inwestycyjne:

- ✓ ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia;
- ✓ wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji;
- ✓ lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenie i rozwój systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu, realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

W ramach tych priorytetów planuje się realizację przedsięwzięć mających na celu m.in. wykorzystanie nowoczesnych narzędzi i technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz cyfrowych z uwzględnieniem standardów wypracowanych w ramach projektów „Cyfrowa szkoła” i „Małopolska Chmura Edukacyjna”, programy współpracy szkół i placówek oświatowych m.in. ze szkołami wyższymi, a także pracodawcami, rozwijanie kompetencji i umiejętności osób dorosłych w kontekście funkcjonowania na rynku pracy, rozwijanie oferty szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe – w tym w szczególności tworzenie warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej poprzez wyposażenie/doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne.⁷

I.1 Sytuacja wyjściowa

Na oświatowe zasoby instytucjonalne powiatu wadowickiego składa się 15 placówek: 10 szkół ponadgimnazjalnych (w tym 3 licea ogólnokształcące, 2 poradnie psychologiczno - pedagogiczne, 2 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz 1 zespół szkół specjalnych). Oferta edukacyjna ww. placówek jest bardzo zróżnicowana, co czyni ją atrakcyjną dla osób podejmujących kształcenie w szkołach ponadgimnazjalnych. Na oferowane kierunki kształcenia szkół powiatu wadowickiego znaczący wpływ mają aktualne potrzeby rynku pracy. Placówki oświatowe starają się bowiem jak najdokładniej dostosować swą ofertę do aktualnych wymogów sektora zatrudnienia. Sytuacja na rynku pracy jest każdego roku weryfikowana, a wyniki tej analizy brane są pod uwagę przy tworzeniu kierunków kształcenia w kolejnych latach.

Wykaz szkół ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa i adres szkoły	Typ szkoły
1.	Zespół Szkół Nr 1 w Wadowicach ul. Słowackiego 4 34-100 Wadowice	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3
		Technikum Nr 3 im. ks. Jana Twardowskiego
		IV Liceum Ogólnokształcące
		Szkoła Policealna Nr 3
2.	Zespół Szkół Nr 2 im. ks. S. Staszica w Wadowicach ul. Zegadłowicza 36 34-100 Wadowice	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1
		Technikum Nr 1
		II Liceum Ogólnokształcące
		Szkoła Policealna dla Dorosłych Nr 1
3.	Zespół Szkół Nr 3 im. ks. prof. J. Tischnera w Wadowicach ul. Wojska Polskiego 13	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2
		Technikum Nr 2
		III Liceum Ogólnokształcące

⁷ Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

	34-100 Wadowice	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Szkoła Policealna Nr 2
4.	I Liceum Ogólnokształcące im. M. Wadowity w Wadowicach ul. Mickiewicza 16 34-100 Wadowice	I Liceum Ogólnokształcące
5.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Radoczy ul. Dworska 8 34-100 Wadowice	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Technikum Liceum Ogólnokształcące Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Szkoła Policealna dla Dorosłych
6.	Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie w Andrychowie ul. F. Pachla 16, 34-120 Andrychów	I Liceum Ogólnokształcące
7.	Zespół Szkół Nr 1 im. prof. T. Kotarbińskiego w Andrychowie ul. Starowiejska 22a, 34-120 Andrychów	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 Technikum Nr 1 II Liceum Ogólnokształcące
8.	Zespół Szkół Nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Andrychowie ul. Stefana Batorego 9, 34-120 Andrychów	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2 Technikum Nr 2 Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Szkoła Policealna dla Dorosłych
9.	Zespół Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Kalwarii Zebrzydowskiej al. Jana Pawła II 3 34-130 Kalwaria Zebrzydowska	Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 Technikum II Liceum Ogólnokształcące Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Szkoła Policealna dla Dorosłych
10.	Zespół Szkół i Placówek Oświatowych im. M. Kopernika w Kalwarii Zebrzydowskiej ul. Mickiewicza 9 34-130 Kalwaria Zebrzydowska	I Liceum Ogólnokształcące

Tabela 2: Wykaz szkół ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego w roku szkolnym 2013/14

Liczba uczniów pobierających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego oraz liczba oddziałów w tych placówkach wg stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego została przedstawiona w tabeli poniżej:

Rok szkolny	Liczba uczniów	Liczba oddziałów
2009/2010	6 631	272
2010/2011	6 356	244
2011/2012	6 054	233
2012/2013	5 734	219
2013/2014	5 451	210

Tabela 3: Liczba uczniów pobierających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego oraz liczba oddziałów w tych placówkach wg stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego

Analiza powyższych danych pokazuje, iż liczba uczniów kontynuujących naukę w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego sukcesywnie spada. Corocznie placówki te kształcą łącznie o ok. 300 osób mniej w stosunku do roku wcześniejszego. Trend taki utrzymuje się od kilku lat, co wymusza potrzebę zmniejszania liczby oddziałów prowadzonych przez placówki edukacyjne. Sytuację tę determinuje przede wszystkim niż demograficzny, ale także ograniczona dostępność komunikacyjna powiatu. Po zakończeniu edukacji gimnazjalnej, jako miejsce zdobywania wykształcenia młodzież często wybiera szkoły znajdujące się na terenach dużych ośrodków miejskich np. Krakowa lub Bielska – Białej. Nierzadko wynika to również z błędnego postrzegania takich placówek jako lepiej kształcących i reprezentujących wyższy poziom edukacyjny w stosunku do szkół lokalnych.

O mylności tego ostatniego poglądu świadczą wyniki egzaminów maturalnych, które w szkołach powiatu wadowickiego są bardzo wysokie. Od kilku lat absolwenci tutejszych szkół są pod tym względem najlepsi w województwie małopolskim. Szczegółową analizę przedstawia poniższa tabela.

Powiat	Zdawalność ogółem w %		Wyniki matur z j. polskiego w pkt		Wyniki matur z matematyki w pkt		Wyniki matur z j. obcego w pkt	
	LO	Technikum	LO	Technikum	LO	Technikum	LO	Technikum
wadowicki	95	85	68	58	72,2	54,7	78,9	63,1
oświęcimski	89	73	65,2	56,3	65,7	50,1	76,2	59,2
suski	90	79	58,3	54,5	63,7	55	73,6	63,2
krakowski	88	62	63,8	52,4	65,1	43,1	75,1	53,5
m. Kraków	92	76	63	52,9	70,1	52,6	83	63,7

Tabela 4: Wyniki egzaminów maturalnych w wybranych powiatach województwa małopolskiego – sesja letnia: maj 2013

W roku szkolnym 2012/2013 do egzaminów przystąpiło 1 338 uczniów. W trzech szkołach powiatu wadowickiego (ZSO im. M. Wadowity w Wadowicach, LO im. M. Skłodowskiej-Curie w Andrychowie oraz III LO w ZS Nr 3 w Wadowicach) zdawalność wyniosła 100 %.

W technikach oraz zasadniczych szkołach zawodowych przeprowadzane są egzaminy zawodowe weryfikujące wiedzę oraz umiejętności uczniów w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu. Liczba osób chcących zdobyć kwalifikacje zawodowe poprzez podejście do egzaminów zawodowych oraz poziom ich zdawalności są bardzo ważnym wyznacznikiem jakości kształcenia w danej szkole. Dane te przedstawiają poniższe tabele.

Nazwa szkoły	Nazwa zawodu	Wyniki zdających, którzy przystąpili do etapu pisemnego i praktycznego		
		Zgłoszono	Przystąpiło	Zdało osób (%)
Technikum Nr 1, Andrychów, ul. Starowiejska 22a	technik elektronik	0	0	0 (0 %)
	technik mechanik	16	14	9 (64 %)
	technik informatyk	23	20	16 (80 %)
	technik ekonomista	18	17	9 (53 %)
	technik obsługi turystycznej	27	27	24 (89 %)
Technikum Nr 2, Andrychów, ul. Batorego 9	technik technologii odzieży	0	0	0 (0 %)
	technik handlowiec	23	22	21 (95 %)
	technik hotelarstwa	25	24	23 (96 %)
	technik logistyk	27	27	16 (59 %)
Technikum, Kalwaria Zebrzydowska, Al. Jana Pawła II 3	technik technologii drewna	7	7	5 (71 %)
	technik ekonomista	21	21	21 (100 %)
	technik handlowiec	10	10	10 (100 %)
	technik obsługi turystycznej	18	18	15 (83 %)
Technikum Radocza, ul. Dworska 8	technik geodeta	15	12	7 (58 %)
	technik mechanizacji rolnictwa	15	14	9 (64 %)
	technik architektury krajobrazu	19	11	4 (36 %)
	technik żywienia i gospodarstwa domowego	36	30	23 (77 %)
	technik agrobiznesu	0	0	0 (0 %)
	technik logistyk	8	8	5 (63 %)
Technikum Uzupełniające dla Dorosłych Radocza, ul. Dworska 8	technik żywienia i gospodarstwa domowego	22	20	3 (15 %)

Technikum Nr 1 Wadowice, ul. Zegadłowicza 36	technik elektronik	0	0	0 (0 %)
	technik pojazdów samochodowych	18	18	12 (67 %)
	technik informatyk	32	31	24 (77 %)
Technikum Nr 2, Wadowice, ul. Wojska Polskiego 13	technik ekonomista	29	29	27 (93 %)
	technik handlowiec	19	19	16 (84 %)
	technik hotelarstwa	26	26	26 (100 %)
	technik organizacji reklamy	29	28	27 (96 %)
	kelner	25	25	25 (100 %)
	kucharz	24	24	17 (71 %)
Technikum Nr 3, Wadowice, ul. Słowackiego 4	technik budownictwa	46	46	32 (70 %)
Razem		578	548	426 (78 %)

Tabela 5: Wyniki ogólne egzaminów zawodowych w technikach powiatu wadowickiego – sesja letnia 2013

W ostatnich klasach techników powiatu wadowickiego w roku szkolnym 2012/2013 naukę pobierało 581 uczniów, spośród których 578 zadeklarowało chęć weryfikacji swych umiejętności podczas egzaminu zawodowego. 548 uczniów przystąpiło do przedmiotowego egzaminu, a 426 spośród nich uzyskało wynik pozytywny.

Nazwa szkoły	Nazwa zawodu	Wyniki zdających, którzy przystąpili do etapu pisemnego i praktycznego		
		Zgłoszono	Przystąpiło	Zdało osób (%)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1, Andrychów, ul. Starowiejska 22a	elektromechanik	0	0	0 (0 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2, Andrychów, ul. Batorego 9	sprzedawca	24	24	24 (100 %)

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1, Kalwaria Zebrzydowska, Al. Jana II 3	sprzedawca	16	16	14 (88 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2, Kalwaria Zebrzydowska, ul. Broniewskiego 1	stolarz	1	1	0 (0 %)
	krawiec	2	2	1 (50 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Radocza, ul. Dworska 8	kucharz małej gastronomii	22	21	17 (81 %)
	mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych	25	22	22 (100 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1, Wadowice, ul. Zegadłowicza 36	mechanik pojazdów samochodowych	22	21	20 (95 %)
	elektromechanik pojazdów samochodowych	6	5	5 (100 %)
	kucharz małej gastronomii	10	10	2 (20 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 2, Wadowice, ul. Wojska Polskiego 13	kucharz małej gastronomii	27	27	26 (96 %)
	sprzedawca	30	30	28 (93 %)
Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 3, Wadowice, ul. Słowackiego 4	murarz	9	9	8 (89 %)
Razem		194	188	167 (89 %)

Tabela 6: Wyniki ogólne egzaminów zawodowych w zasadniczych szkołach zawodowych powiatu wadowickiego – sesja letnia 2013

Spośród 228 uczniów trzecich klas zasadniczych szkół zawodowych w placówkach, dla których organem prowadzącym jest powiat wadowicki, do egzaminów zawodowych zgłoszonych zostało 194 uczniów. 188 spośród nich zdecydowało się przystąpić do egzaminu, a 167 osób poprzez uzyskanie pozytywnego wyniku zdobyło kwalifikacje zawodowe.

Edukacja zawodowa pozwalająca młodzieży pozyskać konkretne umiejętności i kwalifikacje zdaje się odgrywać coraz większą rolę w ogólnej strukturze kształcenia. W stosunku do ogólnej liczby uczniów pobierających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego w roku szkolnym 2013/2014, wynoszącej 5 451 osób, 45,3 % spośród nich uczęszczało do techników (2 470 uczniów), 39,5 % do liceów ogólnokształcących (2 153 uczniów), a 14,7 % (801 uczniów) zdobywało kwalifikacje w zasadniczych szkołach

zawodowych. W liceach profilowanych edukowało się 0,5 % uczniów (27 osób) szkół ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego. Dane te obrazuje poniższy wykres.

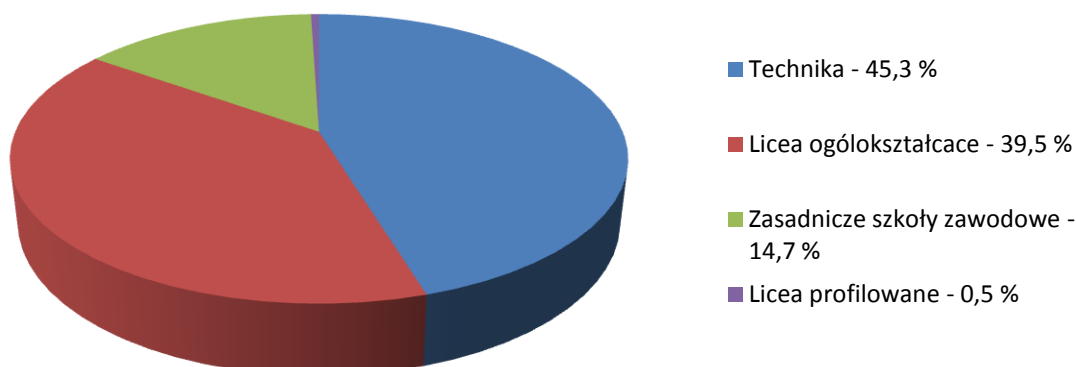

Tabela 7: Procentowy udział uczniów w poszczególnych typach szkół ponadgimnazjalnych – wykres

W roku szkolnym 2013/2014 w technikach powiatu wadowickiego największa liczba uczniów kształciła się w zawodzie technik hotelarstwa. Na drugim miejscu znalazł się technik informatyk, a w dalszej kolejności: technik ekonomista, technik budownictwa i technik handlowiec. W zasadniczych szkołach zawodowych najpopularniejszym zawodem w ww. okresie był fryzjer, następnie sprzedawca, stolarz i mechanik pojazdów samochodowych. Na piątym miejscu pod względem ilości uczniów znalazł się mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych.

W czterech szkołach ponadgimnazjalnych, dla których organem prowadzącym jest powiat wadowicki (ZS Nr 3 w Wadowicach, ZS Nr 2 w Andrychowie, ZS RCKU w Radocy oraz ZS im. KEN w Kalwarii Zebrzydowskiej) w roku szkolnym 2012/2013 naukę pobierać mogli także dorośli, pragnący uzupełnić swe wykształcenie. Do pięciu oddziałów kształcących dorosłych uczęszczały 152 osoby.

W powiecie wadowickim funkcjonują także dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne, mające swe siedziby w Wadowicach oraz Andrychowie. Do najważniejszych działań prowadzonych przez placówki należą: diagnozowanie psychologiczne, pedagogiczne i logopedyczne oraz przeprowadzanie terapii i psychoedukacji, poradnictwo zawodowe, interwencje w środowisku ucznia, terapia indywidualna oraz terapia rodzin. Pracownicy poradni współpracują z wszystkimi placówkami przedszkolnymi z terenu powiatu wadowickiego. Współpraca polega na przeprowadzaniu konsultacji pod kątem zaburzeń rozwojowych w celu wczesnego diagnozowania wszelkich tego rodzaju problemów oraz określaniu dojrzałości szkolnej wychowanków placówek.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Andrychowie swą działalnością obejmuje gminy Andrychów i Wieprz. W roku szkolnym 2012/2013 współpracowała z 60 placówkami z tego terenu. Zasięg funkcjonowania Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wadowicach obejmuje pozostałe gminy powiatu wadowickiego, tj. Brzeźnicę, Kalwarię Zebrzydowską, Lanckoronę, Mucharz, Spytkowice, Stryszów, Tomice i Wadowice. W roku szkolnym 2012/2013 działalność poradni objęła swym zasięgiem 119 placówek. W ww. okresie z pomocy obu poradni skorzystało 2 496 dzieci.

W powiecie wadowickim funkcjonują również placówki oświatowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kaczynie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz Zespół Szkół Specjalnych w Wadowicach. Obejmują one opieką edukacyjną dzieci i młodzież niepełnosprawną intelektualnie. Nie tylko edukują i wychowują, ale także przygotowują swych podopiecznych do odnalezienia własnego miejsca i samodzielnego życia w społeczeństwie. Placówki te zapewniają edukację na różnych poziomach kształcenia tj. podstawowym, gimnazjalnym oraz zawodowym. W roku szkolnym 2012/2013 z opieki ww. jednostek korzystało 172 dzieci i młodzieży, uczących się w 25 oddziałach.

Na terenie powiatu wadowickiego działa 12 szkół niepublicznych, które posiadają uprawnienia szkół publicznych. Wykaz placówek według stanu na dzień 30 maja 2014 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Nazwa szkoły	Organ prowadzący
1.	Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Andrychowie	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach, ul. Krasińskiego 2, 40-952 Katowice
2.	Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Andrychowie	
3.	Niepubliczne Technikum w Andrychowie	
4.	Niepubliczne Medyczne Studium Zawodowe w Andrychowie	
5.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Andrychowie	
6.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Wadowicach	
7.	Niepubliczne Technikum w Wadowicach	
8.	Niepubliczna Szkoła Policealna w Wadowicach	

9.	Niepubliczna Szkoła Policealna w Wadowicach	
10.	Zespół Szkół Zawodowych w Wadowicach	
11.	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Jaszczurowej	Stanisław Nowicki, Andrzej Klink, prowadzący działalność w formie spółki cywilnej pod nazwą Ośrodek Szkolenia i Doksztalcania w Wadowicach, ul. Spadzista 10
12.	Niepubliczna Szkoła Policealna w Wadowicach	Barbara Leśkiewicz -Rzeszutek

Tabela 8: Wykaz placówek niepublicznych funkcjonujących na terenie powiatu wadowickiego

W roku szkolnym 2012/2013 z oferty edukacyjnej ww. placówek korzystało ok. 450 uczniów i słuchaczy. Na mocy uchwały nr XXIV/280/12 Rady Powiatu w Wadowicach z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji przyznawanych szkołom i placówkom publicznym i niepublicznym, prowadzonym przez inne podmioty niż Powiat Wadowicki oraz trybu i zakresu kontroli prawidłowości wykorzystywania tych dotacji powiat wadowicki przekazał placówkom niepublicznym środki finansowe w wysokości 1 541 401,35 zł.

Szkoły powiatu wadowickiego chętnie uczestniczą w projektach finansowanych ze środków zewnętrznych, w tym unijnych. Dzięki temu uczniowie mają możliwość poszerzenia horyzontów i zyskania nowych doświadczeń, a szkoły mogą nawiązać współpracę z partnerami z krajów członkowskich Unii Europejskiej.

W 2013 r. powiat wadowicki przystąpił do realizacji pilotażowego projektu edukacyjnego pn. „Małopolska Chmura Edukacyjna” w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Do udziału w projekcie zostało wybrane Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie w Andrychowie. Program ma być realizowany przy współpracy z małopolskimi gminami, powiatami oraz uczelniami wyższymi. Jego zadaniem będzie stworzenie ram współpracy uczelni wyższych ze szkołami ponadgimnazjalnymi celem zwiększenia zainteresowania młodzieży zamieszkującej województwo małopolskie kierunkami kształcenia zgodnymi ze specjalnością regionu.

Od 2010 r. w powiecie wadowickim jest realizowany projekt „Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce”, dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach

Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IX – Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, Działanie 9.2 – Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego. Projekt skierowany do uczniów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników daje możliwość podnoszenia kluczowych kompetencji poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach lekcyjnych, stażach czy kursach. W ramach projektu szkoły zostały także wyposażone w sprzęt komputerowy oraz pomoce dydaktyczne. Ogólna wartość projektu to 7 213 554,37 zł, w tym: dofinansowanie z Unii Europejskiej – 85 %, z budżetu państwa – 2,25 %, a wkład własny powiatu – 12,75 %.

Powiat wadowicki dysponuje ograniczonymi środkami finansowymi na remonty obiektów oświatowych. Celem przeprowadzonych w roku szkolnym 2012/2013 prac remontowych było głównie zabezpieczenie istniejącej infrastruktury szkolnej oraz podwyższenie standardów sanitarno-higienicznych. Koszty ich wykonania wyniosły 229 863,00 zł.

Zadania samorządu powiatowego w zakresie polityki rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy realizuje Powiatowy Urząd Pracy (PUP) w Wadowicach – samorządowa jednostka organizacyjna wchodząca w skład administracji zespolonej powiatu wadowickiego. Oprócz głównej siedziby w Wadowicach, PUP posiada filię w Andrychowie.

Analiza rynku pracy na terenie powiatu wadowickiego pokazuje silną zależność między sytuacją w kraju, a trendami występującymi w powiecie. Województwo małopolskie nadal należy do regionów z najniższym poziomem bezrobocia (stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec grudnia 2013 r. wynosiła 11,6 % – 4 miejsce w Polsce), a powiat wadowicki spośród 22 małopolskich urzędów pracy ze wskaźnikiem bezrobocia 13,4 % usytuował się na 10 pozycji. Bezrobocie w powiecie od 2009 r. cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem sezonowym. Miesiące wiosenne to okres powtarzającego się spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, co wynika m.in. z podejmowania prac sezonowych w budownictwie i rolnictwie, a także z rozpoczęcia sezonu turystycznego, natomiast pod koniec roku z powodu napływu do urzędu pracy osób, którym wygasają umowy o pracę zawarte na czas określony oraz powrotu osób wykonujących subsydiowane zatrudnienie, liczba bezrobotnych wzrasta. W ostatnich latach najsilniejsze spowolnienie zatrudnienia i wzrost bezrobocia nastąpiło w budownictwie i przemyśle. Te branże borykały się bowiem z mniejszą liczbą zamówień i produkcji oraz gwałtownym pogorszeniem sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Barrierami

najbardziej ograniczającymi bieżącą działalność firm są głównie: niedostateczny popyt na rynku krajowym, niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, wysokie koszty zatrudnienia i obciążenia fiskalne.⁸

W 2013 r. w PUP w Wadowicach zarejestrowało się łącznie 9 359 osób, tj. o 267 osób więcej niż rok wcześniej. Wśród rejestrujących się 2 346 osób, tj. 25,07 % stanowiły osoby zarejestrowane po raz pierwszy, natomiast po raz kolejny zarejestrowało się 7 013 osób, tj. 74,93% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w ciągu całego roku. Poziom bezrobocia wzrastał od stycznia do lutego oraz od listopada do grudnia, a sukcesywnie malał od marca do października. Najwięcej – 1 206 osób – zarejestrowało się w styczniu, a najmniej – 554 osoby – w maju 2013 r. W 2013 r. oprócz wzrostu napływu bezrobotnych można było zaobserwować również wzrost ich odpływu. W tym okresie z ewidencji wyłączono 9 529 osób, tj. o 656 więcej niż w roku 2012. Spośród wyrejestrowanych większość, bo aż 4 767 osób, tj. 50,03 % ogółu wyrejestrowanych podjęło zatrudnienie. Dobrowolną rezygnację zgłosiło 788 osób, tj. 8,27 %, a 2 775 osób (29,12 %) zostało wykreślonych z ewidencji z powodu braku potwierdzenia gotowości do podjęcia zatrudnienia.⁹

31 grudnia 2013 r. w PUP w Wadowicach zarejestrowanych było 7 731 osób (o 170 osób mniej niż w 2012 r.). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych jest nadal więcej kobiet niż mężczyzn. Na dzień 31.12.2013 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Wadowicach pozostawało 3 976 kobiet, czyli 51,43 % ogółu zarejestrowanych. Dla porównania – w grudniu 2012 r. udział bezrobotnych kobiet wynosił 52,84 %. Jednym z głównych powodów tego stanu rzeczy jest tradycyjne podejście do podziału pracy i obowiązków rodzinnych. Coraz częściej okres aktywności zawodowej kobiety przerywany jest macierzyństwem, a rezygnacja z pracy jest spowodowana koniecznością poświęcenia się wychowywaniu dzieci. Najwyższy wskaźnik udziału kobiet w stosunku do ogółu bezrobotnych wystąpił w gminie Tomice – 55,88 %, a najniższy w gminie Mucharz – 48,29 %.¹⁰

Gmina	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.03.2014 r.
Andrychów	2 431	2 660	2 576	2 571

⁸ Informacja o sytuacji na rynku pracy w powiecie wadowickim: dane opracowane przez PUP w Wadowicach oraz www.up.wadowice.pl

⁹ Ibidem

¹⁰ Ibidem

Brzeźnica	333	409	454	470
Kalwaria Z.	721	799	781	743
Lanckorona	225	260	246	230
Mucharz	216	247	212	216
Spytkowice	376	418	439	433
Stryszów	316	320	334	310
Tomice	339	369	374	358
Wadowice	1 689	1 881	1 775	1 772
Wieprz	502	538	540	513
Razem	7 148	7 901	7 731	7 616

Tabela 9: Liczba bezrobotnych w gminach powiatu wadowickiego w latach 2011 – 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Wadowicach.

W 2013 r. w większości gmin powiatu wadowickiego nastąpił spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu do końca 2012 r., przy czym największe zmniejszenie liczby osób nieaktywnych zawodowo nastąpiło w gminie Wadowice (o 106 osób) oraz w gminie Andrychów (o 84 osoby). Najwyższy przyrost ilości osób bezrobotnych zanotowano w gminie Brzeźnica (wzrost o 45 osób) oraz Spytkowice (wzrost o 21 osób).

Analiza stanu i struktury bezrobotnych w powiecie wadowickim na dzień 31 grudnia 2013 r. prowadzi do następujących wniosków:

- ✓ 51 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych to osoby w wieku 18 – 34 lata (3 948 osób);
- ✓ udział bezrobotnych powyżej 55 roku życia wynosi prawie 13 % (970 osób);
- ✓ niepokojący jest duży udział bezrobotnych nisko wykształconych – 57,3 % (4 430 osób) to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym;
- ✓ udział osób z wyższym wykształceniem w ogóle bezrobotnych wynosi nieco ponad 9 % (708 osób);
- ✓ prawie 20 % bezrobotnych nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych (1 499 osób), a doświadczenia zawodowego nie posiada ok. 23,6 % (1 825 osób);

- ✓ 82 % bezrobotnych figurujących w ewidencji (6 346 osób) wcześniej pracowało zawodowo, a największą grupę wśród nich stanowią osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (22 % – 1 734 osoby);
- ✓ 57 % bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy przez okres co najmniej 6 miesięcy (4 424 osoby);
- ✓ prawie 70 % bezrobotnych to osoby zamieszkujące tereny wiejskie, 5,2 % bezrobotnych (404 osoby) to osoby niepełnosprawne.¹¹

W 2013 r. do wadowickiego PUP zgłoszono 2 332 nowych ofert pracy, co w porównaniu z 2012 r. oznacza wzrost o prawie 10 %. Wśród zgłaszanych ofert dominowały propozycje z branży budowlanej, przemysłu przetwórczego oraz handlu. Działania realizowane przez PUP wpływają na stronę podażową rynku pracy (szkolenia, staże zawodowe), stymulują popyt na pracę (subsydiowane zatrudnienie, roboty publiczne), a także usprawniają funkcjonowanie całego rynku pracy (pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe, klub pracy).

Środki na aktywne formy zwalczania bezrobocia i promowania zatrudnienia pochodzą z Funduszu Pracy oraz z funduszy unijnych. W 2013 r. na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej PUP wydatkował środki w wysokości prawie 8,5 mln zł, z czego środki Funduszu Pracy przyznane algorytmem wyniosły prawie 4,8 mln zł, natomiast nieco ponad 3,2 mln zł pochodziło z projektu systemowego „Czas nowych możliwości”, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 6.1 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie, Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych. Największy udział w wydatkach Powiatowego Urzędu Pracy stanowiły środki przekazywane bezrobotnym na podjęcie działalności gospodarczej (40 % ogółu wydatków), a drugą co do wielkości kwotą w wydatkach (27 %) były koszty związane z wypłatą stypendiów dla osób odbywających staże.¹²

Na terenie powiatu wadowickiego funkcjonuje ok. 400 organizacji pozarządowych, spośród których 36 posiada status organizacji pożytku publicznego. NGO-sy wspierają wiele sfer życia publicznego, a ich oferta skierowana jest do szerokiego grona odbiorców. Powiat

¹¹ Informacja o sytuacji na rynku pracy w powiecie wadowickim: dane opracowane przez PUP w Wadowicach oraz www.up.wadowice.pl

¹² Informacja nt. wydatkowania i zaangażowania środków Funduszu Pracy przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – zadania realizowane do 31.12.2013 r., opracowanie: PUP Wadowice.

wadowicki prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi, udzielając im zarówno pomocy finansowej, jak i wsparcia pozafinansowego. W ramach współpracy finansowej największe znaczenie ma wsparcie realizacji przez organizacje pozarządowe zadań publicznych powiatu. W 2013 r. na realizację zadań publicznych z budżetu powiatu wydatkowano kwotę 105 000 zł, w tym: na zadania w dziedzinie kultury – 30 000 zł, kultury fizycznej – 35 000 zł, turystyki – 15 000 zł oraz pomocy społecznej – 25 000 zł. W ramach współpracy pozafinansowej m.in. promowano działalność lokalnych NGO poprzez stronę internetową Starostwa Powiatowego, wydawano opinie i zaświadczenia, organizowano szkolenia, a także informowano o inicjatywach skierowanych do sektora pozarządowego. W celu zacieśnienia współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, a samorządem powiatowym Zarząd Powiatu w Wadowicach uchwałą nr 998/12 z dnia 20 września 2012 r. powołał Powiatową Radę Działalności Pożytku Publicznego w Wadowicach – organ doradczy i opiniodawczy, w którym pracują razem przedstawiciele trzeciego sektora oraz Zarządu i Rady Powiatu w Wadowicach.

Według danych zamieszczonych w opracowaniu pn. „Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim, 2013 r.”, przygotowanym przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie, w powiecie wadowickim na koniec 2013 r. działało 16 001 podmiotów gospodarczych. W porównaniu do roku 2012 liczba ta zwiększyła się o 91 podmiotów. Największą ilość stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – jest to aż 95,9 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Przedsiębiorstwa, w których pracuje od 10 do 49 osób stanowią 3,3 % ogółu, zaś te dające pracę od 50 do 249 osobom – 0,7 %. Duże zakłady pracy, zatrudniające od 250 do 999 pracowników stanowią zaledwie 0,1 % wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu wadowickiego.¹³ Ważnym elementem powiatowej gospodarki są rodzinne firmy produkcyjne, często posiadające wieloletnią tradycję w danej branży. Charakterystyczna dla gospodarki powiatu jest obecność określonych branż w danych regionach: w okolicach Wadowic rozwinęła się branża spożywcza, na andrychowszczyźnie silnie zakorzeniony jest przemysł włókienniczy oraz maszynowy, zaś w okolicach Kalwarii Zebrzydowskiej kultywowane są tradycje związane z przemysłem meblowym i obuwniczym.

O poziomie przedsiębiorczości wykazywanej przez mieszkańców danego terenu świadczy liczba firm przypadająca na 1 000 mieszkańców. W powiecie wadowickim wynosi ona 100 i jest niższa od średniej małopolskiej (104). Ilość podmiotów gospodarki narodowej

¹³ Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim, 2013 r., Urząd Statystyczny w Krakowie.

przypadająca na 1 km² powierzchni powiatu wadowickiego wynosi 25, czyli o dwa podmioty więcej od średniej województwa małopolskiego.¹⁴

I.2 Analiza SWOT

Słabe strony:

- ✓ odpływ uczniów do szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się poza powiatem wadowickim;
- ✓ zakorzenione w świadomości uczniów gimnazjów i ich rodziców przekonanie o „wyższości” szkół ponadgimnazjalnych w większych ośrodkach miejskich (np. Krakowie);
- ✓ wewnętrzna konkurencja między szkołami na terenie powiatu (dublowanie się niektórych kierunków kształcenia);
- ✓ słaba infrastruktura sportowa w szkołach ponadgimnazjalnych;
- ✓ niewystarczające warunki do tworzenia nowych miejsc pracy w powiecie;
- ✓ brak perspektyw zawodowych, szczególnie dla ludzi młodych;
- ✓ odpływ poza powiat młodych i wykształconych ludzi;
- ✓ brak współpracy między samorządami z terenu powiatu w zakresie kreowania warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości;
- ✓ brak partnerstwa między organizacjami pozarządowymi przy realizacji projektów;
- ✓ mała ilość stref aktywności gospodarczej.

Silne strony:

- ✓ działalność Lokalnych Grup Działania i organizacji pozarządowych;
- ✓ bogata oferta edukacyjna szkół ponadgimnazjalnych;
- ✓ wysoki poziom kształcenia (potwierdzony wynikami egzaminów zawodowych i maturalnych);
- ✓ aktywnie działające organizacje pozarządowe;
- ✓ rozwój podmiotów ekonomii społecznej.

Szanse:

- ✓ środki zewnętrzne;

¹⁴ Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie małopolskim. Stan na koniec 2013 r., Urząd Statystyczny w Krakowie.

- ✓ partnerstwo publiczno-prywatne;
- ✓ promocja i rozwój wolontariatu;
- ✓ możliwość podejmowania współpracy z partnerami z Unii Europejskiej.

Zagrożenia:

- ✓ wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej;
- ✓ skomplikowane procedury pozyskiwania i rozliczania dotacji – duża biurokracja, stanowiąca szczególne zagrożenie dla niewielkich organizacji pozarządowych.

Cel strategiczny:

Powiat wadowicki regionem opartym na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców

I.3 Cel operacyjny: Łagodzenie skutków bezrobocia i aktywizacja zawodowa uwzględniająca zmiany na lokalnym rynku pracy

Poziom zatrudnienia ma ogromny wpływ na rozwój gospodarczy regionu oraz rozwój kapitału intelektualnego i społecznego mieszkańców. Zmiany zachodzące na rynku pracy mają różny charakter (demograficzny, ekonomiczny, społeczny), ale zawsze są wyzwaniem, z którym muszą się zmierzyć wszyscy jego uczestnicy (pracodawcy, pracownicy, osoby poszukujące pracy). Bezrobocie wywołuje negatywne skutki społeczne i ekonomiczne, które mają znaczenie dla osób bezrobotnych oraz gospodarki jako całości. Działania samorządu powiatowego muszą być ukierunkowane na szeroko rozumianą aktywizację osób bezrobotnych. Ważne jest wspieranie osób, które doświadczają największych trudności w znalezieniu pracy i utrzymaniu zatrudnienia ze względu na wiek, płeć, długi czas pozostawania bez pracy, brak doświadczenia zawodowego, niski poziom wykształcenia czy niepełnosprawność. Dla skutecznej realizacji wszystkich działań konieczna jest współpraca pomiędzy przedsiębiorcami, szkołami ponadgimnazjalnymi, urzędem pracy, organizacjami społecznymi oraz instytucjami szkoleniowymi. Zadania przyczyniające się do realizacji celu operacyjnego będą finansowane ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Kierunki działań

I.3.1 Wspieranie pracodawców oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Tworzenie nowych oraz utrzymanie już istniejących miejsc pracy jest jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy. Wsparcie przedsiębiorców planujących utworzyć stanowisko pracy może następować poprzez refundowanie kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanej osoby bezrobotnej, subsydiowanie zatrudnienia czy udzielenie pożyczek na rozpoczęcie przez bezrobotnego działalności gospodarczej. Decyzja o rozpoczęciu własnej działalności nie może być działaniem nieprzemyślanym, bez przygotowania i wiedzy na temat funkcjonowania rynku. Ważne są kompleksowe działania skierowane do osób zainteresowanych założeniem takiej działalności. Wsparcie powinno być dostosowane do indywidualnych potrzeb przedsiębiorczych mieszkańców i może mieć charakter zarówno niefinansowy (szkolenia, pomoc prawna lub doradztwo przygotowujące do rozpoczęcia działalności, poradnictwo zawodowe, działania na rzecz wsparcia i rozwoju młodych stażem przedsiębiorców w początkowym okresie rozwijania działalności gospodarczej), ale również finansowy (bezzwrotne dotacje lub pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej czy wsparcie finansowe w pierwszych miesiącach prowadzenia działalności dla osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza). Podejmowane działania powinny stanowić realną pomoc dla osób, które przygotowują się do założenia przedsiębiorstwa lub prowadzą je stosunkowo krótko.

I.3.2 Budowa otoczenia sprzyjającego aktywności zawodowej

Ciągle zmieniający się rynek pracy niesie za sobą konieczność polepszania jakości usług świadczonych przez powiatowe urzędy pracy. Ważne jest dalsze rozpowszechnianie wśród pracodawców informacji o usługach i instrumentach finansowych wspomagających zatrudnienie, udzielanie informacji o zasadach i możliwościach korzystania przez przedsiębiorców z pomocy publicznej czy organizowanie giełd pracy oraz targów pracy. Konieczna jest również kontynuacja działań związanych z pośrednictwem pracy, poradnictwem zawodowym i przygotowaniem osób bezrobotnych do sprawnego poruszania

się na rynku pracy. W celu dotarcia z informacją o świadczonych usługach do jak największej liczby zainteresowanych należy współpracować z lokalnymi partnerami rynku pracy np. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, a także organizacjami pozarządowymi.

I.3.3 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych zamieszkujących powiat wadowicki

Ciągle zmiany zachodzące na rynku pracy powodują, że bardzo ważna staje się umiejętność dostosowania się do nowych warunków. Osoby zatrudnione, aby utrzymać się na rynku pracy, często muszą podnosić swoje kwalifikacje, natomiast osoby bezrobotne, chcące zmienić swoją sytuację zawodową, muszą być otwarte na różnorodne możliwości przekwalifikowania. Niewystarczające umiejętności oraz duże koszty szkoleń i kursów utrudniają powrót na rynek pracy. Celem działania samorządu powiatowego winno być umożliwienie osobom bezrobotnym nabycia nowych lub zmiany posiadanych kwalifikacji zawodowych. Wdrażane przez Powiatowy Urząd Pracy narzędzia polegające np. na monitorowaniu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz utrzymywaniu stałego kontaktu z pracodawcami pod kątem ich oczekiwań co do kwalifikacji zawodowych potencjalnych pracowników pozwalają na zaplanowanie właściwej tematyki szkoleń dla osób bezrobotnych. Kształcenie umożliwia ludziom pozostającym bez pracy skuteczne i szybkie opanowanie nowych umiejętności na bazie posiadanej już wiedzy, ale także zdobycie zupełnie nowych kwalifikacji. Reeducacja i edukacja osób bezrobotnych wpływa na wzrost ich mobilności zawodowej, społecznej i przestrzennej.

I.3.4 Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej osób młodych

Droga zawodowa wielu młodych ludzi rozpoczyna się od rejestracji w urzędzie pracy. Umiejętności zdobyte w trakcie nauki w szkole ponadgimnazjalnej czy na studiach nie pokrywają się z oczekiwaniami pracodawców. Przedsiębiorcy preferują ponadto kandydatów do pracy z doświadczeniem zawodowym. Niepokojące jest to, że ponad 50 % ogółu wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wadowickim to osoby w wieku 18–34 lata. Bezrobocie osób młodych nie ogranicza się tylko do ludzi najslabiej wykształconych. Zła sytuacja gospodarcza kraju powoduje, że posiadanie wyższego

wykształcenia nie jest już gwarancją uzyskania zatrudnienia. Niedopasowanie wiedzy i kwalifikacji absolwentów do wymagań pracodawców oraz niechęć przedsiębiorców do zatrudniania kandydatów bez doświadczenia zawodowego powoduje, że konieczna jest pomoc osobom młodym w zwiększeniu szans na uzyskanie pierwszej pracy. Może to być realizowane poprzez umożliwienie odbycia stażu u pracodawcy, wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy dla młodzieży, zatrudnienie subsydiowane lub inne instrumenty wsparcia adresowane do młodych osób, przewidziane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Duże znaczenie mają również usługi poradnictwa indywidualnego lub grupowego, a także szkolenia umożliwiające nabycie nowych lub zmianę posiadanych kwalifikacji niezbędnych do podjęcia własnej działalności gospodarczej.

I.3.5 Wsparcie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – realizacja programów specjalnych

Wśród bezrobotnych w powiecie wadowickim liczną grupę stanowią osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określone w art. 49 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Działania podejmowane przez samorząd powiatowy winny zmierzać do wyrównywania szans dla wszystkich osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Pomoc dla tej grupy będzie się wiązać z połączeniem wielu dostępnych usług i instrumentów rynku pracy. Może to być pomoc i doradztwo zmierzające do pobudzenia kreatywności i poprawy wizerunku tych osób, pomoc w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia oraz efektywnego funkcjonowania na rynku pracy, możliwość uczestnictwa w szkoleniach, które pozwolą osobom biernym zawodowo podnieść kwalifikacje zawodowe, pozyskać nową wiedzę i zaktualizować lub zdobyć nowe umiejętności, a także wsparcie zatrudnienia poprzez realizowanie instrumentów rynku pracy przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych wymaga coraz częściej zastosowania niestandardowych rozwiązań. Dostępne instrumenty i usługi rynku pracy nie zawsze są wystarczające, aby doprowadzić do trwałego zatrudnienia, dlatego organizowanie programów specjalnych, w których możliwe jest zastosowanie specyficznych elementów wspierających zatrudnienie może przynieść spore korzyści. Programy specjalne organizowane są dla poszczególnych grup bezrobotnych, zgodnie z ogłaszaniem przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej naborem wniosków.

I.4 Cel operacyjny: Wysoka jakość edukacji ponadgimnazjalnej, dostosowanej do potrzeb zmieniającego się rynku pracy

Edukacja jest ważną inwestycją społeczną i gospodarczą. Wykształcenie i kompetencje ludzi stają się najważniejszymi wartościami współczesnej cywilizacji informacyjnej oraz społeczeństw opartych na wiedzy. Działania samorządu powiatu powinny zmierzać do zapewnienia właściwych warunków dla kształcenia i doskonalenia kompetencji młodych ludzi. Rosnące oczekiwania pracodawców co do poziomu umiejętności pracowników zmuszają do konfrontacji szkolnictwa zawodowego z nowymi – sukcesywnie wzrastającymi wymaganiami, co w konsekwencji rodzi konieczność dostosowywania oferty edukacyjnej do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy.

Kierunki działań

I.4.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury szkół i placówek oświatowych

Baza oświatowa (rozumiana jako infrastruktura i wyposażenie placówek) stanowi jeden z czynników determinujących efektywność realizacji zadań edukacyjnych. Obiekty tworzące powiatową bazę edukacyjną znajdują się w różnym stanie technicznym. Planowane na kolejne lata prace modernizacyjne powinny być ukierunkowane na podniesienie poziomu bezpieczeństwa w placówkach oraz zminimalizowanie kosztów związanych z ich eksploatacją. Istniejące przy szkołach ponadgimnazjalnych powiatu warsztaty szkolne i pracownie są nieodłącznym elementem kształcenia zawodowego. Systematyczne unowocześnianie ich wyposażenia jest również konieczne dla utrzymania wysokiego poziomu nauczania. W ramach modernizacji i rozwoju infrastruktury należy również kontynuować działania mające na celu zwiększenie dostępności do kształcenia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w placówkach oraz rozszerzenie bazy sportowej poprzez modernizację boisk szkolnych.

I.4.2 Rozszerzenie oferty edukacyjnej i podnoszenie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego

Jakość kapitału ludzkiego decyduje obecnie o rozwoju gospodarki i przewadze konkurencyjnej regionów. Dobre kształcenie zawodowe, dostosowane do aktualnych

i przyszłych potrzeb rynku pracy jest więc niezbędnym elementem każdego systemu edukacyjnego. System szkolnictwa zawodowego ma właściwie przygotować uczniów opuszczających szkołę do podejmowania pracy lub dalszego kształcenia. Odpowiednia baza dydaktyczna w szkołach i placówkach oświatowych przyczyni się do poprawy jakości i poziomu kształcenia zawodowego młodych mieszkańców powiatu wadowickiego. Wyposażenie dydaktyczne szkół musi umożliwić kadrze pedagogicznej realizację wymagań programowych i przeprowadzanie egzaminów zawodowych, ale również uwzględniać indywidualne potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne uczniów. Dużą rolę odgrywa również współpraca szkół z Powiatowym Urzędem Pracy. Bieżące monitorowanie potrzeb rynku pracy pomoże opracować oferty kształcenia ponadgimnazjalnego, a poradnictwo grupowe dla młodzieży w zakresie zdobywania rozeznania w wymaganiach rynku pracy i pracodawców ułatwi kształtowanie aktywnej postawy przy podejmowaniu decyzji związanych z planowaniem kariery zawodowej oraz wyposażenie w wiedzę o metodach i technikach poszukiwania pracy.

I.4.3 Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży

Mając świadomość, jak ważna jest dbałość o właściwy rozwój młodzieży, kluczowe działania samorządu powiatu winny się skupiać na poszerzaniu oferty zajęć pozalekcyjnych, realizowanych przez szkoły i placówki oświatowe, dzięki którym młodzież będzie mogła rozwijać swoje zainteresowania oraz aktywnie i ciekawie spędzać wolny czas. Biorąc udział w zajęciach pozalekcyjnych będzie mieć okazję rozwijania i kształtowania swoich zainteresowań oraz działalności społecznej. Uczestnictwo w różnych kółkach zainteresowań (językowych, przyrodniczych, artystycznych, sportowych) może w przyszłości pomóc uczniom lepiej przygotować się do egzaminu maturalnego oraz ukierunkować ich co do wyboru ścieżki dalszego kształcenia. Należy kontynuować współpracę z ogniskami pracy pozaszkolnej, które oferują szeroki wachlarz zajęć umożliwiających dzieciom i młodzieży rozwój zainteresowań i uzdolnień, a ich oferta obejmuje również dni wolne od nauki szkolnej. Ośrodkiem integracji młodzieży są również uczniowskie kluby sportowe (UKS-y) działające na terenie powiatu wadowickiego. Poprzez uczestnictwo w inicjatywach organizowanych przez UKS-y młodzi ludzie mogą rozwijać swoje sportowe zainteresowania oraz aktywnie spędzać wolny czas.

I.5 Cel operacyjny: Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców powiatu

Silne i dynamiczne społeczeństwo obywatelskie jest istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednym z filarów tego społeczeństwa są niezależne organizacje pozarządowe. Organizacje działające na terenie powiatu wadowickiego dysponują dużym potencjałem, a ich działalność skierowana jest do różnych grup społecznych. Niestety, często działania te nie są odpowiednio nagłaśniane, przez co wielu potencjalnie zainteresowanych mieszkańców powiatu nie korzysta ze wsparcia NGO-sów. Silne organizacje pozarządowe pobudzają aktywność i zaangażowanie mieszkańców. Powierzanie organizacjom zadań publicznych zwiększa efektywność i skuteczność ich realizacji, dlatego stymulowanie rozwoju trzeciego sektora winno leżeć w interesie każdego samorządu.

Kierunki działań

I.5.1 Wzmocnienie więzi z regionem i jego promocja

Organizacje pozarządowe są doskonałym źródłem promocji swojego regionu. Stanowią bazę dla rozwoju lokalnych społeczności i skupiają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne przedstawicieli danego środowiska. Ich działalność – wykraczająca niejednokrotnie poza granice powiatu, tworzy pozytywny wizerunek nie tylko samej organizacji, ale też danego regionu, promując lokalną tradycję i kulturę. Poprzez działania na terenie powiatu organizacje przyczyniają się do wzmocnienia więzi mieszkańców ze swoją „małą ojczyzną”. Rolą samorządu powiatowego jest skuteczne działanie na rzecz podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. Służyć temu ma wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych. Należy kontynuować zarówno finansową współpracę z lokalnymi NGO poprzez zlecanie im realizacji zadań publicznych powiatu, jak i szeroko rozumianą współpracę pozafinansową. Formą wsparcia działań realizowanych przez lokalną społeczność może być również zawieranie umów o wykonywanie inicjatywy lokalnej. Ważne jest również upowszechnianie wizerunku organizacji pozarządowych jako podmiotów, które nie tylko skupiają aktywnych przedstawicieli danej społeczności, ale także – poprzez

tworzenie miejsc pracy czy miejsc stażu – mają wpływ na kształtowanie sytuacji gospodarczej.

I.5.2 Dążenie do zacieśniania współpracy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu

W powiecie wadowickim działa dużo organizacji pozarządowych, szeroki jest również wachlarz prowadzonych przez nie przedsięwzięć. Część działań pokrywa się, w niektórych obszarach ilość podejmowanych inicjatyw jest znikoma, ale są również takie sfery życia publicznego, w których nie są podejmowane żadne przedsięwzięcia. O wielu przygotowanych przez organizacje pozarządowe wydarzeniach mieszkańcy powiatu nie wiedzą. Aby poprawić współpracę pomiędzy organizacjami oraz umożliwić jak najszerszą promocję realizowanych przez nie inicjatyw ważne jest kontynuowanie działalności Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego, a także rozpowszechnianie przez samorząd powiatowy (np. za pośrednictwem strony internetowej) informacji o projektach i działaniach trzeciego sektora. Mając na uwadze dotychczasową działalność Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego warto również zachęcać samorządy gmin do tworzenia gminnych rad pożytku publicznego.

I.6 Cel operacyjny: Wsparcie działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu wadowickiego

Rozwój przedsiębiorczości w regionie wpływa na rozwój wielu innych obszarów. Powstają nowe miejsca pracy, zwiększa się zamożność mieszkańców, a młodzi ludzie podejmujący naukę mają realną szansę na znalezienie zatrudnienia. Działania samorządu powiatowego winny być ukierunkowane na tworzenie na terenie powiatu warunków umożliwiających rozwój przedsiębiorczości. Jednocześnie należy pamiętać, że powiat nie dysponuje bezpośrednimi narzędziami, które wspierałyby rozwój przedsiębiorczości. Dlatego powinien się angażować głównie w działania informacyjne i promocyjne w tym zakresie oraz współpracować z podmiotami mającymi realny wpływ na ten obszar.

Kierunki działań

I.6.1 Podjęcie działań na rzecz stworzenia klastrów technologicznych

Klaster to grupa składająca się z konkurujących ze sobą firm z tej samej branży oraz z innych podmiotów działających w danym regionie. Firmy te w pewnych obszarach działalności nawiązują współpracę dla wspólnych korzyści np. organizują wspólną dystrybucję towarów, marketing i promocję. Dołączają do nich powiązane z branżą instytucje naukowo-dydaktyczne, badawczo-wdrożeniowe oraz wspierające przedsiębiorczość w regionie. Niezbędne do rozwoju takich obszarów jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza kadrowego. W celu powstania klastrów na terenie powiatu wadowickiego samorządy np. w ramach Konwentu Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego powinny ustalić najkorzystniejszą lokalizację i preferowany rodzaj działalności gospodarczej, prowadzonej na terenie klastra.

I.6.2 Zaangażowanie w stworzenie lokalnej instytucji wsparcia przedsiębiorców

W celu zapewnienia jak najlepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie powiatu powinna funkcjonować instytucja koordynująca działania w tym obszarze oraz promująca powiat wadowicki jako region atrakcyjny dla potencjalnych, zewnętrznych inwestorów. Zakres działalności nowopowstałej struktury powinien być maksymalnie szeroki – od doradztwa nt. zakładania własnej działalności gospodarczej, po pomoc w ubieganiu się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej. W zakresie działalności nowej komórki powinna znaleźć się również promocja gospodarcza powiatu wadowickiego. Z uwagi na wagę tej instytucji dla wszystkich samorządów powiatu wadowickiego konieczna jest ich współpraca. W ramach Konwentu Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego powinny zapadać wszystkie kluczowe decyzje związane z lokalizacją oraz zakresem działalności nowego podmiotu. Można również rozważyć nawiązanie współpracy w tym zakresie z podmiotami już działającymi np. Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego.

I.6.3 Promocja gospodarcza powiatu wadowickiego

Do momentu powołania do życia instytucji koordynującej działania na rzecz lokalnej przedsiębiorczości oraz promującej powiat wadowicki jako region atrakcyjny dla

potencjalnych inwestorów to Starostwo Powiatowe powinno zadbać o właściwą promocję gospodarczą powiatu. W tym celu należy dążyć do pozyskiwania informacji dotyczących organizowanych wydarzeń gospodarczych (targi, konferencje) i przekazywać je właściwym podmiotom działającym na terenie powiatu. Powiat powinien również zadbać o stworzenie portalu internetowego, na którym zaprezentowane zostałyby mocne strony regionu oraz działających tu podmiotów gospodarczych, a przedsiębiorcy chcący rozpocząć własną działalność mogliby znaleźć wiele użytecznych informacji (np. o sposobach uzyskania wsparcia). W działania te powinien włączyć się Powiatowy Urząd Pracy jako instytucja posiadająca odpowiednie informacje.

Obszar II: Turystyka, potencjał dziedzictwa regionalnego i kultury

Wprowadzenie

Przemysł czasu wolnego oraz wykorzystanie potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury jest jednym z priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Według tego dokumentu turystyka będzie w najbliższych latach jedną z najważniejszych dziedzin małopolskiej gospodarki. Kultura i turystyka postrzegane są jako obszary decydujące o przewadze konkurencyjnej regionu. W Obszarze 2 Strategii – Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego wyznaczono cztery główne kierunki polityki rozwoju województwa. Pierwszym z nich jest ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej. Chodzi tu o zupełnie nowe podejście do kwestii związanych z zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Model proponowany przez twórców Strategii łączy ochronę zabytków i zwiększanie ich dostępności z tworzeniem warunków dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego. Kompleksowa ochrona dziedzictwa kulturowego powinna iść w parze z działaniami włączającymi je w obieg gospodarczy. Drugim kierunkiem jest zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego. Zrównoważony i kompleksowy rozwój turystyki w Małopolsce jest niezwykle istotny ze względu na ekonomiczny rozwój regionu. Oferta turystyczna powinna być zróżnicowana, przygotowana w oparciu o specyficzne walory poszczególnych części województwa. Jednocześnie wsparcie powinno być udzielane w taki sposób, aby wykorzystać potencjał miejsc, które mają największy udział w generowaniu dochodów z obsługi ruchu turystycznego. Do właściwego wsparcia rozwoju sektora turystyki, konieczne jest kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego – to trzeci kierunek polityki rozwoju województwa na najbliższe lata. Chodzi tu m.in. o mobilizowanie Małopolan do aktywności w dziedzinie kultury fizycznej, sportu i rekreacji, a także do rozwoju kształcenia oraz doskonalenia kadr w dziedzinie szeroko pojętej kultury, obsługi ruchu turystycznego i zawodów ginących. Twórcy Strategii dostrzegają również potrzebę wzmocnienia promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego. Realizując ten kierunek polityki, podejmowane będą m.in. działania w zakresie edukacji obywatelskiej, budowania właściwych postaw wobec dziedzictwa kulturowego, lepszej współpracy pomiędzy

podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego, dalszej popularyzacji sportu i rozwoju turystyki pielgrzymkowej.¹⁵

Powiat wadowicki został ujęty również w Obszarze 4 Strategii, w którym jest mowa o Krakowskim Obszarze Metropolitalnym i innych subregionach. Celem strategicznym jest tutaj „Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym”. Powiat wadowicki, razem z powiatami oświęcimskim, chrzanowskim i olkuskim tworzy subregion Małopolska Zachodnia. Według twórców Strategii, powiązania między stolicami tych powiatów są słabe, a każda z nich posiada własną, wyraźną strefę oddziaływania lokalnego, która najczęściej obejmuje obszar danego powiatu. Oświęcim, Chrzanów i Olkusz wymieniane są jako ponadlokalne ośrodki usług publicznych, a na każde z tych miast silnie oddziałuje duży ośrodek miejski – Kraków lub Katowice.

Strategia postępowania w zakresie wsparcia Małopolski Zachodniej będzie się koncentrować na dalszej poprawie poziomu skomunikowania tej części województwa z Krakowem. W regionie powinien postępować rozwój alternatywnych obszarów działalności gospodarczej, szczególnie tych związanych z obsługą ruchu turystycznego. Potencjał Małopolski Zachodniej należy dalej rozwijać, m.in. poprzez tworzenie stref aktywności gospodarczej, rewitalizację obszarów zdegradowanych, a także rozwój oferty przemysłów czasu wolnego z wykorzystaniem potencjału Kalwarii Zebrzydowskiej, Wadowic, Oświęcimia, Zbiornika Świnna Poręba czy Pustyni Błędowskiej. Mieszkańcy Małopolski Zachodniej powinni mieć ponadto lepszy dostęp do usług w obszarze ochrony zdrowia – poprzez rozwój psychiatrii, geriatry oraz medycyny pracy.¹⁶

Zapisy Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 narzucające nowe podejście do potencjału przyrodniczego, przestrzennego czy kulturowego jako ważnych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego znajdują swoje odzwierciedlenie także w Małopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020. Głównym celem Osi Priorytetowej 6. Dziedzictwo regionalne jest podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionalnego oraz udostępnienie i przywrócenie do użytku terenów zdegradowanych. Działania podejmowane w ramach tej osi mają prowadzić m.in. do zwiększenia zatrudnienia dzięki wykorzystaniu potencjału regionu

¹⁵ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

¹⁶ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

oraz lepszego wykorzystania jego zasobów dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych. Kulturowy i przyrodniczy potencjał Małopolski to szansa na rozwój działalności opartej na przemysłach czasu wolnego. Zgodnie z nowym podejściem, powinny być one traktowane jako ważne czynniki rozwoju społeczno-ekonomicznego i kreować znaczną część regionalnego produktu krajowego brutto. Priorytety inwestycyjne wyznaczone w 6. Osi MRPO to:

- ✓ Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- ✓ Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę;
- ✓ Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów poprzemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu;
- ✓ Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- ✓ Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój.

Na realizację Osi Priorytetowej 6. przeznaczono 144 mln euro.

Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego będą realizowane przez samorządy lokalne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, jak i samych Małopolan. Wszystkie te podmioty powinny ze sobą ściśle współpracować. Województwo małopolskie realizuje bowiem wiele projektów, które mają na celu promowanie produktów turystycznych i obejmują cały region. Przykładem może być stworzenie Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej. To nowoczesny, zintegrowany system informacji turystycznej, realizowany w partnerstwie z 25 gminami i powiatami z Małopolski, współfinansowany z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013. W ramach projektu uruchomiono regionalny portal turystyczny www.visitmalopolska.pl, który ma być źródłem rzetelnych i aktualnych informacji

turystycznych o Małopolsce oraz łączyć lokalne portale turystyczne partnerów projektu i istniejące serwisy z turystyczną ofertą Małopolski.

Innym przykładem, realizowanym wspólnie z województwami: śląskim, świętokrzyskim i podkarpackim, jest stworzenie w 2001 r. z inicjatywy województwa małopolskiego Szlaku Architektury Drewnianej. W Małopolsce Szlak tworzą 252 najcenniejsze i najciekawsze zabytkowe obiekty drewniane regionu. Są wśród nich malownicze kościoły, cerkwie, dzwonnice, staropolskie dwory, drewniane wille i skanseny, należące do najcenniejszych zabytków ludowej kultury materialnej. W latach 2001-2003 wszystkie obiekty zostały oznakowane tablicami, a dojazd do nich znakami drogowymi. Warto zauważyć, że Szlak Architektury Drewnianej w Małopolsce otrzymał Złoty Certyfikat jako najlepszy produkt turystyczny Polski roku 2013, przyznawany przez Polską Organizację Turystyczną.

Województwo małopolskie rozpoczęło także realizację projektu pod nazwą: „Opracowanie koncepcji budowy tras rowerowych, biegowych oraz narciarskich tras biegowych w Województwie Małopolskim”, w ramach którego samorząd województwa chce wybudować prawie 2 000 km tras rowerowych i ponad 300 km tras biegowych. Wśród planowanych tras rowerowych mają się znaleźć rowerowe „autostrady”, które połączą wschód i zachód województwa (np. Wiśłana Trasa Rowerowa, EuroVelo), czy północ z południem (np. VeloRaba, VeloDunajec), a także trasy dodatkowe (np. VeloBeskid). Biegacze mogą z kolei liczyć na rozwój ścieżek sportowych. W ciągu najbliższych lat samorząd województwa chce przeznaczyć na realizację projektu 200 milionów złotych.

Najnowszymi rozwiązaniami zaproponowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego są też aplikacje na smartfony i tablety. Przykładem może być bezpłatna aplikacja mobilna „Małopolska Janowi Pawłowi II”. Zawiera ona informacje, które mają ułatwić pielgrzymom dotarcie do wybranych miejsc, znalezienie noclegu czy restauracji oraz zapoznanie się z ofertą turystyki religijnej Małopolski. Aplikacja powstała z okazji kanonizacji Jana Pawła II i Jana XXIII. Inna aplikacja – „Małopolska Trasa Światowego Dziedzictwa UNESCO” to idealne narzędzie do zapoznania się z obiektami z listy UNESCO znajdującymi się na terenie Małopolski. Opisy zostały urozmaicone zdjęciami, a całość uzupełniona jest ciekawymi opisami miejsc spoza listy UNESCO wartych zobaczenia.

II.1 Sytuacja wyjściowa

Oprócz pewnych produktów turystycznych i projektów wspólnych dla całej Małopolski, poszczególne regiony województwa starają się podkreślać swoją unikatowość i wyjątkowość. Powiat wadowicki posiada duży potencjał turystyczny. Jest atrakcyjnie położony – centralnie względem Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego i Aglomeracji Górnośląskiej – co sprawia, że może być dobrą bazą wypadową do wielu innych, ciekawych miejsc: Krakowa, Bielska-Białej, Oświęcimia czy Suchej Beskidzkiej.

Region obfituje w atrakcje o charakterze kulturowym, przyrodniczym i religijnym. W każdej z 10 gmin powiatu można zobaczyć lokalne miejsca kultu oraz ciekawe przykłady architektury religijnej, zarówno drewnianej, jak i murowanej. Magnesem przyciągającym największe rzesze gości są miejsca kultu religijnego oraz te związane z życiem św. Jana Pawła II. Do najważniejszych atrakcji turystycznych należą Wadowice i zabytki sakralne miasta, Sanktuarium Pasyjno-Maryjne w Kalwarii Zebrzydowskiej, zabytkowe kościoły oraz klasztory, kaplice i cmentarze. Wzrost zainteresowania turystyką religijną można było zaobserwować m.in. po beatyfikacji Papieża Polaka. Dane uzyskane z Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II w Wadowicach potwierdziły, że ruch turystyczny od II kwartału 2011 r. do połowy 2012 r. intensywnie wzrastał, by następnie mocno spaść – spadek pomiędzy I kwartałem 2012 r. i I kwartałem 2013 r. wyniósł niemal 37 %. W najbliższym czasie spodziewany jest ponowny wzrost popularności turystyki religijnej wśród odwiedzających województwo małopolskie, w związku z kanonizacją błogosławionego Jana Pawła II oraz planowanymi na 2016 r. Światowymi Dniami Młodzieży.¹⁷

Obiektem generującym duży ruch turystyczny jest Sanktuarium Pasyjno-Maryjne przy Klasztorze OO. Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej – jedno z najciekawszych w Polsce założeń krajobrazowo-architektonicznych. Ten najcenniejszy zabytek powiatu wadowickiego – krajobrazowy zespół manierystycznego parku pielgrzymkowego został uznany za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta RP z dnia 30 października 2000 r. Ze względu na walory krajobrazowe, kulturowe i artystyczne oraz niezwykle autentyzm w wymiarze duchowym i artystycznym, zespół pielgrzymkowy w Kalwarii Zebrzydowskiej został wpisany na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Na terenie powiatu znajdują się także tematyczne szlaki dziedzictwa kulturowego: przez Gminę Brzeźnica przebiega Szlak Maryjny Częstochowa – Mariazell, a Lanckorona znajduje się na Szlaku Średniowiecznych Miasteczek Małopolski.

¹⁷ „Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku - raport końcowy”, Gdańsk 2013.

Małopolski Szlak Papieski im. Jana Pawła II obejmuje swoim zasięgiem okolice Krakowa i Kalwarii Zebrzydowskiej, a Wadowicki Szlak Jana Pawła II to najważniejsze miejsca w Wadowicach związane z osobą Ojca Świętego. W Stryżowie w 2005 r. powstał Szlak Przydrożnej Modlitwy tworzący EKOMUZEUM Stryżów, a Ekomuzeum Lanckorona rozwija tradycje jarmarków i warsztatów twórczych.

Oprócz turystyki religijnej w regionie może rozwijać się również turystyka poznawcza. Są tu liczne zabytki architektury świeckiej: zespoły pałacowo-dworskie, parki dworskie, zamki, ciekawe układy urbanistyczne. Przykładami takich obiektów mogą być np. ruiny zamku na Górze Lanckorońskiej, Zamek w Spytkowicach, pałac w Paszkówce, pałac Bobrowskich w Andrychowie, Dworek Emila Zegadłowicza w Wadowicach, czy średniowieczny układ urbanistyczny z drewnianymi domami rynku w Lanckoronie. Przez powiat wadowicki przebiega Małopolski Szlak Architektury Drewnianej, który obejmuje następujące obiekty:

- ✓ Kościół pw. św. Erazma Biskupa i Męczennika w Barwałdzie Dolnym;
- ✓ Kościół pw. św. Marcina w Marcyporębie;
- ✓ Kościół pw. Szymona i Judy Tadeusza Apostołów w Nidku;
- ✓ Kościół pw. Przemienienia Pańskiego w Radoczy;
- ✓ Kościół pw. św. Joachima w Skawinkach;
- ✓ Kościół pw. Imienia Najświętszej Marii Panny w Sosnowicach;
- ✓ Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny w Tłuczani;
- ✓ Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Woźnikach;
- ✓ Zabudowę Lanckorony.

W okolicach Leskowca oraz Gronia Jana Pawła II (do 2004 r. Jaworzyna; 890 m n.p.m.), gdzie w 1995 r. z inicjatywy działacza PTTK Stefana Jakubowskiego wzniesiono kaplicę, znajdują się liczne szlaki turystyczne. Papież w latach swego dzieciństwa i młodości wielokrotnie wchodził na Leskowiec i Jaworzynę, pieszo lub na nartach. Ostatni raz wszedł tu jako kardynał w 1970 r., po mszy odprawionej w Kalwarii Zebrzydowskiej z okazji 25-lecia kapłaństwa. Północne zbocza Gronia Jana Pawła II i usytuowany na nich wyciąg narciarski stwarzają dogodne warunki do uprawiania narciarstwa zjazdowego. Oprócz szlaków turystycznych w regionie jest przystań kajakowa, stadniny i miejsca związane z jazdą konną. Na terenie gminy Andrychów – w Inwałdzie – funkcjonuje jedyny w Małopolsce „Park Miniatur”, gdzie można podziwiać modele najslawniejszych cudów architektonicznych

świata, m.in. Świątynie Akropolu, Koloseum, Krzywą Wieżę w Pizie i inne.¹⁸ Powiat wadowicki jest znany także dzięki ludziom. Oprócz św. Jana Pawła II z regionem związanych jest wiele innych znanych postaci, m.in. karmelita św. Rafał Kalinowski, teolog i pisarz religijny Marcin Wadowita, generał Walerian Czuma, poeta Emil Zegadłowicz czy śpiewaczka operowa Ada Sari.

Na terenie powiatu działają trzy Lokalne Grupy Działania (LGD). LGD „Gościniec 4 Żywiołów” tworzą cztery gminy powiatu wadowickiego: Stryszów (ziemia), Lanckorona (powietrze), Mucharz (woda) i Kalwaria Zebrzydowska (drewno). LGD „Dolina Karpia” obejmuje 3 gminy powiatu wadowickiego (Brzeźnicę, Tomice i Spytkowice) oraz 4 gminy powiatu oświęcimskiego (Zator, Przeciszów, Polankę Wielką oraz Osiek). Andrychów i Wadowice tworzą z kolei LGD „Wadoviana”. Organizacje te mają duże doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych – od kilku lat realizują projekty ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich czy Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Stowarzyszenia te przyczyniają się do współpracy różnych środowisk – skupiają przedstawicieli sektora publicznego, społecznego oraz prywatnego. Promują szeroko rozumiane dziedzictwo regionalne i kulturę. W powiecie działają liczne Koła Gospodyń Wiejskich, pielęgnujące tradycje związane z przygotowywaniem potraw regionalnych. Działalność tego typu organizacji jest szansą na rozwój turystyki kulinarnej regionu.

Dobiega końca budowa zbiornika w Świnnej Porębie. Samorządy gmin leżących w pobliżu zapory wierzą, że wkrótce będzie to nowa atrakcja turystyczna Małopolski. Ich starania wspiera projekt „Podniesienie jakości usług publicznych wokół Zbiornika Świnna Poręba” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013. Na stronie internetowej www.jezioromucharskie.pl można m.in. odbyć wirtualny spacer dookoła zbiornika, obejrzeć opracowany katalog małej architektury czy zapoznać się z kalendarzem imprez organizowanych w pobliżu jeziora. Powstała również strategia zagospodarowania Jeziora Mucharskiego, która nakreśla kierunki działań pięciu gmin leżących w pobliżu zapory.

Województwo małopolskie od 2003 r. prowadzi stały monitoring ruchu turystycznego. W 2013 r. Małopolskę odwiedziło 12,6 mln osób (w tym 9,9 mln stanowili odwiedzający krajowi, a 2,7 mln to odwiedzający z zagranicy). Oznacza to, iż liczba odwiedzających region wzrosła w stosunku do roku 2012 o 4,2 %, a więc utrzymuje się trend wzrostowy,

¹⁸ Na podstawie "Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Wadowickiego", Starostwo Powiatowe w Wadowicach, Wadowice 2012.

zapoczątkowany po roku 2009.¹⁹ W ww. badaniach Wadowice wskazywane są jako jedno z najatrakcyjniejszych miejsc w Małopolsce. Badania w I i III kwartale 2013 r. prowadzone były w pobliżu głównych atrakcji turystycznych regionu z wykorzystaniem wywiadów kwestionariuszowych na próbie 6 006 odwiedzających. Wśród lokalizacji, w których prowadzono badania, znalazły się: Dom Rodzinny Jana Pawła II, wadowicki rynek, punkt Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej przy ul. Kościelnej 4, Sanktuarium w Kalwarii Zebrzydowskiej oraz Park Miniatur w Inwaldzie. W kwestionariuszach pytano m.in. o rodzaj zakwaterowania, cel podróży, rodzaj transportu, długość pobytu, ocenę oferty turystycznej, systemu informacji turystycznej, itp. Osoby odwiedzające Małopolskę za jej największe atrakcje uznają Kraków, Zakopane, Wieliczkę (kopalnia soli), Wadowice oraz Oświęcim (Muzeum Auschwitz-Birkenau). Pozycja Krakowa jako lidera rankingu jest niezmienna na przestrzeni lat, natomiast pozostałe lokalizacje zmieniają swoje miejsce w hierarchii, jednak zawsze pozostają w czołówce wymienianych atrakcji regionu.²⁰

Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji regionu wskazywanych przez odwiedzających krajowych na przestrzeni lat 2010-2013 pokazuje poniższa tabela.

	Miejsce w rankingu atrakcji regionu			
	2010	2011	2012	2013
Kraków	1	1	1	1
Zakopane	2	2	3	2
Kopalnia soli w Wieliczce	4	4	2	3
Wadowice	4	7	4	5
Oświęcim (Muzeum Auschwitz)	3	5	6	7

Tabela 10: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji regionu wskazywanych przez odwiedzających krajowych na przestrzeni lat 2010-2013

¹⁹Badania ruchu turystycznego przyjazdowego w województwie małopolskim 2013, <http://malopolskie.pl/Turystyka/Turysci/?id=2706> (dostęp: 04.05.2014 r.)

²⁰ „Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku - raport końcowy”, Gdańsk 2013

Odwiedzający krajowi	Procent odwiedzających
1.Kraków (w tym):	88,1 %
Kraków – Rynek	15,3 %
Kraków – Sukiennice	13,6 %
Kraków – Wawel	11,4 %
2.Zakopane	29,9 %
3.Kopalnia Soli w Wieliczce	17,4 %
4.Góry (Tatry, Pieniny, Beskidy)	13,6 %
5.Wadowice	8,1 %
6.Rytm, Mszana Dolna	6,5 %
7.Oświęcim/Muzeum Auschwitz	5,9 %
8.Krynica	5,7 %

Tabela 11: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji – turyści krajowi

Źródło: Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku – prezentacja

Odwiedzający zagraniczni	Procent odwiedzających
1.Kraków (w tym):	69,1 %
Kraków – Wawel	10,7 %
Kraków - Rynek	8,6 %
2.Zakopane	18,4 %
3.Kopalnia Soli w Wieliczce	10,8 %
4.Wadowice	9,2 %
5.Oświęcim/Muzeum Auschwitz	8,0 %
6.Szczawnica	4,8 %
7.Krynica	3,8 %
8.Góry	2,6 %

Tabela 12: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji – turyści zagraniczni

Źródło: Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku – prezentacja

Tylko niewielki procent gości odwiedzających rodzinną ziemię św. Jana Pawła II decyduje się tu przenocować. Wg danych GUS w 2012 r. na terenie powiatu wadowickiego udzielono 139 587 noclegów. Ponad 87 % udzielonych noclegów koncentrowało się na obszarze 4 powiatów (m. Kraków oraz powiaty: tatrzański, nowosądecki i nowotarski), a w przypadku turystów zagranicznych udział ten wyniósł blisko 93 %.²¹

²¹ "Turystyka w województwie małopolskim w 2012 r.", str. 6., Opracowanie: Urząd Statystyczny w Krakowie, kwiecień 2014 r.

Miejsca noclegowe i ich wykorzystanie w turystycznych obiektach noclegowych wg wybranych powiatów w 2012 r. obrazuje poniższa tabela.

Powiat	Miejsca noclegowe	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		Ogółem	W tym turyści zagraniczni	Ogółem	W tym turyści zagraniczni
oświęcimski	854	36 632	19 121	78 657	45 438
chrzanowski	219	4 157	413	6 812	770
krakowski	1 545	84 834	16 761	132 456	21 925
myślenicki	858	16 870	1 137	39 660	4 614
suski	1 646	33 747	1 233	101 850	4 584
nowotarski	8 210	177 638	7 223	794 465	15 168
wadowicki	1 742	74 966	6 924	139 587	12 844
woj. małopolskie	84 713	3 470 259	1 071 793	9 563 909	2 485 970

Tabela 13: Miejsca noclegowe i ich wykorzystanie w turystycznych obiektach noclegowych wg wybranych powiatów w 2012 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik	Powiat wadowicki	Województwo	Polska
Miejsca noclegowe na 1000 ludności	10,98	25,3	17,53
Udzielone noclegi na 1000 ludności	879,56	2 854,60	1 609,36
Korzystający z noclegów na 1000 ludności	472,37	1 035,79	5 87,42

Tabela 14: Powiat wadowicki – wskaźniki ruchu turystycznego.

Powiat wadowicki	2011	2012	2013
Miejsca noclegowe	1 820	1 742	1 704
Udzielone noclegi	132 304	139 587	140 635
Korzystający z noclegów	70 877	74 966	80 938

Tabela 15: Powiat wadowicki – dane ruchu turystycznego w latach 2011 – 2013.

Powyższe dwie tabele przedstawiają pewne niepokojące trendy. Pomimo rosnącej liczby turystów i udzielonych noclegów, maleje liczba miejsc noclegowych. Być może przedsiębiorcy z powiatu wadowickiego nie widzą szans dla rozwoju w regionie biznesu związanego z turystyką.

Analizując badania ruchu turystycznego z 2013 r. warto zwrócić uwagę na źródła, z których turyści czerpią informacje na temat województwa małopolskiego, jego atrakcji i zabytków. Są to przede wszystkim: Internet, przewodniki turystyczne oraz znajomi i członkowie rodziny. Zdecydowanie najczęściej osoby poszukujące informacji o Małopolsce deklarowały korzystanie z Google oraz z oficjalnych stron województwa, miast, gmin, miejscowości, czy też konkretnych zabytków i atrakcji turystycznych. Istotny wydaje się również fakt, iż miejscem pozyskiwania wiedzy o Małopolsce stają się także portale społecznościowe, takie jak Facebook czy Twitter. Powiat wadowicki nie posiada strony internetowej, na której zebrane byłyby wszystkie informacje niezbędne dla turysty, dotyczące bazy noclegowej, gastronomicznej, połączeń komunikacyjnych, a także zabytków regionu, lokalnych artystów, kulinariów, itp. Na stronach internetowych gmin turystyka często nie jest wyeksponowana w wystarczający sposób, a informacje, ważne z punktu widzenia turysty, nie zawsze są wyczerpujące. Mało jest informacji w języku angielskim. Strona internetowa www.it.wadowice.pl koncentruje się głównie na Wadowicach i osobie św. Jana Pawła II. Nie wyeksponowano tutaj dostatecznie wszystkich atrakcji regionu, nie ma informacji np. o innych osobistościach związanych z Wadowicami, lokalnych twórcach czy kulinariach.

Na terenie powiatu wadowickiego funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne. W Strychowie ma swoją siedzibę ICPPC – Międzynarodowa Koalicja dla Ochrony Polskiej Wsi – organizacja propagująca, m.in. wśród społeczności wiejskiej powiatu wadowickiego, prowadzenie działalności agroturystycznej oraz produkcję ekologicznej żywności. Województwo małopolskie podejmuje działania mające na celu rozbudowę oferty agroturystycznej Małopolski i kreowanie marki „Małopolska Agroturystyka”. W ramach dbałości o wysoki standard oferowanych noclegów i jakość świadczonych usług małopolskie gospodarstwa agroturystyczne poddano certyfikacji zgodnie z zasadami określonymi przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „GG”. Małopolska, jako pierwszy region w Polsce może pochwalić się aż trzema certyfikowanymi produktami turystyki wiejskiej. Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami, Małopolska Wieś dla Dzieci, Małopolska Wieś dla Seniorów – to szlaki, przy których znajdują się obiekty agroturystyczne, starannie wyselekcjonowane spośród licznych gospodarstw agroturystycznych Małopolski. Żaden z powyższych szlaków nie przebiega jednak przez powiat wadowicki.

Zadania z zakresu promocji powiatu wadowickiego realizuje Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Wadowicach. W budżecie Wydziału na 2014 r. w dziale „Promocja” zabezpieczono kwotę 100 tys. zł. Środki są przeznaczone m.in. na współuczestnictwo w imprezach, współpracę z mediami, publikacje własne, zakup materiałów promocyjnych i administrację strony internetowej. Od kilku lat budżet Wydziału w tym obszarze pozostaje na tym samym poziomie.

W Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 zastosowano podejście regionalne. Wyróżniono Krakowski Obszar Metropolitalny, subregion sądecki, podhalański, tarnowski oraz Małopolskę Zachodnią, którą tworzą powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki. Wadowic nie wyróżniono jednak jako silnego ośrodka ponadlokalnego. Takie funkcje będą pełnić Oświęcim, Chrzanów i Olkusz. W przypadku Wadowic twórcy dokumentu przewidują, że rosnąca siła powiązań funkcjonalnych z Krakowem skutkować będzie włączeniem tego ośrodka do obszaru metropolitalnego.

Turyści odwiedzający województwo małopolskie jako jego słabą stronę najczęściej wskazywali infrastrukturę drogową.²² Także powiat wadowicki boryka się z tym problemem: drogi lokalne są w złym stanie, o małej przepustowości, co powoduje słabe skomunikowanie wewnątrz regionu i z innymi regionami. Niewykorzystany pod względem turystycznym jest potencjał linii kolejowych, które biegną przez malownicze zakątki regionu, ale połączeń jest coraz mniej, kolejne kursy są zawieszane, co prowadzi do całkowitej marginalizacji tego środka transportu. W marcu 2006 r. na trasie Kraków-Wadowice uruchomiono tzw. „pociąg papieski”. Kolejnymi stacjami na trasie pociągu były Kraków Główny, Kraków Płaszów, Kraków Łagiewniki, Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona i Wadowice (w niektóre dni skład jechał przez Bielsko-Białą do Żyliny). Pomysł nie sprawdził się – ze względu na malejące zainteresowanie podróżowaniem tym pociągiem, trasa została zlikwidowana. Obecnie pociąg pomalowany w barwy papieskie przeznaczono do codziennej obsługi linii Kraków – Bielsko-Biała. Od 2010 r. pociąg papieski kursuje również często na trasie Zakopane – Kraków – Zakopane.²³

Potencjał powiatu wadowickiego z pewnością można jeszcze lepiej wykorzystać dzięki podjęciu przemysłanych działań, wpisujących się w Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 oraz nowy Regionalny Program Operacyjny. Podejmowane działania powinny prowadzić do stworzenia kompleksowej oferty spędzania wolnego czasu

²² „Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku - raport końcowy”, Gdańsk 2013

²³ Na podstawie informacji z <http://www.pociag-papieski.pl/trasa-kolei-papieskiej.html> (dostęp: 07.05.2014 r.)

w powiecie wadowickim tak, aby region odwiedzali nie tylko pielgrzymi, ale również amatorzy sportów zimowych, turystyki poznawczej i wypoczynkowej.

II.2 Analiza SWOT

Silne strony:

- ✓ Wadowice jako jedna z najbardziej atrakcyjnych lokalizacji Małopolski;
- ✓ atrakcyjne położenie geograficzne: bliskość wielu ciekawych miejsc;
- ✓ osoba św. Jana Pawła II – Papieża Polaka;
- ✓ bogate dziedzictwo regionalne i kulturowe (np. zabytki z listy UNESCO, lokalni artyści, kulinaria);
- ✓ szeroka i zróżnicowana oferta dla turystów, dogodne warunki do rozwoju różnorodnych form turystyki;
- ✓ prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich oraz Lokalne Grupy Działania;
- ✓ uruchomienie zbiornika wodnego w Świnnej Porębie.

Słabe strony:

- ✓ brak ogólnodostępnej, kompleksowej i spójnej gminno-powiatowej oferty turystycznej;
- ✓ słabe wykorzystanie Internetu (np. portali społecznościowych) do promocji regionu;
- ✓ niewystarczające środki finansowe na promocję powiatu;
- ✓ brak jednolitej wizji promocji regionu;
- ✓ słaba infrastruktura drogowa, słabo rozwinięte połączenia kolejowe.

Szanse:

- ✓ dalszy rozwój turystyki pielgrzymkowej związanej z osobą św. Jana Pawła II;
- ✓ rozwój turystyki aktywnej, związany z zakończeniem budowy i uruchomieniem zbiornika w Świnnej Porębie i rozwojem bazy narciarskiej (andrychowszczyzna, ośrodek na Czarnym Groniu);
- ✓ rosnące w Polsce zainteresowanie żywnością tradycyjną.

Zagrożenia:

- ✓ zapisy w dokumentach planistycznych wyższego rzędu (np. w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego) marginalizujące powiat wadowicki;

- ✓ dominacja innych ośrodków miejskich (Kraków, Oświęcim, Chrzanów);
- ✓ postrzeganie regionu jedynie przez pryzmat osoby św. Jana Pawła II i Wadowic;
- ✓ niedostateczna promocja pozareligijnych walorów powiatu, które mogłyby przyciągnąć turystów (szlaków turystycznych, zabytków).

Cel strategiczny:

Stworzenie kompleksowej oferty spędzania wolnego czasu w powiecie wadowickim

II.3 Cel operacyjny: Wspieranie rozwoju infrastruktury podnoszącej atrakcyjność turystyczną regionu

Walory turystyczne danego regionu nie są jedynym czynnikiem przyciągającym turystów. Równie ważna jest infrastruktura: noclegowa, gastronomiczna czy komunikacyjna. Bez odpowiedniej bazy turystyka nie może się rozwijać. Także dobre restauracje, muzea, dyskoteki, centra sportowe, itp. pozwalają uatrakcyjnić pobyt turystów w danym regionie. Wysoki standard świadczonych usług to dzisiaj niezbędna podstawa funkcjonowania na rynku turystycznym. Bez odpowiedniej bazy turystyka nie może się rozwijać.

Kierunki działań

II.3.1 Tworzenie nowych i modernizacja istniejących szlaków i ścieżek rowerowych na terenie powiatu

Ścieżki rowerowe są bardzo ważnym elementem promocji turystycznej danego regionu, stanowią ponadto alternatywę komunikacyjną dla ludności. Działania podejmowane przez samorządy w ramach tego zadania winny wpisywać się w założenia władz województwa i być zintegrowane z projektem Urzędu Marszałkowskiego: „Opracowanie koncepcji budowy tras rowerowych, biegowych oraz narciarskich tras biegowych w Województwie Małopolskim”, który przewiduje m.in. stworzenie trasy VeloSkawa. Wg założeń będzie ona przebiegać po

atrakcyjnych miejscach doliny Skawy. Z Zatora trasa ma biec na południe, brzegiem rzeki przez Wadowice, potem krętymi trasami gmin Mucharz i Stryszów, dookoła zbiornika w Świnnej Porębie. Koniec trasy zaplanowano w Suchej Beskidzkiej. Dodatkowo planuje się budowę tras biegowych dookoła samych Wadowic.

W powiecie wadowickim istnieje sieć szlaków turystycznych, ale ich oznaczenia są często nieczytelne lub zniszczone i wymagają odnowienia. Spójna, dobrze oznaczona sieć szlaków pieszych i ścieżek rowerowych jest produktem turystycznym, który może przyciągnąć turystów. Jest impulsem do rozwoju niezbędnej bazy i zaplecza (wypożyczalnie sprzętu, punkty naprawy rowerów, itp.). Analizując przebieg tras rowerowych i szlaków turystycznych można rozważyć możliwość wykorzystania istniejącej, a nieużywanej infrastruktury kolejowej, np. nasypów.

II.3.2 Odnowa i ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu

Działania samorządu powiatowego powinny być ukierunkowane na realizację zapisów zawartych w Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Wadowickiego opracowanym na okres od września 2012 r. do września 2016 r., przyjętym uchwałą nr XX/246/12 Rady Powiatu w Wadowicach z dnia 10 września 2012 r. W dokumencie wymieniono obiekty powiatu wadowickiego wskazane w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 uznane za zabytki o dużym znaczeniu artystycznym i historycznym, będące wybitnymi przykładami sztuki, architektury lub zachowanego w niezmienionym kształcie krajobrazu kulturowego. Opisano tu zadania i kompetencje organów powiatu w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, ustanawia społecznych opiekunów zabytków lub cofa takie ustanowienie. W uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie. Rada Powiatu może natomiast udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru.²⁴

II. 4 Cel operacyjny: Opracowanie spójnej wizji promocji powiatu

Chcąc przyciągnąć na teren powiatu wadowickiego większą liczbę turystów, należy zainwestować w promocję regionu. Każdy, nawet najlepszy produkt turystyczny wymaga

²⁴ Na podstawie "Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Wadowickiego", Starostwo Powiatowe w Wadowicach, Wadowice 2012

odpowiedniej reklamy i wyeksponowania. Zadania, jakie stoją przed samorządem powiatu powinny prowadzić do stworzenia spójnej wizji promocji regionu.

Kierunki działań

II.4.1 Budowa zintegrowanego systemu informacji o atrakcjach turystycznych, bazie gastronomicznej i noclegowej na terenie powiatu

Powiat wadowicki to 10 gmin, które mają unikalne walory przyrodnicze i kulturowe. Stworzenie spójnego, jednolitego systemu promocji pozwoli przekazać wszystkie niezbędne dla turysty informacje. Warto rozważyć stworzenie np. aplikacji na telefony komórkowe lub portalu internetowego zawierającego kompleksowe dane o atrakcjach turystycznych regionu oraz bazie gastronomicznej i noclegowej na terenie powiatu. Zadania te w dużej mierze wpisują się w zalecenia sformułowane na podstawie badań ruchu turystycznego prowadzonych w 2013 r. Jako rekomendacje wymieniono tam m.in. wspieranie rozwoju stron internetowych miejscowości i obiektów będących atrakcjami turystycznymi, dbałość o ich czytelność, aktualność, wyczerpujący zakres zamieszczanych informacji oraz dostępność w różnych wersjach językowych.²⁵

II.4.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego powiatu

W miarę możliwości powiat wadowicki powinien uczestniczyć w przedsięwzięciach o charakterze promocyjnym, organizowanych w różnych regionach kraju, na których będzie można zaprezentować własny potencjał turystyczny i kulturowy. Udział w różnego rodzaju targach przyczyni się do wymiany cennych doświadczeń, nawiązywania kontaktów, a przede wszystkim wiąże się z możliwością pozyskania nowych turystów. W 2013 r. powiat brał udział w jednej tego typu imprezie – Targach Turystycznych organizowanych w ramach Festiwalu Doliny Karpia w Zatorze. Warto rozważyć również wydanie serii publikacji, przybliżających poszczególne walory regionu: miejsca kultu religijnego, zabytki, artystów, kulinaria, itp.

²⁵ „Badanie ruchu turystycznego w Województwie Małopolskim w 2013 roku - raport końcowy”, Gdańsk 2013

II.4.3 Wspieranie i organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych, skierowanych do mieszkańców powiatu oraz turystów

Powiat wadowicki realizuje to zadanie poprzez otwarte konkursy ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych powiatu w dziedzinie kultury fizycznej. Przykładem imprez, które uzyskały wsparcie w 2014 r. są m.in. „Bieg Powsinogi” organizowany przez Ognisko TKKF „Leskowiec”, turnieje o Puchar Gwiazdy Siatkówki dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych, prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Upowszechniania Kultury Fizycznej i Sportu „ALPS” czy Puchar Małopolski Młodzików i Dzieci w Łuczniectwie, którego organizatorem jest ULKS „Sokole Oko” z Zawadki. W sumie w 2014 r. z budżetu powiatu dofinansowano 22 zadania o charakterze sportowym, a łączna kwota wsparcia wyniosła 35 tys. zł. Te działania powinny być kontynuowane, niemniej jednak powiat wadowicki powinien podjąć się organizacji własnej dużej imprezy rekreacyjnej, skierowanej do turystów, osób z zewnątrz, które zechcą odwiedzić region specjalnie po to, aby wziąć udział w takim wydarzeniu. Będzie to dobra okazja do promocji lokalnych twórców, artystów, rzemieślników, regionalnych produktów i kulinariów.

Obszar III:

Dostępność komunikacyjna i teleinformatyczna

Wprowadzenie

Możliwość sprawnego, szybkiego, a jednocześnie bezpiecznego przemieszczania się jest jednym z głównych czynników wpływających na ocenę szans rozwoju danego regionu. Jak zapisano w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, jednym z celów strategicznych województwa małopolskiego jest *wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna regionu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej*.²⁶ Jednocześnie w powyższym dokumencie zwrócono uwagę na zagrożenie, jakim jest wykluczenie cyfrowe oraz na nowe wyzwania związane z rozwojem teleinformatycznym, który właściwie wykorzystany może zwiększyć konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną Małopolski.

Samorząd województwa powinien dążyć do realizacji wspomnianego powyżej celu strategicznego poprzez:

- ✓ wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych;
- ✓ zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie;
- ✓ wsparcie instrumentów zarządzania zintegrowanymi systemami transportu;
- ✓ rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego.²⁷

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 największe środki – w wysokości 400,5 mln euro – skierowano na Oś 7. Infrastruktura transportowa. Głównym celem strategicznym tej osi jest promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej.²⁸ W ramach MRPO na lata 2014-2020 priorytetem będzie przeznaczenie środków finansowych na drogi stanowiące połączenia z transeuropejską

²⁶ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

²⁷ Ibidem

²⁸ Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

siecią transportową TEN-T. Na terenie powiatu wadowickiego brak jest dróg powiatowych spełniających to kryterium.

Głównym celem Osi priorytetowej 2. Cyfrowa Małopolska jest natomiast zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie udostępniania zasobów i realizacji zadań publicznych. Na tę oś planuje się przeznaczyć 140 mln euro, a środki będą wydatkowane m.in. na podnoszenie jakości i dostępności e-usług publicznych, rozwój elektronicznej administracji oraz udostępnianie zasobów gromadzonych w szczególności przez instytucje sektora publicznego. Głównym celem jest tu zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie udostępniania zasobów i realizacji zadań publicznych. Na wsparcie mogą liczyć przedsięwzięcia służące realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie dotyczącym podnoszenia jakości i dostępności e-usług publicznych, rozwijania elektronicznej administracji, a także udostępniania zasobów gromadzonych w szczególności przez instytucje sektora publicznego.

W poprzednich latach samorząd powiatowy pozyskał na zadania drogowe środki z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych oraz programów na usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Jeżeli będzie taka możliwość, wskazane jest ubieganie się o środki z tych programów także w kolejnych latach. Powiat wadowicki pozyskał również pieniądze z rezerwy subwencji ogólnej na przebudowę mostu w Kleczy Dolnej. Związane to było jednak z dużym wkładem własnym, gdyż dofinansowanie z tej rezerwy wynosi nie więcej niż 50 % kosztów inwestycji.

Dla realizacji zadań z zakresu poprawy komunikacji w powiecie wadowickim ważna jest Strategia Rozwoju Transportu w Województwie Małopolskim na lata 2010-2030. Główne jej założenia i kierunki działań pokrywają się z zapisami wspomnianej już Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

III.1 Sytuacja wyjściowa

Powiat wadowicki jest jednym z największych pod względem liczby mieszkańców w województwie małopolskim. Region jest ponadto odwiedzany przez liczne grupy pielgrzymów oraz turystów, a w związku z kanonizacją Papieża Jana Pawła II oraz planowanym otwarciem zbiornika w Świnnej Porębie należy liczyć się z dalszym wzrostem

ruchu turystycznego. Położenie na trasie łączącej Bielsko-Białą z Krakowem sprawia, że codziennie po drogach powiatu wadowickiego ruch tranzytowy znacznie przekracza ich zakładane obciążenie. Przedłużające się działania na rzecz powstania Beskidzkiej Drogi Integracyjnej sprawiają, że polepszenie powiatowej infrastruktury drogowej jest jednym z kluczowych czynników wpływających w najbliższym okresie na rozwój powiatu wadowickiego.

Podstawowym dokumentem, na którym w ostatnich latach opierały się prace podejmowane na drogach powiatu wadowickiego była Strategia Robót Drogowo-Mostowych na lata 2007-2013. Obecnie kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań w zakresie prac drogowych w powiecie wadowickim jest niniejsza Strategia.

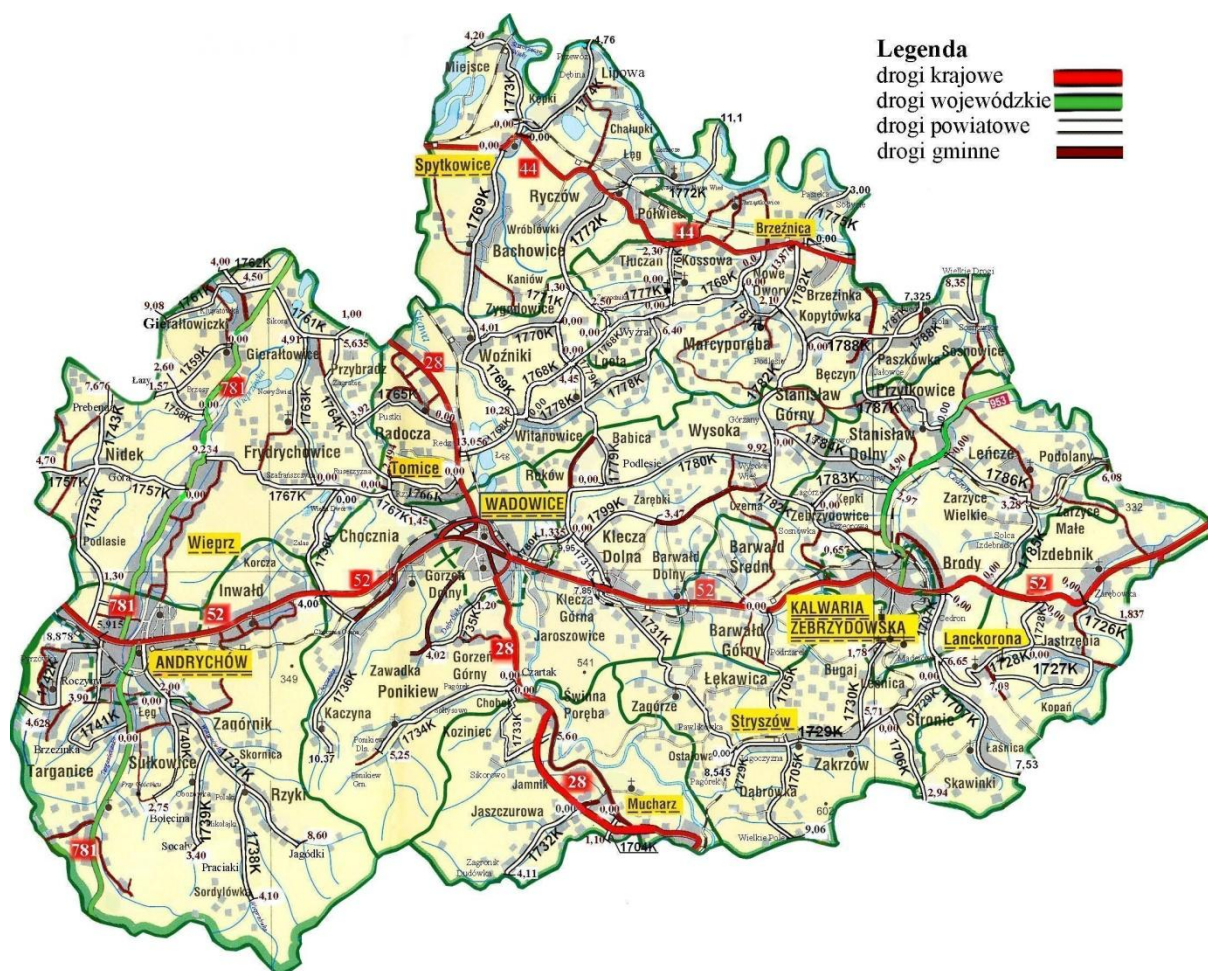

Tabela 16: Mapa drogowa powiatu wadowickiego.

W zarządzie powiatu wadowickiego jest 320,756 km dróg i 50 obiektów mostowych o łącznej długości 1,022 km. Aktualnie stan 37,1 % dróg powiatowych ocenia się jako dobry, 11,9 % – zadowalający, 39,4 % – niezadowalający, a 11,6 % jako zły. Wiele przepustów oraz

obiektów mostowych, a zwłaszcza 10 mostów z pomostem drewnianym wymaga pilnego remontu lub przebudowy.²⁹ Równie zła jest sytuacja na drogach krajowych, przebiegających przez powiat wadowicki – jedynie 27,9 % z nich jest w stanie dobrym, a aż 57,7 % w złym.³⁰ Drogi krajowe w powiecie wadowickim liczą łącznie ponad 75 km.³¹ Główna arteria przechodząca przez powiat łącząca Kraków z Bielsko-Białą – DK 52 zaliczana jest do dróg o największym natężeniu ruchu w całym województwie.³²

Drogi powiatu wadowickiego nie są dostosowane do aktualnego natężenia ruchu. W ostatnich latach tylko w niewielkim stopniu realizowano niezbędne remonty i naprawy. Z uwagi na inne priorytety, większość inwestowanych na drogach środków pochodziła ze źródeł zewnętrznych. Powiat wadowicki nie dysponuje wystarczającymi środkami na gruntowne remonty dróg, potrzeby są ogromne – według szacunków, na remont wszystkich dróg powiatowych należy przeznaczyć 100 mln zł.³³ Tymczasem w 2013 r. wydano na ten cel 5,41 mln zł, z czego ze środków własnych powiatu niespełna 1,62 mln zł. Za tą kwotę zmodernizowano lub wyremontowano 5,3 km nawierzchni, odtworzono 1,9 km jezdni dróg powiatowych po robotach kanalizacyjnych oraz wybudowano bądź przebudowano 5,6 km chodników.

Samorząd powiatu przed podjęciem decyzji o realizacji zadań na drogach powiatowych zasięga opinii samorządów gmin. Dzięki temu realizowane inwestycje są zgodne z oczekiwaniami społeczności lokalnych przy jednoczesnym zaspokojeniu potrzeb wynikających z realizacji celów ważnych dla całego powiatu. Dzięki tej współpracy udaje się pozyskać do budżetu powiatu środki z budżetów gmin z przeznaczeniem na realizację zadań na drogach powiatowych. Współpraca z gminami zaowocowała pozyskaniem przez samorządy gmin środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na realizację zadań na drogach powiatowych (z przyczyn formalnych powiat nie mógł się o nie ubiegać). W latach 2010-2013 w ten sposób udało się pozyskać prawie 3 mln zł. Chodniki budowane przy drogach powiatowych służą głównie mieszkańcom gmin, dlatego samorząd powiatu decyduje się na tego typu inwestycje często przy wsparciu finansowym gmin.

²⁹ Załącznik nr 2 do protokołu VIII posiedzenia Konwentu Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego z 27.02.2014 r.

³⁰ Protokół II posiedzenia Konwentu Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego z 8.10.2012 r.

³¹ Załącznik nr 2 do protokołu II posiedzenia Konwentu Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego z 8.10.2012 r.

³² Op. cit. 5

³³ Ibidem

Powiat nie ma wpływu na realizację części zadań z zakresu komunikacji, dlatego powinien wraz z samorządami gmin wspólnie zabiegać u właściwych podmiotów o realizację ważnych dla mieszkańców postulatów. Dobrym, wykorzystywanym już wcześniej narzędziem może być Konwent Burmistrzów, Wójtów i Starosty Wadowickiego. Wspólne deklaracje podpisane przez przedstawicieli 11 jednostek samorządowych niewątpliwie mają większe szanse na pozytywne rozpatrzenie przez właściwe organy.

Dużą szansą dla powiatu wadowickiego będzie budowa Beskidzkiej Drogi Integracyjnej. Prace przygotowawcze do realizacji tej inwestycji już trwają, powstało studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe, jednak z uwagi na czas potrzebny do realizacji tak wielkiej inwestycji, należy dążyć do tworzenia innych, alternatywnych połączeń z Krakowem.

Problemem jest zmniejszająca się dostępność komunikacji zbiorowej w niektórych częściach powiatu (na terenach o mniejszej gęstości zaludnienia) oraz znikoma ilość połączeń realizowanych w weekendy. Uregulowania prawne powodują jednak, że samorząd powiatowy nie ma możliwości ingerencji w przebieg tras oraz rozkłady jazdy prywatnych przewoźników.

W ostatnich latach na terenie powiatu likwidowane są połączenia kolejowe. Istniejące połączenia nie cieszą się dużym zainteresowaniem podróżnych, głównie z uwagi na niedostosowanie rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców. Podróż pociągiem pochłania więcej czasu niż przejazd busem czy autobusem (czas przejazdu pociągu na trasie Andrychów – Wadowice wynosi 25 min.,³⁴ a czas przejazdu autobusu na tej trasie – 17 min.³⁵). Podróżny korzystający z transportu drogowego ma ponadto do wyboru większą liczbę przystanków. Infrastruktura kolejowa jest również w złym stanie i wymaga dużych nakładów finansowych. Wszystko to powoduje, że mieszkańiec powiatu oraz turysta praktycznie zmuszony jest do korzystania z prywatnego transportu.

Na poprawę jakości życia mieszkańców wpływa nie tylko poprawa infrastruktury drogowej, ale również rozwój dostępu do informacji cyfrowej. Niebezpieczeństwo „wykluczenia cyfrowego” jest tak samo realne dla wielu mieszkańców powiatu, jak ograniczenia w dostępie do sprawnej komunikacji zbiorowej.

Rozwój nowoczesnego społeczeństwa opiera się m.in. na umożliwieniu klientowi załatwienia jak największej ilości spraw drogą elektroniczną i minimalizowaniu potrzeby

³⁴ www.rozklad-pkp.pl

³⁵ www.interpalm-bus.pl

osobistego odwiedzenia takich instytucji, jak banki czy urzędy. Samorząd powiatowy wprowadza kolejne usługi, które klient może załatwić drogą elektroniczną, tym samym ograniczając ilość swoich wizyt w urzędzie. W obszarze dotyczącym e-usług publicznych powinny być realizowane działania związane z udostępnianiem nowych usług oraz poprawą funkcjonalności i poziomu złożoności usług już dostępnych.

III.2 Analiza SWOT

Silne strony:

- ✓ współpraca pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego z terenu powiatu wadowickiego w zakresie infrastruktury drogowej;
- ✓ coraz większa liczba informacji udostępnianych przez instytucje publiczne drogą elektroniczną;
- ✓ rosnąca aktywność mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie korzystania z usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną.

Słabe strony:

- ✓ zły stan dróg, szczególnie powiatowych;
- ✓ zły stan większości obiektów inżynierskich w ciągach dróg powiatowych i wysokie koszty ich remontów;
- ✓ potrzeba rozwoju infrastruktury drogowej w zakresie budowy nowych połączeń oraz chodników;
- ✓ niedostosowanie sieci dróg do natężenia ruchu;
- ✓ nieuregulowany stan prawny nieruchomości zajętych pod drogi powiatowe;
- ✓ niedostosowanie rozkładów jazdy przewoźników do potrzeb mieszkańców;
- ✓ sukcesywne ograniczanie i zawieszanie połączeń kolejowych na liniach przebiegających przez teren powiatu;
- ✓ brak skoordynowanego systemu komunikacji zbiorowej;
- ✓ brak jednolitych standardów stosowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zamieszczania informacji elektronicznej w Internecie.

Szanse:

- ✓ możliwość pozyskania dotacji na remonty, przebudowę i budowę dróg publicznych ze środków zewnętrznych oraz z budżetu państwa;
- ✓ ujęcie na wstępnej liście przedsięwzięć rekomendowanych do objęcia kontraktem terytorialnym 2014-2020 przedsięwzięcia „Rehabilitacja linii kolejowej nr 117 na odcinku Wadowice - granica województwa”,
- ✓ bliskość Krakowa.

Zagrożenia:

- ✓ brak sprecyzowanego terminu powstania Beskidzkiej Drogi Integracyjnej;
- ✓ brak wystarczających środków finansowych na realizację wszystkich zadań drogowo - mostowych;
- ✓ prawne ograniczenia w dostępie oraz upowszechnianiu zasobów cyfrowych.

Cel strategiczny:

Poprawa infrastruktury komunikacyjnej i teleinformatycznej jako czynnik sprzyjający integralności i konkurencyjności powiatu wadowickiego

III.3 Cel operacyjny: Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu wadowickiego

W celu poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu niezbędna jest poprawa stanu dróg powiatowych poprzez naprawę ich nawierzchni oraz rozwój alternatywnych szlaków komunikacyjnych. Dobrym rozwiązaniem może być też stworzenie w Wadowicach subregionalnego węzła transportowego. Potrzeby realizowania takich projektów ujęto w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Kierunki działań

III.3.1 Poprawa stanu technicznego istniejącej sieci dróg powiatowych wraz z obiektami inżynierskimi, w szczególności w ciągach głównych dróg powiatowych powiatu wadowickiego

Z uwagi na liczne powiązania powiatu z metropolią krakowską oraz na przeciągające się prace przygotowawcze do budowy Beskidzkiej Drogi Integracyjnej kluczowe wydaje się stworzenie alternatywnych dla DK 52 połączeń ze stolicą Małopolski. Wskazana jest kontynuacja modernizacji drogi 1768K Brzeźnica – Tomice. Zakończenie tej inwestycji pozwoli odciążyć inne szlaki wiodące w kierunku Krakowa. Dotychczasowe prace na tej trasie prowadzone były przy wsparciu środków zewnętrznych. Wskazana jest również modernizacja drogi 1772K Tłuczań – Ryczów – Łączany, która pozwoli na szybki dojazd do lotniska w Balicach. Trzecią drogą, która powinna być w pierwszym rzędzie modernizowana, jest droga 1782K Kalwaria – Brzeźnica. Modernizacja tych trzech dróg pozwoli znacznie podnieść jakość transportu drogowego w powiecie wadowickim. Odciążą one główne szlaki komunikacyjne, a z uwagi na ich znaczenie lokalne będą służyć głównie mieszkańcom powiatu.

W dalszej kolejności należy zadbać o polepszenie stanu dróg łączących powiat wadowicki z sąsiednimi powiatami oraz dróg łączących siedziby władz gmin. Do tej grupy zaliczamy drogi powiatowe: 1707K Brody – Palcza, 1728K Izdebnik – Lanckorona – Brody, 1729K Leśnica – Stronie – Stryków, 1731K Stryków – Klecza, 1742K Czaniec – Roczyny – Andrychów, 1743K Andrychów – Nidek – Głębówce, 1767K Wadowice – Wieprz, 1769K Spytkowice – Bachowice – Witanowice, 1780K Wadowice – Wysoka i 1784K Wysoka – Przytkowice.

W trakcie prowadzenia remontów i modernizacji dróg powiatowych należy w miarę możliwości i przy zachowaniu względów bezpieczeństwa dostosowywać je do ruchu rowerowego.

III.3.2 Intensyfikacja współpracy zarządców dróg publicznych w zakresie poprawy stanu infrastruktury drogowej

W zakresie budowy Beskidzkiej Drogi Integracyjnej jednostki samorządu terytorialnego powiatu wadowickiego powinny podejmować wspólne działania zmierzające do szybkiej

realizacji tej inwestycji, która została również wpisana do Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Należy pamiętać, że BDI będzie jedną z dróg dojazdowych do zbiornika w Świnnej Porębie. Dotychczasowa współpraca samorządów zaowocowała prowadzeniem remontów dróg powiatowych na odcinkach ważnych zarówno z punktu widzenia powiatu, jak i gmin. Niektóre gminy chętnie angażują się finansowo w prace na drogach powiatowych, co pozwala na zwiększenie zakresu robót. W związku z tym należy dążyć do jak najszerzego współdziałania samorządu powiatowego z samorządami gmin i kontynuować konsultacje w zakresie prac modernizacyjnych i remontowych planowanych na drogach powiatowych.

III.3.3 Kontynuacja działań zmierzających do rewitalizacji linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu

Przez powiat wadowicki przebiegają cztery linie kolejowe: linia nr 94 relacji Kraków – Płaszów – Oświęcim, linia nr 97 relacji Skawina – Żywiec, linia nr 103 relacji Trzebinia – Skawce oraz linia nr 117 relacji Kalwaria Zebrzydzka Lanckorona – Bielsko-Biała Główna. Przewóz osobowy prowadzony jest tylko na ostatniej z nich (z przedłużeniem niektórych kursów w kierunku Krakowa). Linia 94 została w ostatnim okresie gruntownie wyremontowana, dlatego celem samorządów powiatu wadowickiego powinno być zabieganie o przywrócenie na niej połączeń kolejowych. W dniu 25 lutego 2013 r. samorządowcy wystosowali wspólne stanowisko w sprawie transportu kolejowego w powiecie. W ww. dokumencie stanowczo zaprotestowano przeciwko planom zamknięcia kolejnej linii kolejowej. Tym razem chodzi o linię nr 117, przebiegającą przez powiat wadowicki i łączącą ważne miejscowości powiatu z aglomeracją krakowską i śląską. Zwrócono tutaj uwagę, że brak kompleksowych rozwiązań i zadań inwestycyjnych na całej linii nr 117, zmierzających do zwiększenia prędkości, a co za tym idzie skrócenia czasu przejazdu, niedostosowanie rozkładu jazdy do lokalnych potrzeb i brak działań marketingowych zakładających rozwój tego szlaku to główne zaniechania, które doprowadziły do spadku ilości pasażerów na tej trasie. Władze samorządowe powinny kontynuować rozmowy z właściwymi organami w celu rozwoju połączeń kolejowych oraz dostosowania rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców powiatu. Powiat winien włączać się w działania na rzecz zachowania i rozwoju połączeń kolejowych oraz zachowania istniejącej infrastruktury kolejowej. Sprawnie zorganizowany transport kolejowy może być dobrą alternatywą dla ruchu drogowego, przyczyniając się do jego zmniejszenia.

III.3.4 Kontynuacja działań na rzecz poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego

Regulacje prawne powodują, że samorządy nie mają wpływu na przebieg poszczególnych tras, jak i rozkładów jazdy przewoźników prywatnych wykonujących regularne przewozy osób. Należy zatem popierać działania samorządu województwa w zakresie zmian w systemie prawnym – zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Zapisy te mówią o lobbingu na rzecz wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych umożliwiających samorządom ingerencję w planowanie przebiegu tras oraz w rozkłady jazdy poszczególnych przewoźników na rzecz dostosowania ich do potrzeb mieszkańców.

Komunikacja zbiorowa jest najlepiej zabezpieczona wzdłuż DK 52, choć i tam sytuacja daleka jest od ideału. Można jednak stwierdzić, że mieszkańcy wielu miejscowości na terenie powiatu wadowickiego mają duże problemy z korzystania z komunikacji zbiorowej, zwłaszcza wieczorem i w weekendy. Taka sytuacja sprzyja wykluczeniu społecznemu, utrudnia dotarcie do pracy, szkół, dóbr kultury oraz osłabia więzi społeczne. Prywatni przewoźnicy, kierujący się rachunkiem ekonomicznym realizują przewozy wyłącznie na trasach i w porach zapewniających zysk. Samorządy mają jedynie możliwość wpływu na nastawienie przewoźników przez prowadzenie rozmów i uzmysławianie im ich roli społecznej.

Problem z transportem zbiorowym ma negatywny wpływ na rekrutację uczniów do szkół ponadgimnazjalnych w powiecie wadowickim. Zdarza się, że ze względu na brak dojazdu dostosowanego do godzin pracy szkół, uczniowie decydują się na wybór szkoły ponadgimnazjalnej zlokalizowanej poza terenem powiatu.

Rozwiązaniem, które warto wprowadzić i które jest zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, jest stworzenie w Wadowicach węzła przesiadkowego z busów i samochodów na pociągi. W realizacji tego zadania niezbędna jest współpraca władz samorządów wszystkich trzech szczebli. Rozwiązaniem może być przeniesienie głównego przystanku dla autobusów i busów z centrum Wadowic (przy jednoczesnym zachowaniu w tym miejscu przystanku) na dworzec PKS zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie dworca PKP. Działanie to powinno być połączone z dostosowaniem przez przewoźników rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców.

III.4 Cel operacyjny: Zwiększenie dostępności oraz jakości zasobów i usług udostępnianych drogą elektroniczną, szczególnie w obszarach kluczowych dla obywateli i przedsiębiorców

Nowe rozwiązania techniczne stwarzają możliwość załatwienia przez klienta coraz większej ilości spraw bez konieczności wizyty w urzędzie lub z ograniczeniem ilości tych wizyt do minimum. Powszechny dostęp do Internetu sprawia, że coraz więcej osób ma możliwość pozyskania informacji i załatwienia spraw drogą elektroniczną. Publikacja informacji na stronie internetowej powiatu wadowickiego przyczynia się do walki z wykluczeniem społecznym. Rzeczowa informacja sprzyja także rozwojowi istniejących podmiotów gospodarczych.

Kierunki działań

III.4.1 Kontynuacja działań w zakresie rozwijania elektronicznej administracji, a także udostępniania zasobów gromadzonych przez instytucje samorządowe

Powiat wadowicki systematycznie udostępnia na swojej stronie internetowej kolejne informacje, formularze i druki, które pozwalają potencjalnemu klientowi uzyskać informację, jak załatwić daną sprawę bez potrzeby wizyty w Starostwie Powiatowym. W 2011 r. wprowadzono karty usług szczegółowo wyjaśniające, co klient powinien zrobić, aby załatwić konkretną sprawę. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym uruchomiono Geoportal Powiatu Wadowickiego, który umożliwia przeglądanie oraz wyszukiwanie zbiorów i usług danych przestrzennych. Wskazane jest uzupełnienie danych Geoportalu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W tym celu niezbędna jest współpraca z gminami. Zalecane jest, aby w kolejnych latach zamieszczać nowe informacje ułatwiające klientom załatwianie spraw urzędowych oraz wprowadzać kolejne usługi w ramach platformy e-PUAP. Warto rozważyć utworzenie w Starostwie Powiatowym punktu potwierdzającego profile zaufane. Należy poprawić jakość świadczonych e-usług poprzez modernizację i zapewnienie interoperacyjności oraz bezpieczeństwa istniejących systemów i rejestrów publicznych, w tym przechowywania i ochrony danych.

Warto zwrócić uwagę na konieczność podjęcia i kontynuowania działań zmierzających do dostosowania serwisów administracji publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych

– zgodnie z zapisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych. Istotą jest zniesienie barier w korzystaniu z informacji. Serwis internetowy dostępny jest bowiem serwisem lepszym – wygodniejszym w użyciu, lepiej wyszukiwanym, przyjaznym dla użytkowników – cudzoziemców, osób starszych czy słabiej wykształconych.

Jednostki samorządu terytorialnego powinny dążyć do kompatybilności systemów teleinformatycznych, co ułatwi klientowi korzystanie z ich zasobów cyfrowych oraz przyczyni się do usprawnienia wymiany danych. Działania te należy przeprowadzić zwłaszcza w zakresie gospodarki nieruchomościami, planowania przestrzennego, oświaty oraz bezpieczeństwa publicznego.

III.4.2 Upowszechnianie wiedzy o publicznych zasobach elektronicznych instytucji oraz możliwości ich wykorzystania

Ważnym zadaniem dla władz samorządowych jest upowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy o możliwości dostępu do informacji publicznej, również tej udostępnianej drogą elektroniczną. Już dziś, dzięki wprowadzeniu kart usług, klient wybierający się do Starostwa Powiatowego, aby załatwić daną sprawę może przygotować wszystkie niezbędne dokumenty, bez potrzeby wcześniejszej wizyty w urzędzie w celu zasięgnięcia informacji.

Informacje o nowych zasobach powinny być rozpowszechniane głównie za pomocą środków masowego przekazu. Sprawdzonym rozwiązaniem jest przekazywanie tych informacji uczniom, którzy mogą tą wiedzę podzielić się w domach, a jako osoby dobrze przygotowane do korzystania z zasobów wirtualnych, pomóc starszym członkom rodziny. Ważne jest, aby klient mógł łatwo uzyskać informacje o sposobie korzystania z zamieszczonych w Internecie danych.

Wiele starszych osób nie wie, w jaki sposób korzystać z zasobów cyfrowych. Powiat powinien wspierać wszelkie inicjatywy skierowane do seniorów. Najwięcej osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym to ludzie powyżej 50 roku życia, a także mieszkańcy wsi. Wsparcie władz samorządowych może polegać np. na udostępnieniu sal i sprzętu na przeprowadzenie

szkoleń czy spotkań informacyjnych. W działania można zaangażować organizacje społeczne i wolontariuszy ze szkół. Powiat wadowicki może bezpośrednio włączyć się w organizację tego typu szkoleń, poprzez użyczenie swoich obiektów.

W walce z wykluczeniem cyfrowym samorząd powiatowy powinien nawiązać współpracę z gminami, aby umożliwić mieszkańcom dostęp do komputera połączonego z Internetem. Dzięki temu wszyscy zainteresowani będą mogli skorzystać z informacji upublicznianych np. przez powiat wadowicki. Takie miejsca można wyznaczyć np. w urzędach gmin czy centrach kultury.

Obszar IV:

Rolnictwo i gospodarowanie nieruchomościami powiatu

Wprowadzenie

W ciągu ostatniego dziesięciolecia rolnictwo w Polsce przeszło znaczącą przemianę. Stało się tak głównie za sprawą realizacji przedakcesyjnych programów pomocowych z lat 2002-2004, a także wprowadzenia od 2004 r. narzędzi Wspólnej Polityki Rolnej, realizowanej w Unii Europejskiej. Analitycy zwracają uwagę na dwa trendy. Część gospodarstw, aby efektywnie konkurować na rynku poddała się procesowi modernizacji i specjalizacji. Z drugiej strony wielu rolników ogranicza produkcję i hodowlę lub całkowicie z niej rezygnuje. Znaczna powierzchnia gruntów rolnych wykorzystywana jest obecnie na cele rekreacyjne lub jako lokata kapitału. W 2010 r. przeprowadzono w Polsce Powszechny Spis Rolny (PSR), pierwszy po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Szeroki zakres informacji zebranych podczas badania pozwolił na ocenę sytuacji polskiego rolnictwa, na które znacząco wpłynęło przystąpienie Polski do Unii Europejskiej oraz objęcie polskiego rolnictwa Wspólną Polityką Rolną. Wstępne wyniki Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. GUS opublikował pod koniec czerwca 2011 r. Porównanie z danymi uzyskanymi w Powszechnym Spisie Rolnym 2002 pozwoliło określić zmiany, jakie zaszły na małopolskiej wsi i wysunąć wniosek, że tereny wiejskie województwa małopolskiego z roku na rok tracą swój rolniczo-produkcyjny charakter.³⁶

W Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 kwestie związane ze wsią i rolnictwem opisano w Obszarze 5 – Rozwój miast i terenów wiejskich. Według tego dokumentu polityka regionalna województwa powinna prowadzić do nadania małym i średnim miastom funkcji lokalnych centrów usług publicznych oraz aktywnie rozwijających się rynków pracy. Twórcy Strategii zauważają, że małopolska wieś przechodzi przemiany społeczne, gospodarcze i przestrzenne, stymulowane przez procesy inwestycyjne. Dochody z działalności rolniczej nie są już głównym źródłem utrzymania mieszkańców wsi. Zmiany są szansą na dalszy rozwój obszarów wiejskich, ale z drugiej strony – mogą być zagrożeniem dla tradycyjnych funkcji i naturalnych zasobów wsi.³⁷

Cel strategiczny, jaki określono dla Obszaru 5 to: „Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów

³⁶ "Statystyka nie tylko dla rolnika" Opracowanie: Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich MODR Karniowice 2012

³⁷ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020

wiejskich”. Wyznaczono tu trzy kierunki rozwoju. Pierwszym z nich jest rozwój lokalnych funkcji centrów usług publicznych. Małe i średnie miasta to podstawowe zaplecze dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich. Ważnymi elementami decydującymi o atrakcyjności miast są ich zasoby społeczne i kulturowe oraz przestrzeń publiczna. Należy podjąć działania zmierzające do niwelowania dysproporcji i zapewnienia równego dostępu mieszkańców do podstawowych usług i dóbr publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, zdrowotnej czy sportowej. Kolejny kierunek, jaki wyznaczyło sobie województwo małopolskie, to rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich. Chodzi tu m.in. o poprawę kondycji gospodarczej małych i średnich miast poprzez ich rewitalizację i restrukturyzację, rozwój oferty inwestycyjnej, poprawę standardów obsługi inwestorów, wspieranie działań lokalnych instytucji rynku pracy na rzecz zwiększenia zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu. Podejmowane działania mają prowadzić do szeroko rozumianej aktywizacji gospodarczej terenów wiejskich. Jako trzeci kierunek wyznaczono funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym. Chodzi tu np. o wspieranie procesu rewitalizacji miast, przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na obszarach wiejskich, czy poprawę struktury obszarowej gospodarstw (scalanie gruntów).

W Małopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020 kwestie związane z rozwojem terenów wiejskich uwzględniono w 11. Osi priorytetowej – „Rewitalizacja przestrzeni regionalnej”. Jako priorytet inwestycyjny wyznaczono tu wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej oraz społecznej ubogich społeczności, a także obszarów miejskich i wiejskich. Podejmowanie kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy społeczne, ma zapobiegać marginalizacji obszarów wiejskich z uwagi na niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę i braki w zakresie dostępu do usług publicznych. Rewitalizacja i odnowa obszarów wiejskich ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i społeczne tych obszarów.³⁸ Na realizację tych działań przewidziano 200 mln euro.

Działania dotyczące wspierania rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich będą również współfinansowane ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Na jego realizację przewidziano kwotę ponad 13,5 mld euro.

Plan finansowy dla PROW 2014-2020 wg działań i poddziałań przedstawia poniższa tabela³⁹:

³⁸ Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 - 2020

³⁹ "Projekt Programu Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014 - 2020", MRiRW, kwiecień 2014 r.

Działanie/poddziałanie	Budżet ogółem (euro)
Transfer wiedzy i działalność informacyjna	43 001 302
Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw	65 002 515
Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	33 004 179
Modernizacja gospodarstw rolnych	2 957 072 482
Przetwórstwo i marketing produktów rolnych	693 070 461
Scalania gruntów	138 994 740
Przywracanie potencjału produkcji rolnej i działania zapobiegawcze	414 981 968
Premia dla młodych rolników	584 997 734
Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej	413 939 978
Restrukturyzacja małych gospodarstw	749 980 666
Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych	64 999 372
Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	130 000 317
Targowiska - podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	74 966 634
Odnowa wsi - podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich	1 000 000 049
Tworzenie grup i organizacji producentów	352 987 547
Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	1 060 062 782
Rolnictwo ekologiczne	699 961 515
Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	2 329 998 652
Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych	300 997 069
Współpraca	42 999 730
LEADER	734 999 913
Pomoc techniczna	208 283 391
Renty strukturalne – zobowiązania	560 000 000
Razem	13 513 295 000

Tabela 17: Plan finansowy dla PROW 2014-2020 wg działań i poddziałań.

IV. 1 Sytuacja wyjściowa

Rolnictwo województwa małopolskiego w 2010 r. charakteryzowało się mniejszymi niż w innych rejonach Polski gospodarstwami, najmniejszą w kraju powierzchnią użytków rolnych przypadającą na jedno gospodarstwo, największą w kraju liczbą gospodarstw rolnych i zdecydowaną dominacją gospodarstw indywidualnych.⁴⁰ W ciągu ośmiu lat, które upłynęły od poprzedniego spisu rolnego można zaobserwować, jakie zmiany zaszły w małopolskim rolnictwie. Przede wszystkim zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni ogólnej oraz użytków rolnych. Dzieje się tak głównie dlatego, że spada liczba gospodarstw o najmniejszym areale, tj. o powierzchni użytków rolnych 0-1 ha (spadek o prawie 23 %) przy jednoczesnym wzroście liczby gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych. Zmniejsza się liczba gospodarstw rolnych przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni ogólnej oraz użytków rolnych. Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa prowadzącego działalność rolniczą wzrosła z 2,57 ha do 2,83 ha.

W Małopolsce zmienia się struktura gospodarstw rolnych. Grunty coraz częściej przeznaczone są na cele pozarolnicze np. pod zabudowę czy inwestycje drogowe, dlatego też spada ogólna powierzchnia gruntów będących w użytkowaniu gospodarstw. O blisko 22 % zmniejszyła się powierzchnia gruntów pod zasiewami, co jest m.in. wynikiem zmniejszenia o 15,3 % powierzchni gruntów sklasyfikowanych jako użytki rolne. Małopolscy rolnicy uprawiają coraz więcej roślin przemysłowych (głównie rzepaku i rzepiku), a coraz mniej zbóż, ziemniaków i buraków cukrowych, co jest związane z rozwojem rynku biopaliw oraz zmianami w technologii żywienia zwierząt gospodarskich. Zwiększa się powierzchnia sadów, spada znacząco (o prawie 1/3) pogłowie zwierząt gospodarskich (bydła, trzody chlewnej, koni, kóz, królików, drobiu), a w mniejszym stopniu – także owiec, chociaż nadal województwo jest w kraju liderem pod tym względem.

Analizując wyniki PSR 2010 pod kątem gospodarstw indywidualnych można stwierdzić, że działalność rolniczą prowadziło 3/4 gospodarstw. Osoby posiadające wykształcenie rolnicze lub kurs rolniczy kierowały 1/3 liczby gospodarstw. Ponad 60 % ogółu użytkowników gospodarstw rolnych to osoby w wieku powyżej 44 lat. W prawie co drugim gospodarstwie produkcja rolnicza ukierunkowana była wyłącznie na samozaopatrzenie gospodarstwa domowego użytkownika. Tylko dla 13,2 % gospodarstw dochody z działalności rolniczej stanowiły główne źródło utrzymania. Rodziny wiejskie w województwie małopolskim utrzymują się głównie z pracy najemnej, rent

⁴⁰ "Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim. Powszechny Spis Rolny 2010", Kraków 2012

i emerytur oraz własnej działalności pozarolniczej. Wyniki PSR 2010 pokazują, że w województwie małopolskim utrzymuje się zróżnicowanie regionalne. Nadal do powiatów o najlepiej rozwiniętym rolnictwie należą: miechowski, proszowski i dąbrowski.

W powiecie wadowickim w 2010 r. było 12 605 gospodarstw rolnych, prowadzących działalność rolniczą (w 2002 r. było ich ponad 21 tys.). Średnia powierzchnia gospodarstwa jest jedną z najniższych w województwie i wynosi 1,99 ha. Gospodarstwa małe, o powierzchni poniżej 1 ha stanowią ponad 56 % wszystkich gospodarstw – jest to ciągle jeden z najwyższych wskaźników w Małopolsce. W powierzchni użytków rolnych prawie 50 % to zasiewy.

Ponad 9 tys. osób kierujących gospodarstwem nie posiadała wykształcenia rolniczego, ponad 2 tys. osób ukończyło kurs rolniczy, a wyższe wykształcenie rolnicze miały tylko 94 osoby. Ponad 5 tys. osób prowadzących gospodarstwa kierowała nimi ponad 21 lat, a tylko 338 osób miało staż krótszy niż 1 rok. W rolnictwie pracowało 9,6 tys. mieszkańców powiatu. W 2012 r. w powiecie było 7 stałych targowisk z prawie 300 punktami sprzedaży (w całym województwie – 147). Na wszystkich prowadzona była sprzedaż detaliczna. Targowisk sezonowych (tj. tych, gdzie punkty handlowe uruchamiane są na okres do 6 miesięcy) było 12.

Powierzchnia użytków rolnych w powiecie wadowickim wynosi 25 702 ha, z czego 22 424 ha stanowią użytki rolne w dobrej kulturze.⁴¹ Podobnie jak w całej Małopolsce, większość gospodarstw powiatu produkuje wyłącznie na własne potrzeby, natomiast gospodarstwa w zdecydowanej większości stanowią dodatkowe, a nie podstawowe, źródło dochodów dla użytkujących je rodzin (tzw. gospodarstwa suplementarne, pomocnicze).⁴² Przyczynami zaniechania lub ograniczenia produkcji rolniczej w powiecie wadowickim są przede wszystkim czynniki natury ekonomicznej: brak opłacalności produkcji i trudności w zbycie wytwarzanych produktów rolnych, mała podaż ziemi na terenach podgórskich czy zmiana modelu pracy poza gospodarstwem. Wymóg pełnej dyspozycyjności utrudnia jednocześnie prowadzenie gospodarstwa.⁴³

Warto podkreślić, iż na terenie powiatu wadowickiego kultywowane są tradycje pszczelarstwa. Koło Pszczelarzy w Wadowicach należy do Beskidzkiego Związku Pszczelarzy i zrzesza w swoich szeregach pszczelarzy z gmin: Wadowice, Tomice, Mucharz, Stryszów, Zembrzyce i Sucha Beskidzka. Łącznie skupia 66 członków, którzy posiadają 1736 rodzin

⁴¹ "Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim. Powszechny Spis Rolny 2010", Kraków 2012

⁴² Perspektywy gospodarstw suplementarnych Pogórza Zachodniobeskidzkiego i Beskidów Zachodnich", T. Wojewodzic, 2008

⁴³ Ibidem

pszczelich.⁴⁴ W Andrychowie, Kalwarii Zebrzydowskiej i Brzeźnicy mają swoje siedziby koła zrzeszone w Wojewódzkim Związku Pszczelarzy (WZP) w Krakowie. Koło andrychowskie na koniec 2012 r. liczyło 73 członków, którzy posiadali 1 761 pszczelich rodzin. Nadwiślańskie Międzygminne Koło Pszczelarzy Brzeźnica-Spytkowice skupia 26 osób, głównie z terenu gmin Brzeźnica i Spytkowice, ale również gminy Skawina czy Katowic. Utrzymuje ok. 300 rodzin. W strukturach WZP Kraków działają również pszczelarze kalwaryjscy – 55 osób posiadających 1 047 pszczelich rodzin.⁴⁵

Charakteryzując rolnictwo na terenie powiatu wadowickiego trzeba wspomnieć o gospodarstwie rolnym Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Radocy. W zarządzie Szkoły jest 198,7 ha gruntów, z których 185,08 ha to użytki rolne, w tym:

- ✓ grunty orne: 129,47 ha,
- ✓ trwałe użytki zielone (TUZ): 53,61 ha,
- ✓ użytki rolne zabudowane: 1,99 ha.

Na pozostałą powierzchnię składają się: lasy i grunty leśne – 1,95 ha, drogi – 0,67 ha, teren zabudowany – 2,46 ha, grunty zadrzewione – 6,38 ha, rowy – 0,57 ha, wody płynące: – 1,32 ha, wody stojące – 0,20 ha, nieużytki – 0,06 ha. Pod produkcję przeznaczone są wszystkie grunty orne i część pastwisk z TUZ, natomiast 156 ha wykorzystane jest pod uprawę. Ze względów ekonomicznych i praktycznych wprowadzono trzyletni system zmianowania: rzepak, pszenica ozima i zboża jare. Struktura upraw w gospodarstwie szkoły przedstawia się następująco: 1/3 powierzchni – rzepak, 1/3 powierzchni – pszenica ozima i 1/3 – zboża jare. Bezpośrednio do produkcji wykorzystywane są 3 budynki – magazyn zboża, hala maszyn oraz magazyn nawozowy (zaadaptowany na garaż z warsztatem). Pozostałe budynki od 9 lat nie są wykorzystywane. Plony magazynowane są w silosach – 300 t i doraźnie w magazynie płaskim (ok. 200 t). W celu przygotowania ziarna do sprzedaży (dostosowania do wymogów rynku) jest ono czyszczone i dosuszane suszarnią daszkową. Sprzedaż plonów (rzepaku i zboża) jest jedynym źródłem przychodu gospodarstwa.

Gospodarstwo rolne w Radocy nie jest jedyną nieruchomością powiatu wadowickiego. Łączna wartość mienia należącego do powiatu wynosi 145 472 tys. zł i składa się na nie:

- ✓ wartość środków trwałych,

⁴⁴ http://bzip-bartnik.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=29:koo-pszczelarzy-wadowice&catid=4:koa-pszczelarzy&Itemid=7

⁴⁵ http://wzp-krakow.pl/kola_terenowe.html

- ✓ własność w gruntach zabudowanych i niezabudowanych potwierdzonych decyzjami Wojewody Małopolskiego na podstawie art. 60 i 64 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną,
- ✓ własność w gruntach zabudowanych i niezabudowanych nabytych na własność powiatu wadowickiego aktami notarialnymi w drodze darowizny.

Wydział Dróg Powiatowych Starostwa Powiatowego w Wadowicach występuje sukcesywnie do Wojewody Małopolskiego o przekazanie, z mocy prawa w trybie art. 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, na rzecz powiatu wadowickiego gruntów zajętych pod drogi. Na 31 grudnia 2013 r. do powiatu wadowickiego należały działki drogowe o łącznej powierzchni 24 4273 ha i długości 320,756 km. Powierzchnia gruntów, które stały się mieniem powiatu na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 230,2605 ha, a ich wartość to 4 366 tys. zł. Na mienie powiatu wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r. składają się również grunty, które z mocy prawa stały się mieniem powiatu, a pozostają w nieodpłatnym użytkowaniu Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach. Powierzchnia tych gruntów to 5,3864 ha, a wartość – 451 tys. zł.⁴⁶

Zestawienie wszystkich nieruchomości należących do powiatu wadowickiego prezentuje poniższa tabela:

Lp.	Nazwa jednostki organizacyjnej	Położenie nieruchomości	Powierzchnia	Wartość księgowa gruntu	Wartość księgowa budynków i budowli
			ha	tys. zł	tys. zł
1.	Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Wadowicach	Wadowice, ul. Parkowa 1	1.3488	153	3.157
2.	Zespół Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Kalwarii Zebrzydowskiej	Kalwaria Zebrzydowska, Al. Jana Pawła II 3	1.7045	30	2.253
			0.8058	120	
3.	Zespół Szkół i Placówek Oświatowych im. M. Kopernika w Kalwarii Zebrzydowskiej	Kalwaria Zebrzydowska, ul. Mickiewicza 9	0.4048	7	3.417
			0.1260	20	
4.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Andrychowie	Andrychów, ul. Metalowców 10	-	Grunt Gminy Andrychów (umowa użyczenia)	Zabudowania Gminy Andrychów

⁴⁶ „Informacja o stanie mienia Powiatu Wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r.”, Wadowice 18 marzec 2014 r.

5.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Kalwarii Zebrzydowskiej	Kalwaria Zebrzydowska, ul. Broniewskiego 1	-	Grunt Powiatu ujęty w pozycji „ZS im. KEN w Kalwarii Zebrzydowskiej”	Zabudowania ujęte w pozycji „ZS im. KEN w Kalwarii Zebrzydowskiej”
6.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wadowicach	Wadowice, ul. Wojtyłów 14, 16	-	Grunt Powiatu	Zabudowania stanowią własność Powiatu
7.	Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach	Wadowice, ul. Mickiewicza 27	4/5 cz. z 0.0912 tj. 0.0730	16	758
8.	Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach	Wadowice, ul. Karmelicka 5 Wadowice, ul. Wojska Polskiego 2	5.1321 0.2543	451	-
9.	Dom Pomocy Społecznej im. Św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach	Wadowice, ul. Pułaskiego 5	0.3946	63	905
10.	Dom Pomocy Społecznej im. Św. Brata Alberta w Izdebniku	Izdebnik 3	7.8690	157	3.575
11.	Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Kaczynie	Kaczyna 50	0.2545	10	690
12.	Zespół Szkół Nr 2 im. ks. St. Staszica w Wadowicach	Wadowice, ul. Zegadłowicza 36, 37	4.5618	55	1.865
13.	Zespół Szkół Nr 1 w Wadowicach	Wadowice, ul. Słowackiego 4	0.0945 0.0587	142	1.230
14.	I Liceum Ogólnokształcące im. M. Wadowity w Wadowicach	Wadowice, ul. Mickiewicza 16	1.0916	214	1.849
15.	Zespół Szkół Nr 3 im. ks. prof. J. Tischnera w Wadowicach	Wadowice, ul. Wojska Polskiego 13	1.3120	21	2.010
16.	Zespół Szkół Nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Andrychowie	Andrychów, ul. Batorego 9	0.4575	103	729
17.	Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej – Curie w Andrychowie	Andrychów, ul. F. Pachla 16	0.8016 47/100cz. z 0.0428 tj. 0.0201	185	1.363

18.	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Radoczy wraz z gospodarstwem	Radocza, ul. Dworska 8	197.9571	692	2.812
19.	Zespół Szkół Nr 1 im. prof. T. Kotarbińskiego w Andrychowie	Andrychów, ul. Starowiejska 22a	2.1326	231	1.251
20.	Filia Środowiskowego Domu Samopomocy w Andrychowie	Andrychów, ul. Daszyńskiego 12	0.0870	71	932
21.	Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Radoczy	Radocza, ul. Dworska 9	0.3511	1	1.112
22.	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach	Wadowice, ul. Wojska Polskiego 2c		Grunt Skarbu Państwa	Budynek własność Skarbu Państwa
23.	Nieruchomość w Wadowicach	Wadowice, ul. M.B. Fatimskiej	2,2686	142	-
24.	Nieruchomość w Wadowicach	Wadowice, ul. Szpitalna	0,0038	1	-
25.	Wiejski Ośrodek Zdrowia Chocznia	Chocznia	0,0401	1	59
26.	Grunt w Kleczy Górnej	Klecza Górna	0,0547	4	-
27.	Nieruchomość zabudowana budynkiem gospodarczo-garażowym przy ul. Klonowej w Radoczy	Radocza	0,0648	5	26
28.	Nieruchomość zabudowana budynkiem garażowym przy ul. Dworskiej w Radoczy	Radocza		10	
29.	Nieruchomość bloki w Radoczy	Radocza, ul. Dworska 18 Radocza, ul. Klonowa 5	0,0108 0,0179	10	

30.	Nieruchomości w Wadowicach	Wadowice, ul. Wałowa 30	0,0204	24	76.906
	Działki pod drogami powiatowymi	Witanowice Andrychów Andrychów Kalwaria	0,0917	6	
			0,0401		
			0,0195	10	
			3,8580	1357	
	Działki pod realizację mostu potok Targaniczanka	Andrychów ul. Tkacka	0,0256	9	
			0,0047		
	Działka pod drogą powiatową	Andrychów	0,0137	10	
31.	Nieruchomość „warsztaty” w Wadowicach	Wadowice, ul. Mickiewicza 24	0,2276	47	228
32.	Byłe Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Lanckoronie	Lanckorona	0,1261	9	314
33.	Nieruchomość w Zatorze	Zator, ul. Rynek 5	0,0757		175
34.	Nieruchomość w Wadowicach - siedziba PCPR	Wadowice, ul. Mickiewicza 15	0,0250	13	323
35.	Nieruchomość przy ul. Batorego 2 - siedziba Starostwa Powiatowego	Wadowice	0,0661	147	1851
36.	Nieruchomość Wadowice ul. Mickiewicza 24 - siedziba Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami i Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej	Wadowice	0,2370	49	394
			0,0212		
37.	Nieruchomość w Wadowicach	Wadowice, ul. Kochanowskiego 1	0,1246	187	140
38.	Nieruchomość w Wadowicach	Wadowice, ul. Wojtyłów 14	0,0178	5	164
39.	Nieruchomość w Wadowicach, „stare pogotowie”	Wadowice, ul. Wojska Polskiego	0,1533	17	204

40.	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach	Wadowice, ul. Wojska Polskiego	0,0828	8	151
41.	Radocza - działka rolna	Radocza	0,0960	0,0960	

Tabela 18: Zestawienie wszystkich nieruchomości należących do powiatu wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r.

Źródło: „Informacja o stanie mienia Powiatu Wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r.”, Wadowice 18 marzec 2014 r.

Na podstawie uchwał Rady Powiatu w Wadowicach w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości powiatu wadowickiego, Zarząd Powiatu w Wadowicach prowadzi procedury sprzedaży nieruchomości stanowiących własność powiatu. W 2013 r. przeprowadzono 54 przetargi i 4 rokowania na sprzedaż nieruchomości, m.in. budynków w Lanckoronie i Zatorze, lokalu mieszkalnego w Choczni, działek w Wadowicach i Radoczy oraz garaży. Treść ogłoszeń o przetargach publikowana była na stronie internetowej Starostwa, portalu internetowym Polskiej Giełdy Nieruchomości, w prasie lokalnej i ogólnokrajowej, a także wywieszana na tablicach ogłoszeń przed budynkami Starostwa oraz w urzędach gmin, na terytorium których położona jest dana nieruchomość. Tylko jeden przetarg zakończył się wynikiem pozytywnym. Problem sprzedaży nieruchomości powiatu wadowickiego nie jest odosobniony i dotyka większość jednostek samorządu terytorialnego w całym kraju. Powodem takiej sytuacji jest stagnacja na rynku nieruchomości.⁴⁷

IV.2 Analiza SWOT

Silne strony:

- ✓ mobilność mieszkańców wsi i dostosowanie prowadzonej działalności do nowych warunków ekonomiczno-gospodarczych;
- ✓ możliwość kształcenia w kierunkach związanych z rolnictwem;
- ✓ duży zasób nieruchomości należących do powiatu wadowickiego;
- ✓ wzrost poziomu wykształcenia ludności wiejskiej;
- ✓ tradycja i kultura rolnicza.

Słabe strony:

- ✓ duże rozdrobnienie i rozproszona struktura gospodarstw;
- ✓ słaba organizacja producentów rolnych – brak spółdzielni rolniczych i kooperatyw rolniczo-konsumenckich;
- ✓ trudne warunki do uprawiania rolnictwa – tereny podgórskie, o słabych glebach, częste podtopienia;

⁴⁷ „Informacja o stanie mienia Powiatu Wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r.”, Wadowice 18 marzec 2014r.

- ✓ niewystarczająca współpraca między lokalnymi firmami, instytucjami i lokalnymi producentami żywności – rolnikami;
- ✓ słaby poziom przepływu informacji dotyczących rolnictwa, obszarów wiejskich, produktów rolnych dostępnych na lokalnym rynku;
- ✓ niedostateczna promocja produktu lokalnego;
- ✓ brak przekazywania tradycji rolniczych młodszymi pokoleniom;
- ✓ pogarszający się stan techniczny nieruchomości należących do powiatu wadowickiego.

Szanse:

- ✓ możliwość wykorzystania środków pomocowych, np. w ramach PROW;
- ✓ zmiana struktury gospodarstw rolnych – mniej gospodarstw, ale o większym areale;
- ✓ warunki przyrodniczo-krajobrazowe umożliwiające rozwój agroturystyki;
- ✓ moda na ekologiczną żywność;
- ✓ rozwój aglomeracji krakowskiej i śląskiej i ich powiązanie z terenami wiejskimi powiatu wadowickiego;
- ✓ rosnąca świadomość społeczna, że zdrowie zależy od jakości spożywanej żywności;
- ✓ świadomi konsumenci, którzy szukają lokalnej i dobrej jakości żywności;
- ✓ rozwój współpracy miasto-wieś w zakresie produkcji i sprzedaży żywności dobrej jakości.

Zagrożenia:

- ✓ niska konkurencyjność i innowacyjność rolnictwa;
- ✓ brak środków na poprawę infrastruktury drogowej i kolejowej;
- ✓ nasilające się procesy globalizacji, a co za tym idzie – wykluczanie z rynku mniejszych producentów rolnych;
- ✓ marginalizacja regionu.

Cel strategiczny:

Poprawa warunków życia mieszkańców terenów wiejskich i utrzymanie w dobrym stanie nieruchomości stanowiących mienie powiatu wadowickiego

IV.3 Cel operacyjny: Zwiększenie zatrudnienia w sektorze pozarolniczym z wykorzystaniem infrastruktury i potencjału terenów wiejskich

Drogą do poprawy konkurencyjności gospodarstw może być większa integracja tego sektora na terenie powiatu wadowickiego, m.in. przez podejmowanie wspólnych inicjatyw marketingowych

i promocyjnych. Szansę na nowe miejsca pracy na terenach wiejskich daje również stworzenie silnego rynku produktów lokalnych i ich odpowiednia promocja.

Kierunki działań

IV.3.1 Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających łatwy dostęp oraz promocję informacji o lokalnych rolnikach i ich produktach

Dużą rolę w podtrzymywaniu dziedzictwa kulturowego oraz pozarolniczej aktywizacji obszarów wiejskich regionu odgrywają produkty tradycyjne – wytwarzane z tradycyjnych surowców, posiadające tradycyjny skład lub sposób produkcji. Na Liście Produktów Tradycyjnych prowadzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi znajduje się ponad 1200 pozycji, z czego 110 z województwa małopolskiego. Produktami o Chronionej Nazwie Pochodzenia lub Chronionym Oznaczeniu Geograficznym są: susza sechlońska, kiełbasa lisiecka, obwarzanek krakowski, jabłko łąckie, chleb prądnicki, jagnięcina podhalańska, bryndza podhalańska, oscypek, redykołka, karp zatorski i fasola „piękny Jaś”.⁴⁸ O wpis na Listę Produktów Tradycyjnych będzie ubiegał się również radoczański jabłecznik – „pachnąca słodkość” Zespołu Szkół CKU w Radoczy, wyróżniony w konkursie „Kulinaria 2013” w kategorii Kulinaryny Produkt Lokalny Doliny Karpia spoza gastronomii. Niepowtarzalny smak wypieku uzyskuje się dzięki pochodzeniu i wysokiej jakości surowców, pochodzących z lokalnych gospodarstw. Aby ciasto trafiło na ministerialną listę musi najpierw otrzymać certyfikat produktu lokalnego Stowarzyszenia Doliny Karpia. Powiat będzie wspierał starania ZS CKU w Radoczy i innych lokalnych producentów zmierzające do umieszczenia ich produktów na Liście Produktów Tradycyjnych oraz inne działania, prowadzące do zwiększenia sprzedaży produktów, np. poprzez inicjowanie współpracy szkół z lokalnymi rolnikami, jako dostawcami żywności, czy też popieranie działań producentów rolnych na rzecz wprowadzenia prawnych możliwości dokonywania przez nich bezpośredniej sprzedaży wytworzonych produktów. Rolą samorządu powiatowego będzie również zbieranie informacji o lokalnych produktach, gospodarstwach agroturystycznych i ich ofercie i promocja tej oferty np. poprzez stworzenie portalu internetowego lub wydanie informatora. Warto rozważyć odnowienie tradycji targów jako miejsca sprzedaży lokalnych produktów.

⁴⁸ <http://www.zasmakujwmalopolsce.pl/index.php/produkty-regionalne> (dostęp: 09.05.2014 r.)

IV.4 Cel operacyjny: Wzrost konkurencyjności i produktywności gospodarstw powiatu wadowickiego

Aby gospodarstwa powiatu wadowickiego były konkurencyjne na rynku rolnym, ich właściciele powinni posiadać odpowiednią wiedzę, nie tylko rolniczą. Dobry przepływ informacji np. o możliwościach pozyskania funduszy z UE wpłynie pozytywnie na rozwój gospodarstw powiatu wadowickiego.

Kierunki działań

IV.4.1 Wykształcenie nawyku uczenia się przez całe życie

Powiat wadowicki będzie inicjował działania związane z szeroko pojętym transferem wiedzy i technologii. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb, w szkołach średnich prowadzonych przez powiat będą dostępne kierunki kształcenia wspomagające prowadzenie gospodarstwa rolnego, gospodarstw agroturystycznych, obsługę maszyn rolniczych, itp. Samorząd powiatowy będzie również wspierał inne formy dokształcania podnoszące wiedzę i umiejętności właścicieli oraz pracowników gospodarstw rolnych: kursy, konferencje, seminaria, wymiany dobrych praktyk, akcje informacyjne, itp.

IV.5 Cel operacyjny: Racjonalne gospodarowanie nieruchomościami powiatu wadowickiego

Właściwa gospodarka nieruchomościami to szerokie pojęcie, które obejmuje szereg czynności, m.in. zarządzanie nieruchomościami, zapewnienie bezpiecznego użytkowania obiektów, właściwej gospodarki energetycznej, bieżące administrowanie. To także inwestowanie w nieruchomości lub ich korzystna sprzedaż.

Kierunki działań

IV.5.1 Poprawa stanu technicznego nieruchomości stanowiących własność powiatu wadowickiego

Wiele nieruchomości stanowiących własność powiatu wadowickiego znajduje się w złym stanie technicznym. Obiekty te są niejednokrotnie wykorzystywane do realizacji zadań powiatu

i zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie edukacji, pomocy społecznej, czy opieki zdrowotnej. Szkoły i placówki oświatowe, domy pomocy społecznej czy budynki Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej wymagają bieżących prac remontowych, dostosowania ich do obowiązujących przepisów prawnych oraz zapewnienia jak najlepszego zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności.

Realizacja tego zadania polegać będzie na remoncie i modernizacji nieruchomości stanowiących własność powiatu wadowickiego np. budynku Przychodni Specjalistycznej działającej w ramach Szpitala Powiatowego, budynku „warsztatów” przy ul. Mickiewicza 24, budynków przy ul. Mickiewicza 15 (siedziba PCPR), Kochanowskiego 1 czy Wojtyłów 14 i 16. Remonty i termomodernizacja obiektów stanowiących własność powiatu wadowickiego będą prowadzić do zmniejszenia kosztów ich utrzymania. Realizacja tego zadania będzie polegać również na objęciu monitoringiem szkół i placówek prowadzonych przez powiat wadowicki oraz dostosowaniu bazy lokalowej do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych. W związku z planowaną budową siedziby Komendy Powiatowej Policji w Wadowicach powiat będzie także wspierał działania w zakresie unowocześnienia i wyposażenia technicznego nowej siedziby Policji.

IV.5.2 Efektywne wykorzystanie mienia powiatu wadowickiego

W ramach racjonalnego gospodarowania posiadanym majątkiem działania władz samorządowych winny zmierzać do jego właściwego rozdysponowania, poprzez przekazywanie nieruchomości w trwały zarząd jednostkom organizacyjnym powiatu lub wynajmowanie czy wdzierżawianie ich osobom fizycznym i prawnym. W uzasadnionych przypadkach należy rozważyć przekazanie składników majątku w użyczenie jednostkom powiatowym lub innym podmiotom, które nie prowadzą działalności gospodarczej. W najbliższych latach w związku z planowaną budową Beskidzkiej Drogi Integracyjnej i koniecznością wybudowania dróg dojazdowych do BDI może pojawić się możliwość nabycia działek pod ewentualne nowe drogi powiatowe. Powiat będzie mógł realizować takie inwestycje w zależności od posiadanych środków finansowych.

Obszar V: Bezpieczeństwo mieszkańców i gości

Wprowadzenie

Samorząd powiatowy, realizując zadania w oparciu o ustawowe uregulowania, dąży do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przybywającym na jego teren. Bezpieczeństwo możemy zdefiniować jako stan braku zagrożeń dla życia, zdrowia ludzkiego oraz mienia. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 jako jeden z siedmiu zasadniczych obszarów aktywności samorządu województwa wskazuje bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne. Małopolska w 2020 r. ma być województwem charakteryzującym się wysokim poziomem bezpieczeństwa mieszkańców w trzech wymiarach: środowiskowym, zdrowotnym i społecznym. W związku z tym interwencja władz samorządowych województwa w tej dziedzinie będzie się koncentrować na czterech celach strategicznych:

- ✓ poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski;
- ✓ poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia;
- ✓ poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna;
- ✓ wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym.⁴⁹

Punktem odniesienia dla strategii działania władz województwa w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa jest zdrowie oraz komfort życia mieszkańców w przyjaznym środowisku ekologicznym oraz społecznym. Bezpieczeństwo mieszkańców Małopolski to dbałość o stan środowiska naturalnego, poprawa poziomu zdrowia i związanej z tym jakości życia, racjonalna i adekwatna do potrzeb polityka społeczna, a także zapewnienie szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, działania zmierzające do podniesienia poziomu bezpieczeństwa pojawiają się aż w czterech osiach priorytetowych:

- ✓ Osi 4: Regionalna polityka energetyczna;

⁴⁹ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

- ✓ Osi 5: Ochrona środowiska;
- ✓ Osi 9: Region spójny społecznie;
- ✓ Osi 12: Infrastruktura ochrony zdrowia.

Na interwencje w ramach ww. osi zarezerwowano łącznie 865 mln euro, a główne cele to:

- ✓ stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju w regionie uwzględniającego aspekty nowoczesnego sektora energetycznego oraz sektora transportu miejskiego celem zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców regionu oraz poprawy jakości ich życia, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska (Oś 4);
- ✓ wzmocnienie stanu bezpieczeństwa ekologicznego regionu z zachowaniem zasad równowagi pomiędzy poprawą stanu środowiska, racjonalnym użytkowaniem zasobów naturalnych oraz minimalizowaniem niekorzystnych oddziaływań na środowisko i jego zasoby (Oś 5);
- ✓ wzrost spójności wewnątrzregionalnej w wymiarze społecznym i zdrowotnym, zwiększanie dostępności i jakości usług społecznych i zdrowotnych (Oś 9);
- ✓ zwiększenie dostępności i jakości usług zdrowotnych poprzez inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia (Oś 12).⁵⁰

V.1 Sytuacja wyjściowa

Przy realizacji zadań zmierzających do zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa publicznego powiat wadowicki współpracuje z wieloma podmiotami, m.in. z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, Komendą Powiatową Policji, Powiatowym Inspektorem Weterynarii, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego, Małopolskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych, a także ze służbami Wojewody Małopolskiego.

Na terenie powiatu wadowickiego funkcjonuje jedna Komenda Powiatowa Policji – z siedzibą w Wadowicach, dwa komisariaty: w Andrychowie i Kalwarii Zebrzydowskiej oraz dwa posterunki Policji: w Spytkowicach i Brzeźnicy. Stan zatrudnienia w placówkach Policji na koniec 2013 r. wyniósł 265 osób (etaty mundurowe oraz stanowiska cywilne).⁵¹ W 2013 r. na terenie powiatu stwierdzono 2 462 przestępstwa (o 3 % więcej niż w 2009 r.),

⁵⁰ Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020

⁵¹ Opracowano na podstawie danych KPP w Wadowicach.

a wykrywalność ich sprawców wyniosła 65,4 % (o 9,1 % mniej niż w 2009 r.). W tym samym roku miało miejsce 1 397 zdarzeń drogowych – wśród nich 114 to wypadki drogowe (ok. 3 % więcej niż w 2009 r.), a 1 283 – kolizje drogowe (prawie 12 % więcej niż w 2009 r.). W wypadkach drogowych zginęło 9 osób, czyli o 6 mniej niż w roku 2009. Rannych w wypadkach zostało 156 osób, a więc o 20 więcej niż w roku 2009. Najwięcej zdarzeń drogowych odnotowano na terenie gmin Wadowice, Andrychów i Kalwaria Zebrzydowska.⁵²

Wydziały: Ruchu Drogowego i Prewencji KPP prowadzą również wiele akcji i działań profilaktycznych w celu poprawy bezpieczeństwa na drogach i w miejscach publicznych. Należy tutaj wspomnieć o takich przedsięwzięciach jak: „Pieszy”, „Prędkość”, „Trzeźwość”, „Znicz”, „Zima” oraz „Odblaski”, Turniej BRD czy „Jabłko-cytryna”. Na efektywność prowadzonych działań operacyjnych pozytywnie wpływa dobra współpraca Policji ze strażami miejskimi: w Andrychowie i Wadowicach. W 2013 r. w wyniku wspólnych patroli ujawniono 162 wykroczenia, sporządzono 20 wniosków o ukaranie, wystawiono 21 mandatów karnych, pouczone 127 osób i ujęto 9 sprawców przestępstw.

Rok	Wypadki drogowe	Kolizje drogowe	Zabici w wypadkach drogowych	Ranni w wypadkach drogowych
2006	104	1 348	18	124
2007	123	1 349	15	138
2008	130	1 408	12	173
2009	111	1 151	15	136
2010	99	1 198	13	118
2011	124	1 141	18	146
2012	139	1 324	16	159
2013	114	1 283	9	156

Tabela 19: Liczba zdarzeń drogowych i ich następstw na terenie powiatu wadowickiego w latach 2006-2013

Opracowanie własne na podstawie danych z KPP w Wadowicach.

W strukturze Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach działają dwie jednostki ratowniczo-gaśnicze: w Wadowicach i Andrychowie. Stan zatrudnienia w komendzie na koniec 2013 r. wynosił łącznie 115 etatów, z czego 15 osób to dyżurni i pracownicy administracji, a pozostali to strażacy pracujący w systemie bojowym. Komenda PSP dysponuje 6 pojazdami, JRG Wadowice – 3 gaśniczymi i 4 specjalnymi, a JRG Andrychów – dwoma gaśniczymi, dwoma specjalnymi oraz innym sprzętem

⁵² Opracowano na podstawie Oceny stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu wadowickiego w 2013 r., przygotowanej przez Komendę Powiatową Policji w Wadowicach

wykorzystywanym podczas akcji.⁵³ W powiecie funkcjonuje 69 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), z czego 24 wchodzi w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.⁵⁴ W 2013 r. na terenie powiatu wadowickiego miały miejsce ogółem 1 822 zdarzenia, w tym 364 pożary, 1 362 miejscowe zagrożenia i 96 alarmów fałszywych. W porównaniu do 2009 r. nastąpił spadek ogólnej liczby zdarzeń o 21 %. Spadek odnotowano w ilości pożarów (o 4,2 %) i miejscowych zagrożeń (o 26,1 %). Wzrosła liczba alarmów fałszywych (o 17,1 %), jednak w większości przypadków były to wezwania w dobrej wierze. W 2013 r. w pożarach na terenie powiatu zginęły 2 osoby, natomiast wysokość strat pożarowych oszacowano na około 2 mln zł. Warto jednak podkreślić, iż wartość uratowanego mienia zagrożonego bezpośrednio pożarem wyceniono na prawie 23 mln zł, co świadczy pozytywnie o skuteczności działań ratowniczych strażaków. W gaszeniu pożarów i przy likwidacji skutków innych miejscowych zagrożeń na terenie powiatu wadowickiego w 2013 r. wzięło udział ogółem 3 266 zastępów i 15 202 strażaków z wszystkich terenowych jednostek OSP oraz z Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej.⁵⁵ Ze strażakami współpracowała również Policja, pogotowie ratunkowe, strażnicy miejscy oraz pogotowie energetyczne i gazowe. Bez zaangażowania i wsparcia strażaków ochotników niemożliwe byłoby tak dobre i skuteczne zabezpieczenie powiatu wadowickiego w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Jednostki OSP są coraz lepiej wyposażone (również dzięki przekazaniu sprzętu z zasobów PSP) oraz dysponują przeszkoloną kadrami.

Rok	Miejscowe zagrożenia	Pożary	Alarmy fałszywe
2004	1 289	249	84
2005	1 136	456	85
2006	1 350	251	70
2007	2 183	448	63
2008	1 512	379	73
2009	1 843	380	82
2010	3 068	425	111
2011	1 969	507	94
2012	1 561	813	114
2013	1 362	364	96

Tabela 20: Działania ratownicze jednostek ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu wadowickiego w latach 2004-2013

Opracowanie własne na podstawie danych z KP PSP w Wadowicach.

⁵³ Sprawozdanie Starosty Wadowickiego z 27 stycznia 2014 r. w sprawie działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za rok 2013

⁵⁴ Rejestr stowarzyszeń prowadzony przez Starostę Wadowickiego oraz Sprawozdanie Starosty Wadowickiego z 27 stycznia 2014 r. w sprawie działalności Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za rok 2013

⁵⁵ Opracowano na podstawie Informacji Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Wadowicach o stanie bezpieczeństwa powiatu w zakresie ochrony przeciwpożarowej w 2013 r.

W ramach stacjonarnej opieki medycznej na terenie powiatu funkcjonują dwa szpitale (Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Wadowicach i Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie). Ogólna liczba łóżek w jednostkach opieki stacjonarnej na koniec 2013 r. wyniosła 497 (234 w szpitalu wojewódzkim i 263 w szpitalu powiatowym), co w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców daje wskaźnik 31,3 (wobec zakładanej w Małopolskim Programie Ochrony Zdrowia wartości na poziomie 53).⁵⁶

Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (ZZOZ) w Wadowicach to największa jednostka organizacyjna powiatu, działająca w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. W jego ramach funkcjonuje Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II, Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna, Dział Rehabilitacji Medycznej, Dział Pomocy Doraźnej, Centralne Laboratorium i Pracownia RTG. ZZOZ świadczy usługi w zakresie leczenia zamkniętego, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, rehabilitacji leczniczej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, profilaktycznych programów zdrowotnych, transportu sanitarnego POZ oraz ratownictwa medycznego. Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Wadowicach udziela świadczeń zdrowotnych na oddziałach: chorób wewnętrznych, geriatrycznym, dziecięcym, chirurgii ogólnej i urazowej, ginekologii i położnictwa, noworodków i wcześniaków, anestezjologii i intensywnej terapii oraz chorób zakaźnych. W ramach leczenia zamkniętego funkcjonuje 11 oddziałów szpitalnych.

Ostatnie lata przyniosły szereg zmian w wadowickiej lecznicy – w latach 2009-2013 wykończono i doposażono Pawilony „C” i „D”, a od maja 2012 r. trwa rozbudowa szpitala o Pawilon Łóżkowy „E”. W ramach projektu „Budowa lądowiska dla helikopterów służącego poprawie dostępności do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego ZZOZ w Wadowicach”, dofinansowanego z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 wybudowano lądowisko „Wadowice-Szpital”, wyposażone w oświetlenie umożliwiające wykonywanie lotów nocnych i spełniające wszystkie wymagane standardy.⁵⁷

Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie w swojej strukturze posiada oddziały psychiatryczne, oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych, oddział

⁵⁶ Raport. Lecznictwo stacjonarne w Małopolsce 2011, Departament Zdrowia i Polityki Społecznej Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków, październik 2012 r., str. 11-13, str. 18

⁵⁷ www.zzoż.wadowice.pl oraz Informator „Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach: Nowa jakość - większe możliwości”

terapii uzależnień od alkoholu, oddział dzienny psychiatryczny, oddział dzienny terapii uzależnień i poradnię zdrowia psychicznego.⁵⁸

Istotną kwestią, do której należy odnieść się określając kierunki interwencji władz samorządowych w najbliższych latach są działania kierowane do osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Według Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 r., w Polsce żyje prawie 4,7 mln osób niepełnosprawnych, z czego prawie 395 tys. to mieszkańcy Małopolski. Powiat wadowicki zamieszkuje 15 645 osób, które uważają się za osoby niepełnosprawne. Stanowi to 10 % mieszkańców naszego powiatu.

Szacuje się, iż w województwie małopolskim ok. 400 tys. osób cierpi z powodu różnych rodzajów niepełnosprawności, co według Głównego Urzędu Statystycznego stawia je na jednym czołowych miejsc w kraju pod względem liczby osób niepełnosprawnych. Z analizy danych przekazanych przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wadowicach wynika, iż w latach 2010-2013 następował sukcesywny wzrost liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności. W 2013 r. ich liczba wyniosła 2 387. Najliczniejszą grupę, u której w poszczególnych latach stwierdzono niepełnosprawność, stanowiły osoby w wieku 41-60 lat. Jak przekazuje Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach, w 2013 r. liczba niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotni lub poszukujący pracy, niepozostający w zatrudnieniu wyniosła łącznie 490 osób.⁵⁹

Zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania osób niepełnosprawnych oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Wadowicach, które jest jednostką organizacyjną powiatu. Przy pomocy PCPR Starosta sprawuje nadzór m.in. nad domami pomocy społecznej, działalnością ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej.

Na terenie powiatu wadowickiego jest dobrze rozwinięta sieć domów pomocy społecznej. Placówki te charakteryzują się różnorodnym profilem działalności, a ich oferta skierowana jest do osób z różnymi problemami bądź dysfunkcjami, co gwarantuje kompleksową opiekę dla społeczności powiatu wadowickiego. Są to:

- ✓ Dom Pomocy Społecznej w Wadowicach przy ul. Parkowej 1;
- ✓ Dom Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego w Wadowicach przy ul. Pułaskiego 5;
- ✓ Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta w Izdebniku;

⁵⁸ www.szpital.info.pl

⁵⁹ Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020.

- ✓ Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska w Wadowicach przy ul. Lwowskiej 31;
- ✓ Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zakon Ojców Bonifratrów w Zebrzydowicach.

Trzy pierwsze placówki prowadzone są przez powiat, a dwie kolejne – przez organizacje kościelne. Wszystkie domy posiadają zezwolenie Wojewody Małopolskiego na ich prowadzenie wydane na czas nieokreślony.

Lp.	Nazwa instytucji	Profil	Statutowa liczba miejsc	Średni miesięczny koszt utrzymania pensjonariusza w 2014 r.
1.	Dom Pomocy Społecznej Wadowice, ul. Parkowa 1	Dla osób w podeszłym wieku	92	2 843 zł
2.	Dom Pomocy Społecznej im. św. O. Rafała Kalinowskiego Wadowice, ul. Pułaskiego 5	Dla osób przewlekle psychicznie chorych	114	3 062 zł
3.	Dom Pomocy Społecznej im. św. Brata Alberta Izdebnik 3	Dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (kobiet)	84	3 394 zł
4.	Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska, Wadowice, ul. Lwowska 31	Dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (dziewcząt)	70	2 921 zł
5.	Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zakon Ojców Bonifratrów w Zebrzydowicach, Zebrzydowice 1	Dla osób przewlekle psychicznie chorych (mężczyzn)	67	2 713 zł

Tabela 21: Domy Pomocy Społecznej w powiecie wadowickim

W 2013 r. ww. placówki dysponowały łącznie 427 miejscami statutowymi, jednak z uwagi na zmniejszającą się liczbę skierowań osób do domów pomocy społecznej w niektórych z nich (głównie w DPS przy ul. Parkowej 1 oraz DPS przy ul. Lwowskiej 31) były wolne miejsca. Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek w 2013 r. wyniósł 14 682 019 zł, z czego 6 464 600 zł pochodziło z budżetu państwa na utrzymanie mieszkańców umieszczonych na podstawie decyzji wydanych przed 1 stycznia 2004 r. Średni roczny koszt utrzymania jednego miejsca w placówce to 34 384 zł.

W powiecie wadowickim funkcjonują dwa Środowiskowe Domy Samopomocy. Jeden prowadzony jest przez powiat wadowicki, a drugi przez gminę Wieprz. Środowiskowy Dom Samopomocy im. bł. Matki Teresy z Kalkuty w Wadowicach (ŚDS) posiada również filię w Andrychowie. Jest on dziennym ośrodkiem wsparcia, którego oferta skierowana jest do osób z zaburzeniami psychicznymi. Środki finansowe na działalność placówki pochodzą z budżetu państwa, gdyż jest to zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat. Środowiskowy Dom Samopomocy dysponuje 70 miejscami statutowymi, z których w 2013 r. korzystało łącznie 111 osób. Pomimo, iż z pomocy placówki korzysta więcej osób niż przewiduje jej statut, nie zaspokaja to potrzeb społecznych, gdyż na miejsce nadal oczekują chętni. Koszt prowadzenia i utrzymania ŚDS w roku 2013 wyniósł 777 213 zł, zaś średnioroczny miesięczny koszt utrzymania jednego miejsca to ok. 925 zł.

W Radocy znajduje się także Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza. Ma ona charakter koedukacyjny i przeznaczona jest dla 24 wychowanków powyżej 10 roku życia, wymagających szczególnej opieki lub mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Placówka zapewnia dzieciom całodobową opiekę i wychowanie w sytuacji braku możliwości umieszczenia ich w rodzinnej pieczy zastępczej lub gdy z innych ważnych względów umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej nie jest zasadne. Utrzymanie i prowadzenie placówki pochłonęło w 2013 r. 1 180 220 zł, co w całości finansowane było z budżetu powiatu wadowickiego, a średnioroczny koszt utrzymania jednego miejsca kształtował się na poziomie 43 620 zł.

Na terenie powiatu działają również dwa Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze (w Kaczynie i Kalwarii Zebrzydowskiej) oraz dwie Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne (w Andrychowie i w Wadowicach). Ich działalność została opisana w obszarze 1 niniejszej Strategii.

W ramach wspierania osób niepełnosprawnych w powiecie wadowickim prowadzone są Warsztaty Terapii Zajęciowej, funkcjonujące przy Domu Pomocy Społecznej Zakonu Ojców Bonifratrów w Zebrzydowicach. Oferta placówki, skierowana do osób niepełnosprawnych niezdolnych do podjęcia pracy stwarza im możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej poprzez nabywanie lub przywracanie umiejętności koniecznych do podjęcia zatrudnienia. W 2013 r. z prowadzonych zajęć korzystało 38 osób. Koszt utrzymania placówki wyniósł 575 400 zł, z czego 57 540 zł pochodziło z budżetu powiatu wadowickiego oraz gmin: Wadowice, Kalwaria Zebrzydowska i Stryszów, a 517 860 zł stanowiły środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Średnioroczny koszt uczestnictwa jednej osoby w zajęciach wyniósł 16 440 zł.

Rozwiązaniem służącym wsparciu rodzin w trudnych sytuacjach jest Ośrodek Interwencji Kryzysowej z siedzibą w Radocy, uruchomiony w 2012 r. Z pomocy placówki korzystają osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysowej na skutek zdarzenia losowego, problemów rodzinnych lub trudnych przeżyć osobistych. Ośrodek prowadzi mieszkania chronione dla 6 osób oraz zapewnia miejsca hostelowe. Jego działalność finansowana jest w całości z budżetu powiatu wadowickiego, a koszt funkcjonowania w 2013 r. wyniósł 217 585 zł. Utrzymanie jednego miejsca w placówce wymaga nakładów finansowych w wysokości 36 264 zł w skali roku.⁶⁰

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. W powiecie wadowickim funkcjonują następujące formy tej pieczy: rodzina zastępcza spokrewniona, niezawodowa i zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia opiekuńczego oraz zawodowa specjalistyczna. Na koniec 2013 r. na terenie powiatu działało 118 rodzin zastępczych, w których znajdowało się 183 dzieci. W ciągu całego roku tą formą pomocy objęto 229 dzieci pochodzących z 133 rodzin. W tym samym roku powstało 17 nowych rodzin zastępczych, a 22 rozwiązano.⁶¹

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach koordynuje realizację projektu „Damy sobie radę”, za którego wdrażanie powiat wadowicki został uhonorowany nagrodą III Małopolskiej Edycji Konkursu „Samorząd Równych Szans”. Projekt wspiera osoby

⁶⁰ Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wadowickiego opracowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

⁶¹ Opracowano na podstawie danych pozyskanych od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

potrzebujące poprzez ich reintegrację społeczną i zawodową. Z wsparcia obejmującego rehabilitację, warsztaty podnoszące kompetencje osób niepełnosprawnych oraz warsztaty dotyczące przełamywania stereotypów związanych z rodzicielstwem zastępczym skorzystało 75 osób.

W ramach pomocy społecznej powiat współpracuje także z organizacjami pozarządowymi. Jedną z form współdziałania jest zlecanie podmiotom uprawnionym realizacji zadań publicznych powiatu w zakresie pomocy społecznej. W 2013 r. pomiędzy powiatem a organizacjami zawarto 6 umów na wsparcie przedmiotowych inicjatyw, przeznaczając na ten cel kwotę 25 000 zł.

Istotnym ograniczeniem dla osób niepełnosprawnych cierpiących z powodu różnych rodzajów dysfunkcji są bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się. W 2013 r. do PCPR w Wadowicach wpłynęło 115 wniosków dotyczących likwidacji barier architektonicznych, z czego udało się zrealizować 23. Osoby niepełnosprawne złożyły również 70 wniosków dotyczących likwidacji barier technicznych, spośród których pozytywnie rozpatrzono 66. W zakresie likwidacji barier w komunikowaniu się w 2013 r. PCPR przyjęło 44 wnioski, spośród których 18 udało się zrealizować. Osoby niepełnosprawne mogą także ubiegać się o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego lub ortopedycznego i środków pomocniczych. W 2013 r. przyjęto 36 wniosków o przekazanie pomocy finansowej na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, z czego 24 rozpatrzono pozytywnie oraz 823 wniosków o dofinansowanie sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych, spośród których 679 udało się zrealizować. Inną formą wsparcia osób niepełnosprawnych są turnusy rehabilitacyjne, zapewniające zindywidualizowane działania, dostosowane do potrzeb osoby korzystającej. O tego rodzaju pomoc wnioskowało w 2013 r. 308 osób, z czego 25 wniosków rozpatrzono pozytywnie.⁶²

W ramach wspierania osób niepełnosprawnych powiat wadowicki w 2013 r. na zadania z zakresu pomocy społecznej oraz innych obszarów polityki społecznej wydatkował ogółem 6 322 242 zł, z czego 4 590 187 zł pochodziło z budżetu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Rozważając kwestie dotyczące bezpieczeństwa nie sposób pominąć zagadnień związanych z szeroko rozumianą ochroną środowiska. W 2012 r. w regionie działało

⁶² Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 – 2020 opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wadowicach

14 oczyszczalni ścieków (12 komunalnych i 2 przemysłowe), z których korzystało ok. 73 782 osób, czyli 46,5 % mieszkańców powiatu. W analizowanym okresie zużycie wody na potrzeby ludności i gospodarki wyniosło 14 886 dam (dekametrów)³, z czego na potrzeby przemysłu wykorzystano 233 dam³, rolnictwa i leśnictwa – 10 335 dam³, a sieci wodociągowych – 4 318 dam³. Udział przemysłu w zużyciu wody wyniósł 1,6 %, a gospodarstw domowych – 23 %. Do wód powierzchniowych odprowadzono 49 dam³ ścieków przemysłowych. Do użytku oddano 8,5 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe, a także 6,5 km sieci wodociągowej. Zebrano 18 939,15 ton odpadów komunalnych, z czego ponad 71 % pochodziło z gospodarstw domowych. Odpady komunalne unieszkodliwiano na dwóch czynnych składowiskach. Na terenie powiatu istniało również 9 dzikich wysypisk. Z zakładów szczególnie uciążliwych wyemitowano 47 ton/rok zanieczyszczeń pyłowych i 42 842 ton/rok gazowych.⁶³ W powiecie wadowickim badane są także stężenia pyłu PM10 oraz benzopirenu. Prowadzi je Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, a stanowisko pomiarowe znajduje się w Wadowicach na os. Pod Skarpą. Dopuszczalny poziom PM10 w powietrzu w [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] dla roku kalendarzowego wynosi 40. Na całym obszarze powiatu wadowickiego stężenie PM10 jest wyższe i na blisko połowie obszaru przekracza 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Badania przeprowadzone w 2013 r. wykazały, że w Wadowicach ponad 120 razy zostało przekroczone dobowe stężenie pyłu PM10. Powiat wadowicki zaliczany jest do strefy C, w której stężenie zanieczyszczeń powietrza jest powyżej poziomu dopuszczalnego.⁶⁴

V.2 Analiza SWOT

Silne strony:

- ✓ sprawne funkcjonowanie i dobra współpraca jednostek PSP i OSP;
- ✓ wysoki poziom działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa;
- ✓ dobrze rozwinięta sieć domów pomocy społecznej;
- ✓ efektywnie funkcjonujący system pieczy zastępczej;
- ✓ sprawnie działająca instytucja zapewniająca pomoc osobom w sytuacji kryzysowej (Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radocy);
- ✓ dobrze funkcjonujący Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności;

⁶³ Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl/bdl

⁶⁴ „Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2013 roku”, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, kwiecień 2014 rok.

- ✓ potencjał przyrodniczy i coraz większe zainteresowanie mieszkańców ekologicznym trybem życia oraz poszanowaniem środowiska.

Słabe strony:

- ✓ niewystarczająca współpraca pomiędzy instytucjami działającymi w sferze pomocy społecznej;
- ✓ słabe dostosowanie obiektów infrastruktury publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- ✓ niewystarczająca liczba ośrodków dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych kończących edukację;
- ✓ przestarzała i niewystarczająca infrastruktura służąca realizacji zadań przez służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo mieszkańców (PSP, Policja, zarządzanie kryzysowe);
- ✓ problemy z dotarciem z akcjami informacyjno-profilaktycznymi do różnych środowisk;
- ✓ bardzo wysokie zanieczyszczenie powietrza;
- ✓ mała ilość wykorzystywanych odnawialnych źródeł energii;
- ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców (np. spalanie śmieci, nieszczelne zbiorniki kanalizacyjne, dzikie wysypiska śmieci).

Szanse:

- ✓ zmiana uregulowań prawnych w zakresie pomocy społecznej;
- ✓ pozyskanie środków zewnętrznych w ramach MRPO lub programów krajowych (np. Programu Standaryzacji Komend i Komisariatów Policji);
- ✓ oddanie do użytku Pawilonu „E” Szpitala Powiatowego im. Jana Pawła II w Wadowicach.

Zagrożenia:

- ✓ niż demograficzny, starzejące się społeczeństwo;
- ✓ emigracja zarobkowa w inne regiony kraju i za granicę;
- ✓ niewystarczająca ilość środków finansowych pochodzących z budżetu centralnego oraz brak systemowych rozwiązań dotyczących wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- ✓ wzrost zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego na skutek zwiększenia liczby turystów;
- ✓ często zmieniające się regulacje w prawie polskim i Unii Europejskiej.

Cel strategiczny:

Powiat wadowicki miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i gości

V.3. Cel operacyjny: Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem w powiecie

Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego jest jednym z elementów jakości życia i wpływa na atrakcyjność zamieszkiwania na danym terenie. Bezpieczeństwo w powiecie wadowickim nabiera obecnie większego znaczenia ze względu na coraz liczniejsze grupy pielgrzymów, odwiedzających miejsca związane z osobą św. Jana Pawła II oraz na przewidywany wzrost liczby turystów, związany z uruchomieniem zbiornika wodnego w Świnnej Porębie czy licznymi atrakcjami zlokalizowanymi na andrychowszczyźnie (Czarny Groń, Kocierz, Park Miniatur w Inwałdzie).

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i powinno się odbywać na różnych płaszczyznach. Rolą samorządu powiatowego jest wdrożenie mechanizmów i instrumentów zapewniających większą integrację i lepszą koordynację działań służących bezpieczeństwu mieszkańców. Przyniosą one oczekiwane efekty tylko wtedy, gdy zawiązane i realizowane będzie szerokie partnerstwo instytucji gminnych i powiatowych (m.in. ośrodków pomocy społecznej, urzędów gmin, Starostwa Powiatowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, ZZOZ-u, Straży Pożarnej, Policji, organizacji pozarządowych). Wśród instrumentów, które będą prowadziły do podniesienia komfortu życia mieszkańców należy wymienić m.in. rozwój elektronicznych systemów bezpieczeństwa, w tym systemów monitoringu, przy jednoczesnym pełnym poszanowaniu prywatności obywateli. Ważne jest systematyczne doposażanie służb ratowniczych, a także ich wspieranie w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie modernizacji infrastruktury i zakupy sprzętu ratowniczego.

Kierunki działań

V.3.1 Sprawne i dobrze wyposażone służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo

Współpraca jednostek samorządu terytorialnego ze służbami mundurowymi powinna obejmować nie tylko działania „miękkie” (szkolenia, działania informacyjne i promocyjne), ale również i wsparcie materialne, uzupełniające braki w wyposażeniu służb oraz ułatwiające codzienną pracę i skuteczną interwencję funkcjonariuszy. Konieczne jest również doposażenie powiatowych służb zarządzania kryzysowego, szczególnie w celu stworzenia warunków do zwiększenia zabezpieczenia przeciwpowodziowego na terenie powiatu (utworzenie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego).

V.3.2 Doskonalenie współpracy samorządów i służb w ramach powiatowego systemu zarządzania kryzysowego

System zarządzania kryzysowego w powiecie wadowickim wymaga stałego doskonalenia, zarówno w kwestiach współpracy wchodzących w jego skład służb (wspólne akcje, wymiana informacji, koordynacja systemu łączności), jak również wyposażenia poszczególnych jednostek. Szczególny nacisk powinien być położony na reagowanie w sytuacjach zagrożeń (klęski żywiołowe, wypadki drogowe, poważne awarie techniczne, zagrożenie terrorystyczne) oraz zwiększenie stopnia koordynacji i współpracy podmiotów i służb kryzysowych działających na terenie powiatu. Zasadna jest kontynuacja szkoleń, ćwiczeń i treningów, dzięki którym wzrośnie poziom przygotowania organizacyjnego podmiotów i służb działających w ramach systemu zarządzania kryzysowego, a także będzie możliwe opracowanie koncepcji wykorzystania dostępnych sił i środków w celu zminimalizowania strat powstałych w wyniku klęsk żywiołowych i innych niebezpiecznych zdarzeń.

V.3.3 Edukacja na rzecz bezpieczeństwa

Wskazane jest kontynuowanie i rozszerzanie działań informacyjnych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców powiatu. Chodzi tutaj o popularyzację wśród różnych grup społecznych zagadnień z zakresu m.in.

bezpieczeństwa pożarowego, zagrożenia tlenkiem węgla, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pierwszej pomocy, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania aktom przemocy i wandalizmu czy bezpieczeństwa osób starszych. Niezwykle ważna jest również współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz utrzymania i poprawy poziomu bezpieczeństwa publicznego. Oprócz służb mundurowych i jednostek samorządowych powinny się w nią angażować ośrodki pomocy społecznej i organizacje pozarządowe.

V.4 Cel operacyjny: Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych

W obliczu coraz większego znaczenia zmian demograficznych na system ochrony zdrowia jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi staje powiat wadowicki, jest zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa zdrowotnego. Realizacja tego celu skupia się na umożliwieniu wszystkim mieszkańcom powiatu dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie. Aby stworzyć na terenie powiatu warunki do prawidłowego funkcjonowania opieki zdrowotnej, konieczne jest poniesienie znacznych nakładów na infrastrukturę ochrony zdrowia, ale także wspieranie i promowanie inicjatyw mających na celu upowszechnienie zasad zdrowego stylu życia. Brak lub ograniczenie dostępu do usług ochrony zdrowia powoduje trwałe, często nieodwracalne pogorszenie zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co bezpośrednio przyczynia się do zwiększenia ryzyka wystąpienia ubóstwa.

Kierunki działań

V.4.1 Kontynuacja rozbudowy Szpitala Powiatowego im. Jana Pawła II w Wadowicach o Pawilon Łóżkowy „E” i jego wyposażenie

Realizowana od maja 2012 r. inwestycja stanowi duże obciążenie dla budżetu powiatu, jest jednak niezbędna. Jej zakończenie poprawi funkcjonalność i standard pomieszczeń szpitala oraz umożliwi prawidłową komunikację pacjentów i personelu pomiędzy wszystkimi oddziałami, blokiem operacyjnym, pomieszczeniami zabiegowymi oraz przychodnią specjalistyczną. Nowoczesna baza technologiczna i medyczna spowoduje zwiększenie efektywności leczenia. Oddanie do użytku nowego Pawilonu Łóżkowego zapewni godne warunki opieki medycznej mieszkańcom powiatu wadowickiego oraz licznie przybywającym turystom i pielgrzymom. Rozbudowa pozwoli na przekształcenie szpitala w nowoczesną

placówkę, świadczącą usługi medyczne na europejskim poziomie. Pawilon „E” to kolejny krok do powstania zwartego kompleksu szpitalnego usytuowanego po jednej stronie ulicy, dobrze skomunikowanego i gwarantującego bezpieczeństwo pacjentów i personelu.

V.4.2 Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców powiatu

Postęp cywilizacyjny, przemiany społeczne i odkrycia medyczne doprowadziły do dużej poprawy warunków i wydłużenia czasu naszego życia. Aby jednak przeżyć je w jak najlepszym zdrowiu, ważna jest profilaktyka, która często umożliwia wykrycie zagrożenia lub wczesne zdiagnozowanie powszechnie występujących chorób. Należy kontynuować działalność w zakresie promocji zdrowia oraz upowszechniania zachowań prozdrowotnych. Konieczna jest tutaj współpraca samorządów, szkół, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz mediów. Dużą rolę odgrywać będą programy profilaktyczne, realizowane m.in. przez ZZOZ w Wadowicach czy Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną. Bezpłatne badania skierowane do określonych grup wiekowych czy społecznych, prelekcje, wykłady, zajęcia i konkursy poświęcone m.in. przeciwdziałaniu uzależnieniom, profilaktyce nowotworów i chorób zakaźnych, promowaniu idei krwiodawstwa i transplantologii, bezpieczeństwa w życiu społecznym oraz doskonalenia umiejętności udzielania pierwszej pomocy wpływają na podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców, a niejednokrotnie – dzięki odpowiednio wczesnemu wykryciu schorzenia – pozwalają na uratowanie ludzkiego życia.

V.5 Cel operacyjny: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem

Strategia postępowania w obszarze integracji, pomocy społecznej i polityki prorodzinnej powinna zmierzać do przeciwdziałania występowaniu oraz niwelowania oznak wykluczenia społecznego, kulturowego oraz ekonomicznego, szczególnie osób niepełnosprawnych i starszych, rodzin wielodzietnych oraz dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych. Działania instytucji tworzących powiatową politykę społeczną powinny być ukierunkowane na wyrównywanie szans osób zagrożonych marginalizacją oraz na profilaktykę, gdyż zapobieganie i likwidacja problemów na wczesnym etapie pozwoli ograniczyć ich negatywne skutki. Należy jednocześnie dążyć do stałego podnoszenia poziomu usług świadczonych przez powiatowe instytucje pomocy społecznej. Pozytywny efekt w tym

obszarze przyniesie zacieśnienie działań i wymiana dobrych praktyk pomiędzy tymi instytucjami i organizacjami. Poziom usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych przez instytucje użyteczności publicznej oraz ich dostępność komunikacyjna w znacznym stopniu przekłada się na jakość ich życia. Polityka władz samorządowych powinna być ukierunkowana na stałe podnoszenie poziomu wykonywanych świadczeń oraz niwelowanie barier uniemożliwiających osobom z dysfunkcjami korzystanie z infrastruktury publicznej.

Kierunki działań

V.5.1 Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami z terenu powiatu wadowickiego działającymi w sferze integracji i pomocy społecznej

W związku z niedostateczną komunikacją pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze pomocy społecznej istnieje potrzeba zwiększenia działań na rzecz zintegrowania tych instytucji. Ścisła współpraca pomiędzy środowiskami pomocy społecznej w powiecie pomoże podnieść efektywność ich działań. Usprawni to przepływ istotnych informacji i wymianę dobrych praktyk, umożliwi także lepszą diagnozę problemów społecznych występujących w powiecie oraz szybszą identyfikację nowych potrzeb. Władze powiatu wadowickiego w celu realizacji tego zadania winny udostępnić organizacjom i instytucjom działającym w obszarze pomocy społecznej narzędzia wspomagające zacieśnienie między nimi współpracy. Instrumentem takim może być zainicjowanie działalności cyklicznego forum przedstawicieli zainteresowanych instytucji.

V.5.2 Likwidacja barier architektonicznych w jednostkach organizacyjnych powiatu wadowickiego

Bariery architektoniczne w mieszkaniach i w instytucjach publicznych często są jedynymi, w obliczu których osoby niepełnosprawne są bezradne. Uniemożliwiają one niepełnosprawnym nie tylko podjęcie pracy, ale często także całkowicie wykluczają ich z życia społecznego. Obecnie budynki użyteczności publicznej na terenie powiatu wadowickiego nie są wystarczająco przystosowane dla osób niepełnosprawnych. Powoduje to nie tylko obniżenie standardu życia tych osób, ale także generuje straty dla instytucji. Likwidacja barier architektonicznych poprzez np. montaż wind, budowę podjazdów czy tworzenie miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu nie tylko

podniesie poziom ich życia, ale także da szansę na normalne funkcjonowanie i zapewni bezpieczeństwo. Działania podejmowane przez samorząd powiatowy będą zmierzać do dostosowywania powiatowych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

V.5.3 Inicjowanie działań na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych

Niepełnosprawni i starsi mieszkańcy powiatu wadowickiego oraz ich rodziny bardzo często borykają się z problemem niedostosowanej do ich potrzeb oferty wsparcia. Na terenie powiatu działa tylko jedna instytucja oferująca wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy. Całkowite obłożenie miejsc oferowanych przez ŚDS oraz liczba chętnych oczekujących na możliwość skorzystania z jego usług świadczą o potrzebie tworzenia kolejnych tego typu placówek. Podobny problem napotykają rodziny dzieci kończących edukację w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, dla których brakuje oferty zagospodarowania czasu tak, aby umożliwić ich dalszy rozwój. Działania władz powiatowych powinny być ukierunkowane na poprawę obecnego stanu w zakresie oferty wsparcia dla dzieci, osób niepełnosprawnych oraz seniorów.

V.6 Cel operacyjny: Poprawa stanu środowiska naturalnego

Stan środowiska naturalnego na obszarze całej Małopolski jest coraz lepszy, jednak nadal istotnym problemem pozostaje zapewnienie bezpieczeństwa w tym obszarze. Dotyczy to poprawy jakości wód, ochrony przed powodzią i suszą, racjonalnego gospodarowania odpadami, ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Należy podkreślić, że na poprawę stanu środowiska na terenie powiatu będą miały wpływ nie tylko działania i inwestycje proekologiczne (np. termomodernizacja budynków), ale także realizacja zadań opisanych we wcześniejszych obszarach Strategii – poprawa stanu dróg powiatowych, lepsze funkcjonowanie transportu publicznego czy wsparcie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.

Kierunki działań

V.6.1 Realizacja programu ochrony środowiska dla powiatu wadowickiego

Program ochrony środowiska dla powiatu wadowickiego określa politykę środowiskową powiatu oraz wspomaga dążenie do uzyskania sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Realizacja programu ma prowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące je przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa Unii Europejskiej. W ramach realizacji programu zadaniem władz powiatowych będzie m.in. rozwijanie systemu gospodarki odpadami poprzez wspieranie zbierania i zagospodarowania odpadów powstających w jednostkach organizacyjnych powiatu, racjonalne gospodarowanie obszarami leśnymi poprzez opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów, które nie stanowią własności Skarbu Państwa i należą do osób fizycznych i wspólnot gruntowych czy wspieranie samorządów gminnych (poprzez promowanie podejmowanych przez nie inicjatyw) przy realizacji inwestycji wodociągowo-kanalizacyjnych, co przyczyni się do podniesienia poziomu życia mieszkańców oraz poprawy stanu ekologicznego i sanitarnego na terenie powiatu.

V.6.2 Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii

Zanieczyszczenie powietrza na terenie powiatu wadowickiego związane jest z niską emisją, emisją pochodzącą od ciągów komunikacyjnych oraz emisją przemysłową. Ograniczenie niskiej emisji może nastąpić poprzez odpowiednią termomodernizację budynków i kotłowni oraz korzystanie z ekologicznych i odnawialnych źródeł energii. Prace związane z termomodernizacją obiektów użyteczności publicznej są dla samorządów ważne z kilku powodów. Po pierwsze mają na celu zmniejszenie emisji CO² do atmosfery, a co za tym idzie poprawę stanu środowiska naturalnego, a po drugie przejawiają się wymiernymi korzyściami finansowymi związanymi ze zmniejszeniem kosztów eksploatacji budynków, które ze względu na pełnione funkcje (edukacyjne, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej) są obiektami generującymi koszty znacznie obciążające budżet jednostek samorządu

terytorialnego. Kompleksowe działania termomodernizacyjne obejmować powinny m.in. docieplenie ścian, stropów, wymianę stolarki okiennej, modernizację instalacji c.o. i ciepłej wody, wentylacji i źródeł ciepła. Zanieczyszczenia pochodzące od ciągów komunikacyjnych są trudne do wyeliminowania, zwłaszcza wobec ciągłej rozbudowy szlaków komunikacyjnych i wzrostu natężenia ruchu samochodowego. Rozwiązaniem może być organizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej w sposób umożliwiający ominięcie newralgicznych punktów, ale także promocja i korzystanie z ekologicznych środków transportu np. roweru.

Uwarunkowania prawne i ograniczone środki finansowe utrudniają podejmowanie przez powiat działań umożliwiających udzielanie osobom fizycznym i przedsiębiorcom wsparcia na realizację projektów wpływających na polepszenie jakości środowiska naturalnego. Uzasadnione jest jednak nawiązanie współpracy z gminami bądź wykorzystanie strony internetowej powiatu w celu np. promowania wśród mieszkańców informacji o rozwiązaniach wykorzystujących alternatywne źródła energii oraz programach umożliwiających pozyskanie środków na np. wymianę kotłów c.o., instalację kolektorów słonecznych czy usuwanie azbestu z budynków mieszkalnych.

V.6.3 Edukacja ekologiczna i propagowanie działań ekologicznych wśród mieszkańców powiatu

Kluczowym elementem dbałości o stan środowiska naturalnego jest stan wiedzy ekologicznej mieszkańców. Edukacja ekologiczna ma na celu podniesienie świadomości wszystkich beneficjentów środowiska i wskazanie odpowiednich sposobów korzystania z zasobów naturalnych, bez ich naruszania. Walory środowiskowe powiatu wadowickiego są jego dużym atutem. Poprzez odpowiednią edukację ekologiczną możliwe jest ich ciągle doskonalenie oraz powiązanie z rozwojem gospodarczym i społecznym. Edukacja ekologiczna w odpowiedniej formie (konkursy ekologiczne, ścieżki przyrodnicze, programy w szkołach, wydawnictwa proekologiczne, itp.) powinna być skierowana zarówno do młodzieży szkolnej, jak i dorosłych. Zadaniem samorządu powiatowego jest przede wszystkim wspieranie i koordynacja programu edukacji ekologicznej na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. W ramach propagowania działań proekologicznych zasadne jest także wspieranie wyposażenia powiatowych służb ratowniczych w środki służące ochronie

środowiska. Należy również pamiętać o wsparciu działań służących wykorzystaniu obszarów chronionych.

Spójność Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 uwzględnia cele i priorytety wskazane w dokumentach szczebla krajowego i regionalnego, tj. Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020, zatwierdzonej przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, przyjętej przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r., Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020, przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r., a także we wstępnym projekcie Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 – wersja 4.0, przyjęta przez Zarząd Województwa Małopolskiego 1 kwietnia 2014 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 nie ogranicza się w swych zapisach jedynie do obowiązków realizowanych przez władze samorządowe i jednostki organizacyjne powiatu. Odnosi się również do działań, jakie mogą być podejmowane przez członków społeczności lokalnej i wszystkich instytucji, działających na terenie powiatu. Dzięki temu umożliwia realizację zasady współpracy i partnerstwa – fundamentalnej z punktu widzenia polityki strukturalnej Unii Europejskiej.

Główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

Realizacja większości działań określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 nie będzie możliwa bez zaangażowania na ten cel środków finansowych. Zapisy Strategii winny być corocznie analizowane i brane pod uwagę przy opracowywaniu projektu budżetu powiatu, wieloletniej prognozy finansowej oraz przy formułowaniu zasad postępowania w zakresie pozyskiwania przez powiat zewnętrznych środków rozwojowych, szczególnie ze źródeł UE. Ustalenia zawarte w Strategii będą również wykorzystywane jako wskazówki do współpracy z partnerami samorządowymi, społecznymi oraz rynkowymi i – w konsekwencji – podejmowania wspólnych przedsięwzięć służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców. Z uwagi na szeroki zakres zagadnień opisanych w Strategii, jej perspektywę czasową oraz ciągłe zmiany warunków otoczenia i sytuacji

społeczno-gospodarczej regionu i kraju nie jest możliwe w chwili przyjmowania niniejszego dokumentu wiarygodne oszacowanie kosztów przygotowania i realizacji zadań ujętych w Strategii.

Pełna realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 wymaga zaangażowania nakładów znacznie przewyższających środki finansowe określone w budżecie powiatu. Trzeba więc przyjąć, że realizacja Strategii nie będzie możliwa bez pozyskania i angażowania zewnętrznych środków finansowych. Środki z budżetu powiatu będą jednak wykorzystywane jako wkład własny do projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych. W systemie finansowania realizacji Strategii bardzo istotną rolę odegrać mogą narzędzia partnerstwa publiczno-prywatnego oraz wspierania zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W poniższej tabeli określono przewidywane główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020. Wskazano również, jakie podmioty będą brały udział w realizacji zapisanych w Strategii działań.

Obszar 1: Wiedza, kapitał ludzki i współpraca mieszkańców		
<i>Kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące/współpracujące</i>	<i>Przewidywane główne źródła finansowania</i>
Wspieranie pracodawców oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia	Powiatowy Urząd Pracy (PUP), Powiatowa Rada Zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy (OHP), przedsiębiorcy	Małopolski Regionalny Program Operacyjny (MRPO), Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, rozwój (PO WER), Fundusz Pracy
Budowa otoczenia sprzyjającego aktywności zawodowej	PUP, Powiatowa Rada Zatrudnienia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) Wadowice, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, wyższe uczelnie, izby gospodarcze	MRPO, PO WER, Fundusz Pracy
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych zamieszkujących powiat wadowicki	PUP, Powiatowa Rada Zatrudnienia, szkoły ponadgimnazjalne, wyższe uczelnie	MRPO, PO WER, Fundusz Pracy
Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej osób młodych	PUP, szkoły ponadgimnazjalne, przedsiębiorcy	MRPO, PO WER, Fundusz Pracy

Wsparcie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – realizacja programów specjalnych	PUP, PCPR	MRPO, PO WER, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Fundusz Pracy
Modernizacja i rozwój infrastruktury szkół i placówek oświatowych	Starostwo Powiatowe (Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych, Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych), szkoły ponadgimnazjalne	MRPO, PO WER, budżet powiatu
Rozszerzenie oferty edukacyjnej i podnoszenie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego	Starostwo Powiatowe (Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych), szkoły ponadgimnazjalne, PUP, Kuratorium Oświaty	MRPO, środki UE przeznaczone na programy edukacyjne, budżet powiatu, PO WER
Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	szkoły ponadgimnazjalne, ogniska pracy pozaszkolnej, uczniowskie kluby sportowe, Kuratorium Oświaty	MRPO, budżet powiatu, środki Ministerstwa Edukacji Narodowej, PO WER
Wzmocnienie więzi z regionem i jego promocja	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), organizacje pozarządowe, gminy powiatu wadowickiego, szkoły ponadgimnazjalne	MRPO, budżet powiatu, budżety gmin, PO WER
Dążenie do zacieśniania współpracy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), PCPR, PUP, Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego	MRPO, budżet powiatu, PFRON, PO WER
Podjęcie działań na rzecz stworzenia klastrów technologicznych	samorząd powiatowy, gminy powiatu wadowickiego, przedsiębiorcy, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego	budżety gmin, MRPO, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR)
Zaangażowanie w stworzenie lokalnej instytucji wsparcia przedsiębiorców	samorząd powiatowy, gminy powiatu wadowickiego, przedsiębiorcy, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego	budżety gmin, MRPO, PO IR
Promocja gospodarcza powiatu wadowickiego	samorząd powiatowy, gminy powiatu wadowickiego, przedsiębiorcy, PUP	budżet powiatu, MRPO, PO IR

Obszar 2: Turystyka, potencjał dziedzictwa regionalnego i kultury		
<i>Kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące/współpracujące</i>	<i>Przewidywane główne źródła finansowania</i>
Tworzenie nowych i modernizacja istniejących szlaków i ścieżek rowerowych na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Dróg Powiatowych, Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), gminy powiatu wadowickiego, samorząd województwa	MRPO, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), budżet powiatu, budżety gmin, budżet województwa, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ)
Odnowa i ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), gminy powiatu wadowickiego, Wojewódzki Konserwator Zabytków	budżet powiatu, MRPO, PO IŚ
Budowa zintegrowanego systemu informacji o atrakcjach turystycznych, bazie gastronomicznej i noclegowej na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), gminy powiatu wadowickiego, przedsiębiorcy, samorządowe instytucje kultury, PTTK, Lokalne Grupy Działania	budżet powiatu, PROW, MRPO
Promocja potencjału turystycznego i kulturowego powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), gminy powiatu wadowickiego, Lokalne Grupy Działania, organizacje pozarządowe	MRPO, PROW, budżet powiatu
Wspieranie i organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych skierowanych do mieszkańców powiatu oraz turystów	Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu, Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych), gminy powiatu wadowickiego, organizacje pozarządowe	budżet powiatu, budżety gmin,
Obszar 3: Dostępność komunikacyjna i teleinformatyczna		
<i>Kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące/współpracujące</i>	<i>Przewidywane główne źródła finansowania</i>
Poprawa stanu technicznego istniejącej sieci dróg powiatowych wraz z obiektami inżynierskimi, w szczególności w ciągach głównych dróg powiatowych powiatu wadowickiego	Starostwo Powiatowe (Wydział Dróg Powiatowych), gminy powiatu wadowickiego	MRPO, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych (NPPDL), PROW, budżet powiatu, dotacje na usuwanie skutków klęsk żywiołowych
Intensyfikacja współpracy zarządców dróg publicznych w zakresie poprawy stanu infrastruktury drogowej	Starostwo Powiatowe (Wydział Dróg Powiatowych), gminy powiatu wadowickiego, samorząd województwa, samorządy sąsiednich powiatów, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), Zarząd Dróg Wojewódzkich	MRPO, PROW, NPPDL, budżet powiatu, budżety gmin, środki GDDKiA, budżet województwa

Kontynuacja działań zmierzających do rewitalizacji linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Komunikacji i Transportu), PKP, gminy powiatu wadowickiego, samorząd województwa	MRPO, budżety gmin
Kontynuacja działań na rzecz poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego	Starostwo Powiatowe (Wydział Komunikacji i Transportu), gminy powiatu wadowickiego, samorząd województwa	MRPO, PO IS
Kontynuacja działań w zakresie rozwijania elektronicznej administracji, a także udostępniania zasobów gromadzonych przez instytucje samorządowe	Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne powiatu, gminy powiatu wadowickiego	MRPO, budżet powiatu, budżety gmin, Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC)
Upowszechnianie wiedzy o publicznych zasobach elektronicznych instytucji oraz możliwości ich wykorzystania	Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne powiatu, gminy powiatu wadowickiego	MRPO, budżet powiatu, budżety gmin, PO PC
Obszar 4: Rolnictwo i gospodarowanie nieruchomościami powiatu		
<i>Kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące/współpracujące</i>	<i>Przewidywane główne źródła finansowania</i>
Wprowadzenie rozwiązań umożliwiających łatwy dostęp oraz promocję informacji o lokalnych rolnikach i ich produktach	gminy powiatu wadowickiego, Starostwo Powiatowe (Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu), PUP, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (MODR), Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), organizacje pozarządowe	PROW, budżety gmin, MRPO
Wyszkolenie nawyku uczenia się przez całe życie	szkoły ponadgimnazjalne, PUP, ARiMR, MODR, organizacje pozarządowe	MRPO, PROW, budżet powiatu, PO WER
Poprawa stanu technicznego nieruchomości stanowiących własność powiatu wadowickiego	Starostwo Powiatowe (Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami, Wydział Organizacji i Nadzoru, Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych), jednostki organizacyjne powiatu	budżet powiatu, PO IS
Efektywne wykorzystanie mienia powiatu wadowickiego	Starostwo Powiatowe (Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami, Wydział Dróg Powiatowych, Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych), jednostki organizacyjne powiatu	budżet powiatu

Obszar 5: Bezpieczeństwo mieszkańców i gości

<i>Kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące/współpracujące</i>	<i>Przewidywane główne źródła finansowania</i>
Sprawne i dobrze wyposażone służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo	Starostwo Powiatowe (Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych, Wydział Środowiska), KPP Wadowice, PSP Wadowice, Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) z terenu powiatu	budżet powiatu, środki własne KPP i PSP, MRPO, budżet województwa
Doskonalenie współpracy samorządów i służb w ramach powiatowego systemu zarządzania kryzysowego	Starostwo Powiatowe (Wydział Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych), gminy powiatu wadowickiego, KPP Wadowice, PSP Wadowice, OSP z terenu powiatu	budżet powiatu, budżety gmin, środki własne KPP i PSP, budżet województwa
Edukacja na rzecz bezpieczeństwa	Starostwo Powiatowe, Komenda Powiatowa Policji (KPP) Wadowice, Państwowa Straż Pożarna (PSP) Wadowice, szkoły ponadgimnazjalne, Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna (PSSE) Wadowice, Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej (ZZOZ) Wadowice, Kuratorium Oświaty	budżet powiatu, środki własne KPP, PSP, PSSE, PO WER, MRPO
Kontynuacja rozbudowy Szpitala Powiatowego im. Jana Pawła II w Wadowicach o pawilon łóżkowy „E” i jego wyposażenie	ZZOZ Wadowice, Starostwo Powiatowe (Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych, Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych)	MRPO, budżet powiatu, PO IŚ
Zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców powiatu	ZZOZ Wadowice, PSSE Wadowice, Starostwo Powiatowe (Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych), Kuratorium Oświaty, szkoły ponadgimnazjalne	Narodowy Fundusz Zdrowia, budżet PSSE, budżet powiatu, PFRON, PO WER, MRPO
Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami z terenu powiatu wadowickiego działającymi w sferze integracji i pomocy społecznej	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne powiatu zajmujące się problematyką pomocy społecznej	PFRON, budżet powiatu, budżety gmin, PO WER, MRPO
Likwidacja barier architektonicznych w jednostkach organizacyjnych powiatu wadowickiego	PCPR Wadowice, Starostwo Powiatowe (Wydział Inwestycji i Zamówień Publicznych, Wydział Organizacji i Nadzoru, Wydział Edukacji, Zdrowia i Spraw Społecznych), szkoły ponadgimnazjalne	PFRON, PO WER, MRPO
Inicjowanie działań na rzecz rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla dzieci, osób niepełnosprawnych i starszych	PCPR, szkoły ponadgimnazjalne, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe	budżet powiatu, PFRON, MRPO, PO WER

Realizacja programu ochrony środowiska dla powiatu wadowickiego	Starostwo Powiatowe (Wydział Środowiska), jednostki organizacyjne powiatu, gminy powiatu wadowickiego, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Małopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, budżet powiatu, budżety gmin, PO IS
Wdrażanie projektów z zastosowaniem odnawialnych i alternatywnych źródeł energii	gminy powiatu wadowickiego, Starostwo Powiatowe (Wydział Środowiska), jednostki organizacyjne powiatu, organizacje pozarządowe, Urząd Marszałkowski	MRPO, budżet powiatu, budżety gmin, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, PO IS
Edukacja ekologiczna i propagowanie działań ekologicznych wśród mieszkańców powiatu	Starostwo Powiatowe (Wydział Środowiska), szkoły ponadgimnazjalne, organizacje pozarządowe, media lokalne	budżet powiatu, PO IS, MRPO

Tabela 22: Główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020

Upowszechnianie Strategii

Upowszechnienie zapisów Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015- 2020 ma na celu zaznajomienie społeczności lokalnej z jej zapisami i głównymi celami planowanymi do realizacji przez samorząd powiatowy. Ponadto, poprzez rozpowszechnienie wiedzy o zapisach Strategii, powinno się dążyć do zaangażowania jak największych grup społecznych w celu realizacji określonych w niej zadań.

Upowszechnienie zapisów Strategii umożliwi poinformowanie społeczności o zakończeniu prac nad dokumentem. Pozwoli także na objaśnienie dalszych etapów jego realizacji, zaproszenie partnerów do współpracy, prezentację lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego powiatu, priorytetów i kierunków jego rozwoju w najbliższych latach (obszary priorytetowe i cele strategiczne, cele operacyjne, zadania), objaśnienie roli funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w finansowaniu rozwoju lokalnego i sposobu ich pozyskiwania poprzez przygotowanie projektów opierających się na Strategii.

Po przyjęciu przez Radę Powiatu w Wadowicach Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 informacja o tym wydarzeniu zostanie zamieszczona na stronach internetowych powiatu wadowickiego. Dokument Strategii zostanie udostępniony w wersji elektronicznej (format PDF) z możliwością pobrania go ze strony internetowej powiatu. Poza zamieszczeniem pełnej wersji Strategii należy rozważyć opracowanie skróconej informacji – np. w formie prezentacji, która pozwoli wszystkim zainteresowanym zapoznać się z podstawowymi założeniami tego dokumentu.

Monitoring i ewaluacja Strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 jest podstawowym dokumentem określającym priorytety, misję, cele i kierunki rozwoju powiatu. Do jej realizacji konieczna jest współpraca wielu podmiotów – w tym jednostek niezależnych od samorządu powiatowego – usytuowanych na różnych szczeblach. W związku z tym niezbędny jest systematyczny monitoring i ewaluacja Strategii.

Dla potrzeb niniejszego dokumentu przyjęto, iż monitoring polegać będzie na corocznej kontroli, gromadzeniu danych oraz ich analizie, co pozwoli kolejno ocenić stopień realizacji Strategii. Przyjęto roczny okres działań monitorujących, co pozwoli na zapoznanie się z aktualnymi danymi statystycznymi, publikowanymi przez większość podmiotów właśnie w cyklu rocznym. Niestety, terminy publikacji danych przez różne instytucje rzadko się pokrywają, dlatego trudno określić optymalną datę przeprowadzenia monitoringu.

Monitorowanie Strategii odbywać się będzie zarówno w odniesieniu do zaprezentowanych w niej danych statystycznych, jak również do bieżącej analizy otoczenia – uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rzutujących na rozwój powiatu. W przypadku zaistnienia wielu czynników znacząco wpływających na realizację Strategii niezbędna może okazać się modyfikacja założonych celów i przyjętych do realizacji zadań.

Za monitoring dokumentu strategicznego odpowiedzialny będzie Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu, a punktem wyjścia do przeprowadzenia tego procesu będą coroczne sprawozdania z realizacji zadań zapisanych w Strategii, przekładane – na wskazanym poniżej wzorze formularza – przez powiatowe służby, inspekcje i straże, jednostki organizacyjne powiatu i komórki organizacyjne Starostwa Powiatowego. W ten sposób monitoring obejmie swoim zakresem każdy z obszarów życia społeczno-gospodarczego powiatu. Termin składania corocznego podsumowania realizacji Strategii przez wymienione powyżej jednostki określa się na koniec lutego roku następnego.

Wzór sprawozdania z realizacji zadania określonego w Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020:

Sprawozdanie za okres: _____

Jednostka realizująca: _____

Obszar: _____

Cel operacyjny: _____

Kierunek działań: _____

Źródła finansowania		
Źródło finansowania	Wysokość finansowania w zł	Wysokość finansowania w %
Budżet powiatu		
MRPO		
Inne źródła		

Opis podjętych działań z uwzględnieniem zaawansowania prowadzonych prac
Efekty realizowanych działań

Monitoring pełni bardzo ważną rolę w procesie realizacji Strategii, ponieważ pozwala na wprowadzenie ewentualnych zmian na jak najwcześniejszym etapie w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności oraz nieprawidłowości. Jest zarazem jednym z najważniejszych procesów, które przyczyniają się do bieżącej aktualizacji niniejszego dokumentu. Coroczne zbiorcze informacje na temat realizacji Strategii powinny być również prezentowane na sesjach Rady Powiatu.

Z procesem monitoringu nieodzownie związana jest także ewaluacja, która pozwoli dokonać oceny zasadności i skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych wybranych wskaźników. Podobnie jak w przypadku monitoringu, za ewaluację odpowiedzialny będzie Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu. Ze względu na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania społeczno-ekonomiczne proponowane jest prowadzenie ewaluacji zapisów Strategii w cyklu dwuletnim. Na podstawie monitoringu należy ustalić bieżące i przewidywane uwarunkowania determinujące realizację zapisów Strategii w kolejnych latach. W razie potrzeby wprowadzenia istotnych zmian w zapisach Strategii wskazane jest zwołanie spotkania Konwentu ds. opracowania Strategii. Jego skład może zostać uzupełniony o osoby posiadające niezbędną wiedzę i doświadczenie związane z zakresem planowanych zmian. W trakcie posiedzenia członkowie Konwentu na podstawie przedstawionych przez Wydział Promocji i Rozwoju Powiatu danych powinni ustalić zakres zmian niezbędnych do wprowadzenia w Strategii. Zmiany te wprowadzać będzie każdorazowo Rada Powiatu w formie uchwały.

Podsumowanie

Strategia rozwoju gminy lub powiatu jest częścią planu rozwoju gospodarczego. Jest pewnym scenariuszem rozwoju regionu, który określa strategiczne cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego, wizję rozwoju i misję, które służyć będą zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, a tym samym poprawie jakości ich życia.

Tworząc Strategię Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020 władze samorządowe zadbały, aby mieszkańcy mogli brać udział w każdym etapie powstawania dokumentu. Misją określoną w Strategii jest **zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powiatu wadowickiego jako atrakcyjnego i bezpiecznego miejsca zamieszkania, pracy, edukacji, inwestowania i wypoczynku w przyjaznym środowisku**. Działania określone w niniejszej Strategii, podejmowane przez władze samorządowe przy wsparciu organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz mieszkańców powiatu będą więc zmierzać do jak najpełniejszego zrealizowania tej misji.

Jak powiedział Napoleon Hill – amerykański pisarz, prekursor nowoczesnego rodzaju pisarstwa znanego jako literatura osobistego sukcesu „wygrywa tylko ten, kto ma jasno określony cel i nieodparte pragnienie, aby go osiągnąć”. To, czy zadania ujęte w Strategii uda się zrealizować, zależy od wielu czynników, np. od wysokości środków pozyskanych z Unii Europejskiej, nowych zadań nakładanych na samorząd powiatowy czy wpływu samorządu wojewódzkiego na kształtowanie polityki rozwoju regionalnego. Osiągnięcie zamierzonych celów strategicznych wymaga również stworzenia sprawnych mechanizmów gwarantujących właściwą ewaluację efektów Strategii.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego będzie wymagała przemyślanego, zaplanowanego działania oraz zaangażowania Zarządu Powiatu, mieszkańców regionu i innych instytucji, które mają wpływ na jej realizację. Nawet stuprocentowa realizacja zapisów Strategii nie spowoduje jednak, że problemy, z jakimi boryka się powiat wadowicki znikną. W ciągu najbliższych kilku lat z pewnością pojawią się nowe sytuacje, którym samorząd powiatowy będzie musiał sprostać. Dlatego tak ważna jest bieżąca obserwacja sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, aktualizacja zapisów Strategii i wprowadzanie pozytywnych rozwiązań, które pomogą zminimalizować skutki rodzących się problemów.

Spis map, tabel i wykresów

Tabela 1: Mapa administracyjna powiatu wadowickiego	12
Tabela 2: Wykaz szkół ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego w roku szkolnym 2013/14.....	21
Tabela 3: Liczba uczniów pobierających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych powiatu wadowickiego oraz liczba oddziałów w tych placówkach wg stanu na dzień 30 września danego roku szkolnego.....	21
Tabela 4: Wyniki egzaminów maturalnych w wybranych powiatach województwa małopolskiego – sesja letnia: maj 2013	22
Tabela 5: Wyniki ogólne egzaminów zawodowych w technikach powiatu wadowickiego – sesja letnia 2013.....	24
Tabela 6: Wyniki ogólne egzaminów zawodowych w zasadniczych szkołach zawodowych powiatu wadowickiego – sesja letnia 2013	25
Tabela 7: Procentowy udział uczniów w poszczególnych typach szkół ponadgimnazjalnych – wykres	26
Tabela 8: Wykaz placówek niepublicznych funkcjonujących na terenie powiatu wadowickiego.....	28
Tabela 9: Liczba bezrobotnych w gminach powiatu wadowickiego w latach 2011 – 2014	31
Tabela 10: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji regionu wskazywanych przez odwiedzających krajowych na przestrzeni lat 2010-2013.....	52
Tabela 11: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji – turyści krajowi.....	53
Tabela 12: Porównanie najbardziej atrakcyjnych lokalizacji – turyści zagraniczni.....	53
Tabela 13: Miejsca noclegowe i ich wykorzystanie w turystycznych obiektach noclegowych wg wybranych powiatów w 2012 r.	54
Tabela 14: Powiat wadowicki – wskaźniki ruchu turystycznego.....	54
Tabela 15: Powiat wadowicki – dane ruchu turystycznego w latach 2011 – 2013.....	54
Tabela 16: Mapa drogowa powiatu wadowickiego.	64
Tabela 17: Plan finansowy dla PROW 2014-2020 wg działań i poddziałań.....	77
Tabela 18: Zestawienie wszystkich nieruchomości należących do powiatu wadowickiego na dzień 31 grudnia 2013 r.	85
Tabela 19: Liczba zdarzeń drogowych i ich następstw na terenie powiatu wadowickiego w latach 2006-2013	92
Tabela 20: Działania ratownicze jednostek ochrony przeciwpożarowej na terenie powiatu wadowickiego w latach 2004-2013	93
Tabela 21: Domy Pomocy Społecznej w powiecie wadowickim	96
Tabela 22: Główne źródła finansowania Strategii Rozwoju Powiatu Wadowickiego na lata 2015-2020	117